

NOVA SERIJA

LASO

CIJENA 4 DIN BROJ 150

SUDDEN VRAĆA UDARAC

FREDERICH H. CHRISTIAN:

SUDDEN VRAĆA UDARAC

»Laso« Nova serija 1976.

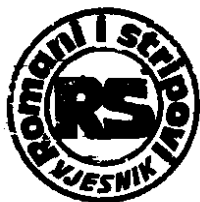
Frederick H. Christian: SUDDEN VRACA UDARAC

Naslov originala: SUDDEN STRIKES BACK

Recenzija: Lidija Križna, profesorica

Prijevod: Ljiljana Vojinović

(Copyright: Transworld Publishers)

»Laso« — Izdavač OOUR Informativno-revijalna izdanja NIŠP »Vjesnik«, Zagreb. Ljubice Gerovac 1 — Glavni i odgovorni urednik Borivoj Jurković — Tisak OOUR TMG »Vjesnik« Zagreb. Ljubice Gerovac 1 — Zagreb 1976.

Copyright (sva prava za Jugoslaviju) VJESNIKOVA PRESS AGENCIJA, Zagreb

Cijena za inozemstvo DM 1.60, ASCH 8, SFRS 1,60, HfI 1.30

Oslobodeno plaćanja poreza na promet mišljenjem Republičkog sekretarijata za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu SRH broj 2935/7 - 1973 od 26 XI 1973.

I

— Odbij, gospodine, ili ću te poslati ravno u pakao!

Glas koji je to izgovorio pomalo je podrhtavao, ali ne iz straha već zato što je pripadao muškarcu poodmaklih godina. Kasne popodnevne sunčane zrake blago su obasjavale starčevu prosijedu kosu, koja je u sutonu izgledala još bjelja i nelako nije pristajala visokoj pojavi kruta držanja koja je držala dvocijevku uperenu u jahača pred sobom. Stranac na konju, visoki crnokosi kauboj odjeven u dotrajalo ali uredno tipično teksaško odijelo, ni po čemu ne bi se razlikovao od bilo kojeg jahača da mu se za pojasom nisu nazirala dva revolvera.

— Polako, stari. Nemoj slučajno kihnuti, slabog sam zdravlja — podsmješljivo će stranac podižući ruke.

— Samo se ti ne miči. U hipu ćemo sve riješiti.

— Bio bih ti zahvalan ako mi dopustiš da napojim konja.

— Miruj! — odgmiži nazad svom gazdi Barclayju i poruči mu neka slijedeći put dođe osobno, a ne da šalje balavce da sređuju poslove odraslih.

— OK, djede, niti ne trepćem! Na žalost, pretpostavljam da ne bi bilo nikakve koristi kad bih ti povjerio da još nikad u životu nisam upoznao a niti čuo za nekog Barclayja?

— Pazi, molim te! Ja možda starim, ali pamet mi je još uvijek u redu! Barclay te poslao ovamo da obračunáš sa mnom dok su moji ljudi na pašnjacima...

— Već sam vam rekao, gospodine, da ne poznajem nikakvog Barclayja.

— Dakako, dakako... a ja sam kraljica od Sabe. Prevario si se u računu ako si očekivao da ću biti posve sam, revolverašu. Svrni pogled na drugo okno udesno od ulaznih vrata. Što za-
pažaš?

Kauboj hitro pogleda u tom smjeru i ne promakne mu munjeviti odsjaj s puške koju je držao netko zaklonjen iza zastora.

— To je moj kuhar — objasni rančer. — Majstor je svoje struke, no čini se da je još bolji strijelac. Učini samo dva pogrešna pokreta i koža ti neće vrijediti ni novčić! Naravno, ako si toliko glup da riskiraš...

— Ne, hvala lijepa. Uvjerili ste me. Bit će da vam je netko pošteno zasjeo na vrat.

— Iako tvoj gazda ne preza ni od čega samo da bi ostvario svoje pokvarene ciljeve, morat će se dobroano pomučiti da me zaplaši. Gazio sam ja po ovoj zemlji, derane, dok si ti piškio u pelene. Tko se god pojavio neće me otjerati odavde. No, sada dosta pričanja. Podvij rep i obavijesti gazdu da nisi obavio zadatak!

Kauboj na konju uzdahne.

— Poslušajte me još jednom: ime mi je James Green i iz Teksasa sam. Svoj sam gazda i sada putujem u Santa Fe. Zaustavio sam se ovdje misleći da ćete mi dopustiti da napojim konja. Nikad nisam čuo ni za kakvog Barclayja, a s obzirom na ovo što ste mi malo prije ispričali ne bih želio ni upoznati. Uostalom, zar bih tek tako ujahao u vaše dvorište i zakucao na

vrata da sam imao kakve zle namjere?

Stari rančer se zapilji u kauboja. Zatim, naglo promijenivši prvotni sud, vikne prema kući:

— Kuharu, odložu pušku i pristavi kavu za ovog momka! Moram priznati da nije nalik na one Barclayjeve vucibatine.

Okrenuvši se kauboju, pruži mu ruku i predstavi se.

— George Tate, vlasnik ranča »Osmi usjek«. Sjašite i napojite konja, gospodine Green!

— Zašto tako službeno? Ime mi je Jim. Baš će mi prijeti kava. Grlo mi se osušilo iz više razloga — reče kauboju namignuvši.

George Tate povede gosta u kuću. Već na pragu dnevne sobe, usred koje se isticao lumen od grubog kamena, Green je zaključio da je njegov domaćin udovac. Premda je sve značilo od čistoće, u prostoriji je vladao nered uobičajen za samačke sobe. Naslutivši o čemu došljak razmišlja, rančer polihno izusti:

— Supruga mi je umrla prije mnogo godina... zahvaljujući Apašima.

Te dvije posljednje riječi, kao i način na koji su bile izgovorene, uvjerile su otprve Greena da ovaj čovjek nikad neće dragovoljno iseliti s ranča »Osmi usjek«.

Tajac prekine pojava niskog plećatog muškarca neodređenih godina i izborna lica. Promotrivši Jima sa svih strana, kuhar ravnodušno reče:

— Baš mi je drago da vas ništa nije zasvrbjelo dok ste bili tamo vani, jer bih vas u tren oka napunio olovom. Istini za volju, načas mi je bilo i žao što niste jedan od Kingovih ljudi...

Rančer Tate požuri protumačiti o čemu je riječ.

— Zacka Barclayja svi nazivaju King, i to zato što želi svakome utviti u glavu da je kralj cijele doline. On je...

— ... vama za vratom, što zaključujem po dobrodošlici koju ste mi priredili. Možete li mi reći još nešto o njemu? Odakle je, kako izgleda?

— Golem, debeo, a odijeva se poput bogatog kockara. U ovim krajevima pojavio se prije dvije godine i otad, dragi prijatelju, ovdje nema mira. A

iza svih nevolja stoji glavom on, ili ne zvao se ja Tate!

— O kakvim je nevoljama riječ?

— Svim mogućim, Jim, mada bi se poneke teško mogle dokazati. Bilo je i krađa i ubojstava, a onda tu je i ta banda »Sjenki«...

— Gazda, najbolje bi bilo da Jimu ispričate sve iz početka — upadne kuhar. — Ovakvo je teško razumijeti o kome zapravo govorite!

— Ne prekidaš me — obrecnu se stari rančer, ali je odmah nakon toga dao za pravo svom kuharu. — U pravu si. Hajd' mo iz početka! Bilo je to ovako... Kako sam već rekao, Barclay je osvanuo prije dvije godine, prepun sebe i svoje važnosti. Kupio je ranč starog Caseyja... stoku i sve ostalo. Obnovio je kuću, ispunio pašnjake, unajmio družinu... malu ali žilavu... i uposlio otresitog i grubog predradnika. Pretpostavljam sam da se Barclay barem malo razumije u stočarstvo, no ispalo je da je novi susjed suviše zaokupljen samim sobom i svojim problemima, i to me zadovoljilo.

— Ispričajte mu o krađama — ponovo se oglasi kuhar.

— Slušaj ti, Cookie, zar ti uistinu nemaš nikakva druga posla? Upravo sam došao od tog mjesta, a ti me prekidaš. Dakle, dopuštaš da nastavim? Dobro... gdje sam ono stao? Ah, da! Dva ili tri mjeseca poslije Barclayjeva dolaska primijetili smo, ja i ostali susjedi, da nam nestaje stoka. Isprva ništa ozbiljno, deset, dvadeset goveda, no poslije i po pedesetak. Bilo nam je to pomalo neobično, ali vlasnici velikih rančeva nisu se mnogo uzbuđivali. U Hanging Rocku, obližnjem gradiću, počele su se širiti glasine o nekoj bandi prozvanoj »Sjenke«, koja se utaborila na južnim obroncima planine Thunder Mesa.

— »Sjenke«? — Green se zamisli. — Nikad nisam čuo za bandu takva imena.

— Ni ja. Moni i ostalima sve te glasine nalikovale su na nečiju neslanu šalu, pa smo i odlučili da se na njih ne obaziremo. Uostalom, što onda ako su Indijanci omastili brke našom govedinom? Vrlo važno za onih nekoliko grla!

— Ipak, prema svemu sudeći, nisu bile izmišljotine? — primijeti Green.

— Prokleta si u pravu! Nakon nekog vremena to smo i mi shvatili. Krađe su bivale sve učestalije, a cijela operacija kao da se odvijala po nekom sistemu. Malo-pomalo, počela je nestajati i stoka sitnijih rančera. Jedan za drugim stali su jadikovati da nemaju više govedine za prodaju. A znaš kako je: kad nema govedine nema niti novaca! I, naravno, ako nemaš novac, ne možeš vratiti dugove, a nema novih bankovnih zajmova. Prije nego što smo se uspjeli snaći, Barclay je već bio otkupio sve te rančeve budzašto.

— Pa, u tome naizgled nema ničeg nepoštenog — pobuni se Green. — To još ne dokazuje Barclayjevu krivnju.

— Dobro — otpovrne starac. — Sačekaj dok čuješ sve. Kao što možeš i sam pogoditi, vrlo brzo sam postao svjestan da je Barclay prekonao postao vlasnik velikog dijela doline, tj. sve one zemlje na sjevernoj obali Sweetwatera, rijeke koju si morao prijeći dolazeći ovamo.

Green kimne,

— Jednog dana susreo sam Barclayja u gradu — nastavi Tate — i izložio mu svoje sumnje i nagađanja. Nasmiješio mi se i kazao: »Tate, nema zakona koji brani kupovanje zemlje. Moja je želja da postanem gospodar cijele doline i najkasnije do narednog proljeća to ću postići, na ovaj ili onaj način.« Odgovorio sam mu da će moj ranč dobiti samo preko mene mrlva, na što je on prijezirno propištao kroz zube: »Nadam se da to neće biti potrebno.«

— Hladnokrvan je, nema šta.

— Hladnokrvan? Poput čegrtuše, samo istodobno četiri puta otrovniji.

— Zar nemate šerifa?

— Mi ne, ali zato ga ima Barclay. — Starčev odgovor nije mogao biti jezgrovitiji. — Čak kad bismo imali dokaze da Barclay stoji iza svih ovih krađa... a jasno je da takve dokaze nemamo... što bismo? Brady je Barclayjev čovjek, pripada mu dušom i tijelom. I, što nam preostaje? Barclay nije prekršio nikakav zakon kupujući zemlju, a sve ostalo pripisuje se »Sjenkama«.

— Ostalo...? Zar ima još nešto?

— Polako, mladiću, sve ćeš čuti. Nakon što su svi sitniji rančeri rasprodali u bescjenje svoja imanja i otišli odavde, vlasnicima većih rančeva počeli su pristizati tajanstveni gosti.

— Banda »Sjenki«?

— Bit će da je tako, iako nitko od onih kojima su navratili nema namjeru da bude posebno razgovorljiv. Koliko je meni poznato, noću bi na rančeve upadala trojica ili četvorica zakrabuljenih jahača i zahtijevali bi da vlasnik izađe pred kuću. O čemu bi raspravljali s tim nesretnim čovjekom u tami, davao će ga znati, tek ja mislim da su to bile plaćene ubojice. Toma Shepparda su posjetili prvoga u dolini i on je iza tog događaja iselio a da se s nikim nije pošteno oprostio i pozdravio. Pokupio Tom svoje stvari, ranč prodao banci i strugnuo u nepoznatom smjeru.

— A potom je naš »prijatelj« Barclay otkupio ranč od banke? — zaključio Green.

— Baš tako. Zatim je na redu bio Harry Carpenter. S njim se zbililo na dlaku isto. Prodao je zemlju budzašto, potrpao obitelj u kola i odmaglio.

— I on je napustio dolinu bez ikakva objašnjenja?

— Da — potvrdi Tate. — Pa, ipak svi smo znali što je posrijedi.

— Mora da su im strog zaprijetili...

— Ali, s time priča ne završava. Prije nekoliko sedmica netko je usred noći zakucuo na vrata Jessa Stackpolea, čiji se ranč nalazi na dvije milje odavde. Za razliku od ranije spomenutih, Jess je izašao na razgovor s puškom u rukama — i bio ubijen pred vlastitim domom, naočigled ženi i djeci!

— A što je s vama?

— Pa, kako si se i sam osvjedočio, pripravnici smo za tipove koji su udesili dobroga starog Jessa. Kako se Barclay potrudio da poveća svoje carstvo i vrlo brzo privolio Stackpoleove da prodaju zemlju do koje im je bilo toliko stalo ali na kojoj se poslije Jessove pogibije više nisu usudivali boraviti, s ove strane doline preostaje još samo moje imanje. Jedino još »Osmi usjek« nije u Barclayjevim rukama!

— Otud ona dobrodošlica maločas?

— Jasno, sinko. Nema svrhe da se toga i dalje prisjećaš. Da sam znao...

— Nema razloga za ispričavanje — reče Green. — Zar nije bolje postupiti tako, pa makar i pogriješili, nego proći kao jadni Stackpole.

Po običaju, tišinu prekide Cookie, skupljajući šalice od kave. Green pohvali kuhara, na što njegovim licem zatitra ponosan osmijeh.

— Primjedba ti je bila na mjestu, Jim — reče Tate. — Cookie je neobično gord na svoje spravljanje kave.

— U ovim našim krajevima teško je naći na dobru kavu.

Dok se kuhar pravio važan zbog pohvale, njegov gazda je odšetao do prozora gdje je poluglasno promrm-ljao:

— Još nema naših momaka.

— Koliko ljudi imate? — zapita Green.

— Samo petoricu. Bilo ih je nekad osam, ali su trojica isparila. Ne mogu reći da ih zbog toga osuđujem. Shvatili su da su nevolje na pomolu.

Kuhar proviri kroz odškrinuta kuhinjska vrata.

— Spremam pitu od jabuka. Ostaješ na večeri, je li tako Jim?

Na te riječi starac se trgne.

— Oprosti, Jim, potpuno sam zaboravio da te pozovem neka ostaneš na večeri. K vragu, to je najmanje čime se možemo iskupiti za onaj tvoj doček.

Čuvši koliko se Tate trudio oko Jima, pridružio se nagovaranju, i Cookie. Nakraju je Green, savladan njihovom ljubaznošću, bio prinuđen priznati da se posebno raduje svježoj piti od jabuka.

Stari rančer izađe na trijem i pokaže prema staji i nastambama za kauboje.

— Raspremi se i nahrani konja. Baš mi je drago što ćeš ostati s nama na večeri, jer ću tako prigrabiti društvo za razgovor. Red bi bio da se i ti makar povremeno pretvaraš kao ti je drago što ćemo zajedno čavrljati — reče rančer, prijateljski lupne Greena po ramenu i uđe u kuću.

— Ovaj pogani gospodin Barclay mora da je neki prilično neugodan stvor, je li tako Nig? — govorio je Green svom konju dok je s njega skidao sedlo. — Starac očigledno nije kukavica, ali čini se da izvlači kraći kraj.

Green se razmišljao o svemu što je čuo od rančera i zaključio da su uvijek posrijedi isti problemi, iste pojave: uvijek postoji neki Barclay koji je jači i gramzljiviji od drugih, tako da nikad nije zadovoljan onim što posjeduje. Iz razmišljanja trgne ga topot kopita.

Jahači se zaustave u dvorištu. Već na prvi pogled bilo mu je jasno da to nisu Tateovi kauboji. Izbrojio ih je četvoricu, a zatim se na prstima odmaknuo od prozora.

Voda konjanika poviče:

— Tate, izađi! Hajde, požuri, ti staro gundalo!

Minulo je nekoliko minuta prije nego što se rančer pomolio na vratima s puškom u rukama, istom kojom je dočekao Greena.

— Gundalo, je li? — izdere se starac. — A tko je tebe poslao ovamo? — I, prije nego što je voda konjanika uspio progovoriti, Tate nastavi: — Ne, nemoj mi ništa reći. Pusti me da pogađam... Poslao vas je vaš gazda Barclay! E, pa lijepo! Pošto sada znamo tko vas je poslao, nalijevo krug i marš tamo odakle ste došli. A na sve vaše eventualne zahtjeve i prijetnje moj odgovor je: NE!

Green, još uvijek pritajen u staji, nasmiješi se na starčeve riječi diveći se njegovoj srčanosti. Za svaki slučaj i dalje je budnim okom motrio što se zbiva pred kućom.

Voda sjaše. Kad se primaknu Tateu, sjahali su i ostali i stali starcu iza leđa, pa je Green pošao do suprotnog prozora staje kako bi ih sve imao na nišanu.

Krupni voda progovori ponovno.

— Prije nego odbiješ, Tate, pažljivo poslušaj što ti nudimo.

— Nemaš što meni ponuditi a što bih ja prihvatio — prasne rančer. — I zato prije nego što izgubim strpljenje...

— ... nudim ti svoj život — izvali gorostas.

Tateovo lice poprimi izraz zaprepašćenja.

— Ti mi nudiš... ŠTO?

— Vrlo dobro si me čuo, stari! Imam za tebe poruku od »Sjenki«: gubi se iz doline, i to brzo! Ovaj zrak ne odgova-

ra tvom zdravlju i ostanesh li malčice predugo, moglo bi ti nauditi.

— Popni se na svog konja i odmah odnesi moju poruku svom gazdi Kingu Barclayju. Reci mu da ćemo se prije sastati u paklu, nego što ću ja dragovoljno napustiti svoj ranč.

— Baš si mi ti neki tvrd orah, ha? — procijedi vođa razbojničke četvorke. — Čovjek bi pomislio da imaš nekoga u lici tko ti čuva leđa!

Čuvši te riječi, Green se poput mačke išulja iz staje i sakrije iza zgrade sa spavaonicama. Dotle gorostas nije prestajao podbadati starca.

— Sto je, djede? Još uvijek vjeruješ da ti kuhar čuva leđa, je li? — cerekao se.

Tate se naglo okrene i iz sveg glasa poviče:

— Cookie! Cookie, jesi li čitav?

Međutim, iz kuće se nitko nije odazvao. Zabrinuti Tate sasvim se smete i dok je on dozivao svog kuhara, vođa četvorke istrgne mu pušku iz ruke. Trzaj je bio toliko jak da je kundak starcu raskrvario usnice, udarivši ga posred lica pri otimanju.

— Ti, đubre, što ste mu uradili? — zaječa rančer, ležeći na zemlji.

— Njemu je dobro, ne brini — reče gorostas. — Netko se pobrinuo za njega. Je li tako, Ray?

— Tako je, gazda — začu se iz tame.

— Prokleti bili — promuća Tate i pokuša se pridići. — Vidjeli biste vi svoje da su moji momci u blizini ...

— Dosta trabunjanja! — izdere se vođa.

Na njegov mig odmah priskoče dvojica, osove starca na noge i postave ga nasuprot gorostasu.

— Znači, prije ćemo se sastati u paklu nego što podviješ rep i odeš odavde, ha? Čini mi se da lijep razgovor nije za takve ptice kao što si ti! E, što se može! — reče i uz uzdah odbaci starčevu pušku u obor, a zatim se maši za užu koje je ležalo smotano za sedlo.

Tateove se oči rašire.

— Šta to namjeravate?

— Željeli bismo ti pokloniti nešto što će ti se dublje usjeti u pamćenje. Dovedite ga ovamo! — naredi pomoćnicima. Kad su se zaustavili u blizini visokog pamukovca, ponovo se obrati star-

cu. — Imamo mi odlične metode za tvrdoglavce poput tebe... takvima malo produljimo vratove.

Za to vrijeme, neprimijećen od jahača, Green se uspio približiti stražnjem ulazu u kuću. Tiho poput leoparda uvukao se u kuhinju, a onda u pred-soblje, nagađajući koji je razmještaj prostorija. Iznenadno zveckanje ostruga natjera ga da zaviri u hodnik. Ugle-dao je starog kuhara opruženog na podu, dok je bandit po imenu Ray stajao pored prozora i sa zanimanjem promatrao što se zbiva u dvorištu.

Ocijenivši situaciju, Green uzme zamah i u jednom sloku nađe se iza Raya, pa ga jednim dobro odmjerenim udarcem revolvera iza uha posla u carstvo snova. Bandit se skljkao a da nije ispuštao glasa. Green mu brzo skinje opasač i njime mu sputa noge. Tada se približi kuharu i pokuša ga privesti svijesti. Kad mu to uspije, objasni mu pokretima ruke da drži bandita na nišanu i ne dozvoli mu da pisme. Cookie kimne, a Green se istim putem kojim je i došao vrati do staje. Stigao je u pravi čas: starca su prebacivali preko konja.

— Imaš li sada neku poruku za našeg gazdu, ha, Tate? — smijuljio se gorostas.

— Možete... svi zajedno... ravno u paklo!

Ovo razjari bandita i on podigne ruku da potjera konja; međutim, ruka se ne spusti na konjske sapi, jer ga tog trenu pogodi metak i obori na tle. Ostala trojica se okrenu u smjeru odakle je odjeknuo pucanj i maše za opasače.

— Da niste ni pokušali! — začu se odlučno upozorenje.

Na prvi pogled, omjer je bio nepovoljan za Greena: tri naprama jedan. Ipak, nijedan od trojice razbojnika nije posumnjao da bi ih naredni Greenov hitac sravnio sa zemljom ako bilo što poduzmu. Stranac pred njima očito je pripadao onoj vrsti koja prvo puca a zatim postavlja pitanja.

— Odbacite oružje! — naredi Green i mahne koltom.

Sva trojica poslušale u hipu.

U međuvremenu vođa bandita je ustao i lica blijeda od boli progundao:

— Gospodine, vi ste ovdje novi i zato vjerojatno ne znate u što se upuštate. Poslušajte: odmaglite odavde ili ćete ovaj trenutak proklinjati do sudnjega dana. A, znajte, vama će se taj dan primaći brže nego se nadate!

Green prasne u grohotan smijeh.

— Nema šta, nenadmašni ste u prijetnjama. Zamislite što bi bilo da ste mađioničar, pa da možete iz šešira izvući sve što poželite.

— Gle dečka što je duhovit! — Povišivši glas, gorostas se okrene prema kući. — Ray, pokaži mu njegova boga!

Green se nije pomaknuo ni za pedalj, za razliku od razbojnika koji su se uznemireno vrpoljili iščekujući pucanj iz kuće.

— Na žalost, Ray više ne može pokazati šta zna i kako zna, jer sam upravo sličnu lekciju podijelio ja njemu. Green priče da značenje tih riječi bude doslovce shvaćeno, a tada ledeno mirnim glasom produži: — A sada, gospodo, budite tako ljubazni pa se predstavite i kažite tko ste i tko vas je uputio ovamo!

Ranjeni bandit zdravom rukom napravi drsku kretnju, što natjera starog Tatea da se umiješa.

— Ne budi bezobrazan, jer ti se može koješta dogoditi!

To »koješta« bio je snažan aperkat koji je iznenađenog bandita podigao u vis i bacio u ruke njegovih pratilaca.

S ispričavajućim smiješkom na usnama, Tate se okrenuo Greenu.

— Oprosti, Jim, smatrao sam da sam mu barem toliko dužan.

— Platit ćeš mi ti za sve ovo — procijedi bandit. — Upamti; platit ćeš to kad-tad, i to na otplatu!

— Dosta prijetnji — zareži Green. — Sada dobro otvorite oči da biste shvatili što vam se može dogoditi ako još jednom navratite ovamo.

Prasak pucnja iz Jimova kolta razlijegao se kao tužanj groma. Zabezeknuti banditi spazili su kako prvi hitac podiže sa zemlje praznu limenku, kako je drugi zatim odbacuje pedesetak metara dalje, pa kako je treći iznova podiže u zrak, da bi je naposljetku četvrti prebacio preko ograde obora. Nijedan od njih nije bio kadar procijeniti je li stranac uopće niš...

Obavijen dimom iz revolvera, Green zakorači prema razbojnicima.

— Sada ste se mogli uvjeriti da ja uvijek pogodim ono u što gađam, pa bi vam bilo pametno da poslušate: izbrojit ću do tri a ako dotle ne progovorite, svi ćete za početak ostati bez palca na lijevoj nozi!

Banditi su se zapanjeno pogledavali. Bill su načisto da stranac namjerava ispuniti prijetnju, i to upravo onako kako je to najavio.

— Jedan...

Najbliži bandit počne šaputati nešto vodi na uho.

— Dva...

Vođa zatrese glavom. Najednom su svi govorili u isti glas. Naposljetku se gorostas okrene prema Greenu.

— Što želite znati?

— Kao prvo, tvoje ime!

— Zovem se Pardoe, Bull Pardoe... Potrudi se upamtiti to ime, jer se već od ovog časa možeš smatrati mrtvacem... Zato ću ti i reći sve što tražiš, sve što te zanima. To ti kao mrtvacu i tako neće biti ni od kakve koristi... Ova trojica ovdje moji su ljudi, a zajedničko nam je ime »Sjenke«...

— Ne zanima me vaš zaštitni znak, Pardoe. Želim čuti tko vas je poslao ovamo?

— Nismo mi ničiji kuriri. Obavljamo svoj posao i prema tome nitko nas nije poslao na starčev ranč.

— Misliš da ćemo ti povjerovati — grune Tate. — Zašto lažete? Znam ja vrlo dobro tko su Barclayjevi najamnici i za što su plaćeni!

— Ne pripadamo ni Barclayju ni bilo kome drugome!

— Mene ne možete prevariti. Ne vjerujem vam niti jednu jedinu riječ! — podvikne Green.

— Tada, stranče, najbolje je da ne postavljaš suviše luckasta pitanja.

Green je neko vrijeme promatrao gorostasnog kauboja, a potom kimne kao da je došao do značajnog zaključka. Prišapne nekoliko riječi Tateu, koji se istog trenutka izgubi u kući. Malo kasnije rančer se pojavio na vratima i zavjerenički namignu Greenu. Pratio ga je ošamućeni Ray, u čija je leđa bio uperen kuharev kolt.

— Gospodo, igra je završena — svečano objavi Green. — Vaš prijatelj Par-

doe dao mi je nedvosmisleno do znanja kako ne bi bilo dobro da vas pustim na slobodu, pa prema tome ne preostaje mi drugo nego da vas ubijem!

Bio je to pun pogodak. Banditi se uskomešale, zahvaćeni panikom. Jedan od njih okomi se na tustog Pardoea.

— Ti i tvoja velika, nezasitna gubica! Pogledaj u što si nas uvalio!

Pardoe pogleda iskosa Greena.

— Ti to nećeš uraditi — izgovori nesigurno. Zapravo, bila je to više tvrdnja negoli pitanje.

— Aha! Rekao bih da neću tako postupiti — odvrati pehajno Green, što nasilnike vidno odobrovolji. No, Green nastavi: — Iako bih, zapravo, trebao biti od riječi. Maločas misam pucao da bih se zabavljao, već zato da vas opomenem, no vi tu opomenu niste shvatili ozbiljno. Pardoe, valjda ti je jasno da bih nekoga tvoje veličine mogao mnogo lakše izbušiti nego limenku, a to ću doista uraditi ako samo još jednom pomoliš svoj prihlavi nos na ovom ranču. S obzirom da sam po prirodi zaboravan čovjek, moram vas na neki način obilježiti, kako bih vas prilikom novog susreta prepoznao.

Prije nego što su se banditi snašli, Greenova je ruka munjevito poletjela prema lijevoj navlaci za revolver i, dok bi pljesnuli dlanom o dlan, svakom od njih cijedio se niz obraz tanki mlaz krivi. Jimovi meci naprosto su im otkinuli ušne resice.

U Jimovim očima čitao se hladan prijezir.

— Sada, kada sam vas obilježio — kazao je — pucat ću ubuduće na vas bez upozorenja. Idite odavde i dobro upamtite što sam vam rekao. Drugi put neću biti tako velikodušan!

Nije im trebalo dva puta reći. Pardoe, kao najtvrdokorniji među njima, ipak je zastao i doviknuo:

— Zapamtiću i ja tebe, kauboju!

— Samo zapamti Pardoe; štoviše, to je preporučljivo.

Uskoro tama proguta razbojnika i Tate tog trenu zausti:

— Jim, dugujem ti...

— ... dvostruku krišku pite od jabuka, što mi je Cookie obećao — nadoveže Green. — Usput, zaboravih reći, prihvaćam i ponudeno gostoprimstvo.

Drago mi je da sam se zatekao u blizini. Ovi klipani zaista se nisu šalili s ovim vješanjem. Jeste li sigurni da nikad niste nikoga od njih negdje susreli?

— Koliko se sjećam, nisam. Premda to mnogo ne znači. Zapravo, ne poznajem nijednog Barclayjevog čovjeka osim Burleyja Linkhama, njegova predradnika. Na kraju krajeva, mnogo stotina ljudi radi u rudnicima srebra na planiti Thunder Mesa. Zašto pitaš, Jim?

— Nekako čini mi se da ne bismo pronašli nijednog od ovih bandita kad bismo pročešljali Barclayjev ranč. Rade oni, prema nečijem planu, samo da mi je znati po čijem...

— Ma šta je, na Barclayjevu štetu nije — umiješa se Cookie. — Napokon, nije ni potrebno da budu zaposleni na njegovu ranču, pa da ih on plaća.

— Cookie je u pravu, Jim. Od sveg ovog što »Sjenke« urade najviše koristi ima Barclay — potvrdi Tate.

Simpatični rančerov kuhar pohita u kuhinju da dogotovi večeru, a Tate i Green koji su pošli na malu šetnju verandom izvukoše revolvere jer se po drugi put te večeri iz daljine začuo topot konja.

— Vjerojatno su to moji ljudi — šapne Tate — no moramo biti na oprezu.

Praćeni oblakom prašine, dogalopirajući u dvorište petorica jahača i sjašu nadomak staji.

— Danas je tvoj red da budeš stajski momak, jer si izgubio trku s najboljim jahačem ove doline — obrati se vitki mladoliki kauboj svom pedesetgodišnjem sudrugu.

— To je Dave Haynes — prošapće Tate. — Izvrstan momak. Onaj stari do njega je Gimpy MacDonald. Pamtim ga otkad sam ovdje. Jednom, prilikom stampeda, Gimpy je povrijedio nogu i to pošteno, tako da od onda pomalo hramlje. Svejedno, teško da bih pronašao boljeg pomoćnika od starog Gimpya.

Mladici se uspinjao stepenicama još uvijek razdragan zbog pobjede koja ga je na brzinu oslobodila timarenja konja. No, čim spazi Tatea s koltom u ruci, nestade smiješka s njegova lica.

— Hej, gazda, od zore do mraka ravnao sam se prema vašim zapovijestima

ma, poštena riječ! Čemu mogu zahvaliti takav doček?

Tate mu šeretski koltom zabaci šešir na potiljak.

— Hajde, Dave, prestani se ludirati i dođi da te upoznam s Jimom Greenom. Imao sam veliku sreću da mi se danas našao pri ruci. Pitanje je šta biste ovdje zatekli da njega nije bilo.

Ubrzo im se pridruže i svi ostali. Posljednji je prišao stari Gimpy, koji je pažljivo sa svih strana promotrio Greena, posebno se pozabavivši pri tome njegovim nisko obješenim revolverima, na opasaču. Jimu je odmah bilo jasno da ga starac stručnjački odmjerava. Za to vrijeme rančer je pričao što se sve zbilo za njihova izbjavanja.

Razgovor prekine Cookie, koji tobož ljutito zaviče koliko ga je grlo nosilo:

— Zar vi, momci, namjeravate ovdje zijeovati cijelu noć? Ako je tako, onda ću večeru namijenjenu vama istresti svinjama a pitu od jabuka ću sam smazati!

Poslije tako autoritativnog poziva družina ranča »Osmi usjek« pojurila u veliku blagovaonicu i zasjedne za stol, iščekujući Cookiejev dolazak s punim zdjelama.

— Jedimo, pričati možemo i kasnije — predložio Tate, a ostali kimanjem glave dadoše znak da su suglasni.

— Ovo je bila večera i po — obrati se Green pri kraju večere rančeru, koji je sjedio na čelu stola. — Tako dobro nisam se najeo od Nove godine.

— Mi imamo najboljeg kuhara u dolini — reče mladi Dave Haynes. — Uvjerit ćeš se i sam, ako ostaneš u blizini, Jim.

— Doista, Jim, ideš li dalje prema zapadu?

Iza ovog pitanja, koje je postavio ljepušasti Curt, zavlada tajac. U ovoj zemlji, svi su to znali, nije priličilo postavljati slična pitanja. Ponekad nije ni bilo pametno pitati: odakle ste došli i kamo idete?

Međutim, Green kao da nije dijelio mišljenje onih koji su šutke osuđivali Parrovu ljubopitljivost.

— Nemam određen cilj — odgovori. Želio sam projahati Teksasom da ga malo bolje upoznam. Nadam se da ću odjahati prema Santa Feu.

— Nešto kao spajanje ugodnog s korisnim, je li? — javi se rančer. Bio je to pristojan način da dozna ima li Green dovoljno novca ili je u potrazi za poslom.

— Nisam bankrotirao, ako ste na to mislili — odvrati Jim. — Osim toga, imam i posao, tj. može se smatrati da imam određeni posao.

Mnogo godina kasnije, kad su do prisutnih stigle glasine da je njegov posao završen, svi su se prisjetili ovih riječi.

Jim se udobno zavalj u pleteni naslonjač i stade kroz dim cigarete promatrati družinu ranča »Osmi usjek«, kako dokonu raspreda o proteklom danu i obavljenim poslovima. Među svima njima jedino je Curt Parr nekako odudarao. Valjalo bi da se u Tatea raspita o njemu. Da, to svakako ne bi smio smetnuti s uma... dakako, bude li vremena.

Tog časa njegovo razmišljanje prekinu rančer, koji udari šakom o stol da bi ušutkao društvo i dobio riječ.

— Momci — počeo Tate — nisam osobiti govornik, ali molio bih vas da me saslušate. Danas sam zamalo omastio konopac i to me navelo na kojekakva razmišljanja i zaključke. Bit će da je točna ona uzrečica koja kaže da je čovjek najmundriji kad predosjeti skori završetak. Vi imate pravo da sami izaberete. Koliko je meni poznato, prave nevolje tek nailaze! Barclay želi moj ranč a oni njegovi banditi neće tek tako odustati, pogotovo što su i sami izazvani. A to znači da će biti pucnjave...

Iznenadni metež među kaubojima načas smete Tatea u izlaganju, i on podigne obje ruke u zrak.

— Prije nego glavačke uletite u rat, poslušajte ono najvažnije. U pitanju je moja kći Grace. Zamalo će navršiti dvadeset i jednu godinu. Ovdje, na ranču, nije bila dulje od deset godina. Možda niste znali, Grace se školuje na istoku i pretpostavljam da nije previše oduševljena da vodi neki ranč u New Mexico. Prije nekoliko godina sastavio sam oporuku prema kojoj Grace nasljeđuje »Osmi usjek« ako se meni nešto dogodi. Nadam se da shvaćate na što ciljам?

— Do đavola, gazda, želite li time reći da ćemo, ako se vama nešto dogodi, ostati bez posla? — zapita Dobbs.

— Tako nekako.

— Znači, preostaje nam samo jedno, ako sam vas pravilno razumio? — upadne Gimpy, što sva družina popratila jednoglasnim odobravanjem. — Moramo vas sačuvati, inače smo izvisili. Je li tako?

Na to nastane neopisiva galama, pa rančer ponovo počne lupati šakom o stol da mu dopuste nastaviti.

— Momci, to nije u redu... ovo zemljište je već pod hipotekom, mogao bih ga lagano prodati banci, iseliti i dati vam otpremninu... niste me razumjeli... ne mogu vam ni za što jamčiti ako ostanete...

Nisu dopustili da produži, već su svi u jedan glas pokušali protestirati. Na poslijetku ustane stari Gimpy, nakašlje se i reče:

— Upravo sam sâm sebe izabrao da budem vaš govornik. Ako netko ima što protiv, neka se odmah izjasni.

Zavlada upravo nevjerojatna tišina i Green se potajno nasmije zbog poslušnosti družine. Bio je znači u pravu kad je pomislio da je Gimpy neslužbeni ali vrlo cijenjeni vođa momčadi.

— Gazdo, ono što mi imamo reći može se sabrati u nekoliko riječi. Nije nas briga da li će »Osmi usjek« pripasti vašoj kćerki ili nekom staračkom domu. Obćavamo vam da se nećemo udaljiti ovdje ma što se god zbilo! Ljudi, slažemo li se?!

Uzvici odobravanja natjerali su rančera da nehotice propače. Niz obraze kliznule su mu krupne suze, koje nije htio ili nije uspio suspregnuti.

— Mnogo toga stavljate na kocku, momci — reče tronuti Tate. — Vjerujem da »Osmi usjek« zaslužuje tu vašu pažnju i vašu ljubav.

— Možda se ne bih trebao uplitati u vaše privatne poslove — javi se Green — ali možete slobodno reći da vas je osam! Dakako, momci, ako me primete u društvo...

Zhunjeni Tate nije mogao doći k sebi.

— Misliš li reći... odnosno. želiš nam reći da bi nam se pridružio?

— Zašto ne? Nisam siguran da ću baš ovdje, u dolini Sweetwatera pronaći ono šta tražim, ali mogu pokušati.

— Neka sam proklet ako nisi dobro došao! — uzvikne Tate. — Čovječe, mi smo zahvalni na svakoj pomoći!

Green brzim pogledom preleti ostale za stolom u blagovaonici. Samo jedan par očiju nije odisao dobrodošlicom i drugarstvom.

Kad su se momci povukli na spavanje, Tate i Green nastave pušiti u tišini, svaki zaokupljen svojim mislima. Rančer je neko vrijeme kuckao kažiprstom po stolu, pa tek onda progovorio. Očito, donosio je važne odluke.

— Jim, što bi rekao kad bih ti ponudio da se pobrineš za moj poslove ako me snađe neko zlo?

— Nemajte brige, ništa vam se neće dogoditi — pokušava ga Green odvratiti od crnih misli.

— Možda si u pravu, možda nisi, no lakše bi mi bilo kad bi lijegao u postelju znajući da je sve iza mene sređeno na najbolji mogući način. Da li bi razmislio o tome, molim te? Kako bi bilo kad bih te postavio za predradnika.

— Gospodine Tate — usprotivi se Jim — vi baš ništa ne znate o meni. Imam osjećaj da se smatrate mojim dužnikom zbog onog večeras. Ali...

— Jim, ne odobravam nikakvo »ali«. Ne želim se praviti važan svojim životnim iskustvom u procjenjivanju ljudi...

Greenovo lice poprimi gotovo tužan izraz.

— Ne mogu vam reći koliko sam ponosan zbog vašeg povjerenja, međutim, ne smijem više kriti: u Teksasu, odakle dolazim, poznat sam pod drugim imenom. Zovu me Sudden!

Sudden! Rančerove se oči razrogače od zaprepašćenja. Gotovo da čovjek ne povjeruje rođenim ušima! Ovaj dragi mladi čovjek smirena držanja da je Sudden! Ime koje je gotovo postalo legenda Zapada! Pred njim, dakle, sjedi i mirno otpuhuje dimove iz cigarete momak koji je očistio Hell City i Lawless! Malo ih je bilo u ovim krajevima koji nisu čuli za njegovu čudovišnu sposobnost pri rukovanju oružjem i njegove pustolovine, ali i za to da je za njim izdana potjernica zbog ubojstva. Dobričina Tate snuđeno se zapitao u svog gosta, koji ga je prešetio maloprijajšnjim priznanjem.

— Jim — reče potliho — meni osobno uopće nije važno odakle dolaziš ili što si zgriješio. Ostajem pri svemu što sam predložio. Ako mi se bilo što dogodi, želim da ti upravljaš rančem do kćer-kine punoljetnosti. Večeras ću tu svoju posljednju želju i napisati i poslati je mom starom prijatelju sucu Amosu Pringleu, u South Bend. Nakon kraćeg oklijevanja doda: — Morat ću mu napisati sve o tebi momče.

— U tom slučaju najbolje je da mu ispričate cijelu priču — zaključio Green.

Opori Jimov glas vezao je do kasno u noć nenapisanu baladu o revolverašu koji je svoj zloglasni ugled stekao zahvaljujući obećanju datom jednom starom rančeru na umoru. Od potrage za ubojicama pa do lažne optužbe put je bio kratak. Momčiću Jimu Greenu našla se ucjena za ledima.

— A bio sam još nedorasli dječak — završi Green svoje kazivanje.

Tate zatrese glavom.

— Jim, ne odstupam. Ako i jesi taj zastrašujući Sudden, onda se o tebi pronosi gomila laži. — Starac mu pruži ruku.

— Nudim ti dužnost predradnika. Prihvaćaš?

— Dat ću sve od sebe — obeća Jim.

— To sam i očekivao.

Malo zatim pođoše na počinak, no Tate se najednom predomisli i vrati za stol da sastavi pisma za suca Pringlea. Kad je bio gotov, pozva kuhara.

— Molim te ovo pažljivo pročitaj i potpiši kao svjedok.

Cookie bez riječi prihvati pismo i uze ga čitati. Izraz lica mu se neprestano mijenjao, ali nije progovorio dok nije završio sa čitanjem.

— Nadam se da znate što radite — izusti muklo.

— I ja.

Cookie sliježe ramenima i stavi potpis na dno pisma.

— Sudeći prema onome što sam danas vidio, rekao bih da ste u pravu. No, nadam se da neće zadrhtati kad se situacija do kraja zaoštri.

Tate se nasmiješi.

— Nešto mi govori da je tog čovjeka vrlo teško zaplašiti. Vjeruj mi, Cookie, jako teško!

II

Idućeg jutra Tate povede Suddena do obora, gdje je već bila okupljena cijela družina očekujući naređenja za taj dan. Rančer ih kratko obavijesti o Jimovu pristanku da im se pridruži, nakon čega se začulo iskreno oduševljenje. Rančer im spomene i svoju odluku da Jim preuzme brigu o ranču ako se njemu što dogodi, a i to bude prihvaćeno bez upadica ili protivljenja. Tate se potom vrati u kuću, predavši daljnje upravljanje imanjem Gimpysju, koji odmah predloži neka Dave Haynes pođe s Jimom i pokaže mu ranč i sve ostalo što je bilo neophodno da vidi i upozna.

— Samo da osedlam konja, pa odmah polazimo — reče Jim vižljastom Daveu.

— Prekasno, Green. Ja sam te već posluzio — poviče Curt Parr. — Osedlao sam ti jednog konja iz naše staje, da bi se tvoj mogao odmoriti. Evo, pruža ti se prilika da upoznaš konja nad konjima. Zove se Old Sleepy, a izgubiš li se, on će te sam dovesti do kuće.

Posprdni mladićev smiješak i pomalo čudno držanje ostalih, koji nikako da pođu za svojim poslom, natjera Greena da bude obazriv. Odmah je pogodio da mu je Parr smislio posebnu dobrodošlicu.

Kauboj mu je priveo konja i Green se, prihvativši uzde, baci u sedlo. Prije nego što je uspio utaknuti noge u stremene, bilo mu je jasno kakva mu je podvala pripremljena. Poni se stao bacakati tamo-amo, kako bi se otarasio jahača. Budući da je bio pripravan na takvo iznenađenje, Jim se nije dao zbaciti već je zabio koljena u ponijeve slabine. Konj se propinjao, skakao, bijesno frktao i svaki čas mijenjao smjer. U trenutku predaha Jim izvadi kolt i tešku dršku svom snagom spusti konju među uši. Pri slijedećem pokušaju propinjanja zbilo se isto i poni stade frkćući galopirati dvorištem. Green je pritezao uzde i prisilio ponija da opisuje sve manje krugove, dok se napokon nije krotko zaustavio. I konj i jahač kupali su se

u znoju. Jim skoči iz sedla i pomiluje životinju. Tog časa pritrčea mu Dave Haynes, ispričavajući se.

— Ja s tim nemam ništa, Jim. Znaš li ti da si jahao najludjeg konja u dolini? Taj poni je pravi ubojica. Tako malen a toliko mahnit.

— Ne brini, prijatelju. Malo je življi, ali izvanredan konj. — A tada se okrene Parru i zapita ga: — Zadovoljan?

S mladičeva lica nestane prijezirni osmijeh i on ponikne pogledom. Ipak, kako nije pristajalo da ne odgovori, promuća:

— Bila je to šala, Green, kakvu priređujemo svakom novajliji...

— Lažeš! — drekne Gimpy — Još nitko živ nije pojahao tog zloćudnog divljaka. Iako ne kažem da to nitko nije pokušao.

Green se vragoljasto nasmiješi.

— Parr, jesi li ga ti jahao?

— Ja? Ni za živu glavu!

— Pa, daj da ti onda pokažem što bi ti se dogodilo da jesi i da te zbacio.

Neočekivano Jim lakim pokretom zgrabi Parra jednom rukom za ovratnik a drugom za opasač i kao od šale izruči ga preko ograde obora ravno u valov za konje pun prljave vode. Kauboj se psujući nastojao pridici, mašivši se pri tome za revolver; međutim, kad je podigao pogled, njegove su se zjenice našle u visini cijevi Jimova kolta.

— Šala je šala, je li tako Parr? — podrugljivo primijeti Green. — A ako želiš nešto više, ni pakao nije predaleko!

Jim pođe prema Daveu, a Parr uvri-jeden i rumena lica, uzjaše svog konja i odjuri iz dvorišta.

Kad su se ostali popeli na konje, Dave se približi Greenu i reče poluglasno:

— Čini se da u Curtu nisi stekao prijatelja.

— Bit će da je tako. Uostalom, sve se odigralo upravo onako kako on nije htio i naravno da mu je mrak po na oči. Nego, reci tko je zapravo Parr?

— Stari Tate ga je zaposlio prije mjesec dana. Navodno, ranije je radio na ranču Jessa Stackpolca. Poslije njegove smrti prešao je k nama. A prije toga je radio za Toma Shepparda. Naš gazda ga je primio nakon što ga je

Curt uvjeravao da bi radije umro od gladi, nego da postane Carclyjev najamnik.

— Čudno! Taj Curt baš ne donosi sreću svojim poslodavcima — zajedljivo dometine Green.

— Ne misliš valjda...?

— Zasad ništa ne mislim, ali ću pripaziti na tog momka. No, ostavimo Curta i pozabavimo se rančem. Zar nije vrijeme za obilazak?

Pričekali su da Jim osedla svoga konja i krenuli prema jugu. Poslije neprekidnog jahanja od kojih sat i po pred njima se ukaže strma planina, pa Dave zaustavi konja da objasni Jimu kako je planina opasna za prijelaz.

— Ovim se putem nekad išlo u South Bend, ali u potrazi za srebrom ljudi su minirali planinu i od svih tih silnih eksplozija stijene iznad prolaza su poprilično razdrmane, tako da se svakog trena mogu obrušiti. Upravo se zato koristi bolji put, dolje kroz dolinu.

— Tim putem sam i ja prispio u dolinu. Zar se ovaj planinski prijevoj uopće ne upotrebljava?

— Povremeno možda naleti ponetko tko još uvijek sanja o srebrnim žilama. Trezveniji putuju u South Bend dolinom. Dakle, Jim, ovdje moramo ostaviti konje. Je li, kako ti leži planinarenje?

— Kao i šivanje — gadljivo otpuhne Jim. — Slabo će to biti sa mnom, bojim se.

— Ništa zato. Pruža ti se prilika da se usavršiš.

— Da sam znao da ćemo se penjati osedlao bih Pegaza a ne Niggera.

— Pegaza? Tko ti je to? Neki indijanski poglavica.

— Niti govora. Pegaz je krilati konj iz grčkih priča.

— Taj što je pisao o krilatim konjima mora da je pio zmijsko ulje umjesto viskija — zaključio Dave.

Zamalo su stigli na zaravana.

— Zacijelo postoji razlog za ovu gimnastiku — dobaci Green.

— Naravno. Odavde ti mogu pokazati cijeli ranč zajedno s pašnjacima, ali i cijelu dolinu.

— Iako nam je ranč prilično velik, stoka nam ponekad odluta do pašnja-

ka koji su nekad pripadali pokojnom Stackpoleu — napomene Dave.

— A koji sada pripadaju Barclayju. Je li vam kada King stvarao teškoće pri vraćanju stoke?

— Dosad nije.

— Pa, nadajmo se da će nam poći za rukom održati takvo stanje. Hajd'mo sada u dolinu, Dave!

— Jesi li siguran, Jim, da ćeš čitav sići u dolinu? Što nismo ponijeli konopac, spustio bih te kao od šale...

— Zlatni dečko! Ipak, bih bio kudikamo zadovoljniji kad bih jednostavno skočio u dubinu, nego da se prepustim tvom umijeću — naoko ozlojeđeno odvratil Green.

Pri spuštanju Jimu je pripala prednost i on je pošao prvi. Staza je bila vrlo uska i napredovali su sporo. U jednom trenutku Dave je neoprezno stao na odronjeni kamen i posrćući poletio prema rubu provalije, tu se, zahvaljujući pukoj sreći, uspio uhvatiti za nisko grmlje izraslo iz stijena. Oštro kamenje razderalo mu je ruke i lice. Stisnuvši zube, mladić je bespomoćno čekao da ga Jim izbavi iz nezavidna položaja.

— Dave, možeš li otkopčati opasač s revolverima i remen na hlačama a da se suviše ne pomičeš? — zabrinuto upita Jim.

— Rekao bih da mogu — protisne Dave, obliiven ledenim znojem — ali radije ne bih. Osjećam da se žbun sve više povija pod mojom težinom.

— Samo ti mene slušaj i bit će sve u redu — podvikne Sudden, oslonjen na stijenu desetak stopa iznad mladića. — Ja ću povezati svoje remenje i doturiti ga tebi, a ti se pokušaj zakvačiti.

Shvativši da mu je to jedini spas, Dave odlučio da posluša i uz veliki napor, grčeći se nad rubom ponora, počeo znojnim prstima otkopčavati opasač. Kad je bio gotov, ispružio lijevu ruku da bi dohvatio Greenov opasač, ali trud bijaše uzaludan. Jim je još bio suviše udaljen od njega.

— Ne vrijedi, Jim — zastenje Dave. — Svaki put kad se pomaknem, pomakne se i ovo prokletu kamenje. Odoh ja...

Smrknuto Jimovo lice podsjećalo je na sure stijene iznad Daveove glave.

Bez ijedne riječi brzim pokretima skinuo čizme i bacio ih na stazu. Mladić isprva nije mogao dokučiti što Jim smjera; otkrio je to tek tad su se nad njim ukazale bosc noge.

— Hej, ne budi lud — zavapio je. — Ne možeš do mene...

Nije odgovorio. Spuštao se centimetar po centimetar. U zubima je držao remen koji je na kraju bio zakvačen za opasač. Ne obazirući se što je silno pri tome ranio stopala, Jim se primicao Daveu; za njim su na šiljatom i kao nož oštrom kamenju ostajali krvavi tragovi. Kad se našao na nekoliko stopa ponad Davea, dodao je mladiću opasač da ga spoji sa svojim. Stavivši iznova jedan kraj tog improviziranog kožnog užeta u usta, krenuo je nazad prema stazi. Znoj je gotovo lio s njega, a u usjecima između manjih litica crvenjele se lokvice krvi. Napokon se, nakon nadljudskih napora Green do-mogao staze i već naizmaku snage prebacio iza stilene. Isprkos nepodnošljivim bolovima, navukao je tijesne jaha-će čizme i, oduprijevši se petama o najkrupnije kamenje, počeo povlačiti svog druga. Činilo se da promiče vječnost, a Dave je zapravo osvanuo na stazi za jedva šezdesetak sekundi. Pogledavali su se šuteći, dok je svaki za sebe nastojao povratiti izgubljeni dah.

— Jim — prozbori Dave — ovo ti nikad neću zaboraviti.

— I nemoj — sa smiješkom na licu odvratil Green. — Mi stariji momci, kako ispada, ništa drugo i ne radimo već vas balavce izvlačimo iz nevolja.

Čim su se pribrali, nastavili su silaziti. Dave se povremeno osvrtao prema stijenama, koje zamalo za njega nisu bile kobne i kao da ne vjeruje sam sebi kakav je srećković dugo je s podnožja motrio sure litice što su se strmo pele nebu pod oblake. Pomalo odsutna pogleda išao je do mjesta gdje su vezali konje, i tu je kao kakav indijanski vrač kleknuo i poljubio krševito tle.

— Jesi li pobenavio? — pecnu ga Green.

— Nemaš pojma koliko sam sretan da sam izvukao ludu glavu s te vrato-lomne planine, Jim.

III

Prašnjavi gradić Hanging Rock smjestio se negdje na pola puta između sjevernog i južnog prilaza dolini. Na ulici okupanoj žarkim suncem nigdje žive duše, tek pas skitnica.

Hanging Rock je živio od trgovine s rančerima iz doline i od jednom mjesečno posjeta nadobudnih tragača za srebrom s planine Thunder Mesa. Jedina veza s ostalim svijetom bila je poštanska kočija. U glavnoj ulici nalazilo se samo nekoliko kuća vrijednih spomena. Najveća je pripadala Burkhartu, zvanom Dutchy, vlasniku saluna koji je konkurirao Diegovom. Točno nasuprot Burkhartova saluna bio je hotel »Putnikov odmor« udovice Mulvaney, otesite Irkinje koja bi bila kadra pucati iz revolvera u svakog stanovnika doline koji bi se drznuo u čizmama ući u njen besprijekorno čist lokal.

Malo dalje niz ulicu, na istoj strani kao i Dutchyjev salon bila je Gradska banka, najsolidnija građevina Hanging Rocka i, što je vrlo značajno, jedina zgrada na kat. Tik do banke skutrio se salon Meksikanca Diega »The Square Deal«.

Tog dana, otprilike dvadeset i četiri sata poslije Daveova i Jimova uzbudljiva planinarenja, u Hanging Rock su ujahala četvorica kauboj dolazeći iz smjera Santa Fea. Na prvi pogled izgledali su kao jahači koje sasušeno grlo tjera da što prije svrate u Diegov salon, mada je bilo donekle prerano za takvo uobičajeno večernje pričestivanje. Slučajni promatrač bi ih možda pažljivije promotrio, jer su produžili do banke i ondje privezali konje. Isti taj promatrač bio bi sto posto načisto da ta četvorica snuju neku gadost, čim ostavljaju jednog između sebe da čuva konje. Kauboj kojem su bili povjereni konji nehaljno se naslonio na ogradu, dok mu je šesir duboko bio navučen na čelo.

Desetak minuta vladala je tišina, a onda se kao grom iz vedra neba razlijegao pucanj. I dok je jeka ispaljenog hica odzvanjala praznom ulicom, iz banke su natraške istrčala dvojica

maloprijašnjih jahača, a iz njih i voda, visok i jak muškarac koji je u ruci držao kolt iz čije se cijevi još pušilo. Kratak povik vode i u hipu četvorica konjanika odgalopira prema izlasku iz grada.

Za pljaškašima banke jedino se dao u potjeru, i to jedva dvadesetak koraka, mršavko koji se ukazao na vratima banke i koji je opalio nekoliko hitaca za konjanicima koji su iščeznuli u vrtlogu prašine. Međutim, neki je od bandita uzvratio paljbu.

— Četvorica maskiranih opijačaka banku! — poviče neki građanin. — Pucali su u Charleyja Clarka!

Charley Clark bijaše blagajnik u banci, na koju su građani bili i te kako ponosni i vijest da je netko pucao u tog sramežljivog i slabašnog starčića dok je obavljao svakodnevnu dužnost, razbjesnila je gomilu. Čuli su se povici: »Pođimo za njima!« i »Neka netko donese konopac!« Atmosfera se pomalo smirila i stišala kad je stigao šerif Brady. Obratio se prisutnima i ubrzo se za njegovim ledima svrstala povorka od pedesetak jahača.

Dok se potjera udaljavala uz povike i poneki pucanj, stanovnici Hanging Rocka dali su se u potragu za jednim gradskim liječnikom, kako bi ga što prije priveli umirućem blagajniku. Nesretnog starčića odnijeli su u jednu od soba hotela »Putnikov odmor«.

Potjera se vratila poslije više sati, zlovoljna i pobijeljela od prašine. Onima koji su ih sačekali i zajedno s njima svratili na piće u Dutchyjev salon, šerif Brady i njegovi pomoćnici objasnili su da su pljačkaše slijedili otprilike do sjeverne granice Barclayjeva ranča, ali da su se tragovi na tom pjeskovitom i kamenom tlu izgubili.

— o —

Iste večeri prispjela je vijest o pljački i na ranč »Osmi usjek«. Donio ju je Tom Gunther, jedan od momaka Mikea Mountforda, čiji se ranč nalazio s druge strane South Benda. Bio je poslom u gradu i tako doznao sve pojedinosti o pljački. Po završetku posla krenuo je kući, ali je prije toga navratio na »Osmi usjek« da ispriča Tateu o događaju koji je digao na noge Hanging Rock.

— Prokletstvo! — uzvikne Tate. — To su zbilja loše vijesti. Zanima me samo što će de Witt uraditi ako su ga potpuno opeljašili?

— Zato sam i došao da vas upozorim — reče Tom srčučj Cookievu kavu. — Brady saziva sastanak svih lokalnih rančera za sutra popodne.

— Gunther, vrlo sam ti zahvalan što si navratio. Ne bi li nešto prigrizao?

— Ne, hvala. Bolje da što prije krenem. Do viđenja!

Rančer kimne a Gunther odgalopira iz dvorišta. Tate se okrenu Greenu.

— Jim, sve mi se čini da će ovo loše ispasti po nas. Ako de Witt odmah traži da mu isplatim hipoteku, gotov sam. U ovo doba godine nemam ni novčića, prodaja goveda tek se očekuje.

— Možda bi bilo najbolje da prvo pričekamo i vidimo što taj bankar smiera. Ako je zaista bankar i zna svoj posao, spoznat će da je i za njega loše da vas sada pričepti i tako dobije tek neznatnu svotu. To bi bila loša ekonomika s njegove strane.

— Dobro bi bilo da si u pravu, Jim. Najprije ćemo porazgovarati s de Wittom, a brinut ćemo kad za to kućne čas.

— De Witt... Čudno ime, nesvakidašnje.

— S istoka je. Pripada kategoriji cjepljaka. Iako se za njega ne bi moglo reći da ne posluje pošteno. Što se mene tiče, ne bi mogao ništa prigovoriti ni njemu ni sirotom Clarku, kojega su razbojnici izbušili.

Na spominjanje Clarka, Sudden upitno podigne obrve, pa Tate požuri objasniti.

— Blagajnik Clark je upravljao bankom sve do prije nekoliko godina kad je stigao de Witt kojeg je, navodno, ovamo uputio bankovni trust kako bi se proširilo poslovanje. Nema šta, de Witt se iskazao. Pored ostalog, on je uspio nagovoriti Pata Newmana, koji vodi rudnike na Thudner Mesi, da banka preuzme isplatu zarada i plaća, a to je pridonijelo razvitku i procvatu Hanging Rocka. Neki od trgovaca ljubili bi mu čizme nasred ulice da je to zahtijevao.

— Ipak, vas izgleda nije toliko opsjenio?

— Pa, kao što sam već rekao, sa mnom je dosad poslova pošteno. Što više, na njemu nema ničeg što mi se ne bi dopalo. Možda sam naprosto s godinama postao hirovit, čangrizav.

Green ništa ne odgovori već odluči upoznati de Wittu; to je bio najbolji način da se prosudi o kakvu je čovjeku riječ.

Slijedećeg jutra Green i Tate osedlaše konje i uputiše se u Hanging Rock, koji je tog dana pružao sasvim drugačiju sliku nego inače. Ulice su bile ispunjene kolima i konjima, ljudi svih nošnji i soja vrzmali su se unaokolo. Tate i Sudden proguraju se do Dutchyjeva saluna, gdje ih dočeka još veća gužva i zaglušan žamor. Do rančera se probio pedesetogodišnjak sijedih zalisa-ka.

— Her George; što kažeš o pljački? — upita.

Rančer slijegne ramenima. Jim se dotle među gostima raspitivao kolika je svota zapravo opljačkana.

— Dvadeset tisuća — uplete se pedesetogodišnjak, koji je poznavao Tatea.

Nakon toga rančer ih predstavi jednog drugome.

— Jim, ovo je Mike Mountford, najveći lažov u dolini i izvan nje.

— Kad vam Tate odaje toliko priznanje, mora da ste pravi stručnjak — nasmiješi se Jim.

— Sinko moj, nikad u životu nisam izrekao nešto neistinito — odvrati Mountford. — Posrijedi je nešto drugo. Ovi naši tupoglavci iz doline ne vjeruju ni u šta dokle to ne vide rođenim očima.

— Pričaš koješta — dobroćudno primijeti Georg Tate. — Ja ti ne bih vjerovao kad bi mi se kleo da je magarac životinja s četiri noge.

— Možda si u pravu, jer upravo sada vidim jednog magarca na dvije noge kojeg i ti odlično poznaješ — priklupi Mountford i pokaže na čovjeka koji se upravo spremao popeti na šank. — Naš divni šerif Brady — šapne Green. — Evo ga, sada je prilika da ga upoznate u njegovu elementu.

Sudden odmjeri debelog šerifa i odmah zaključio da je rijetko odbojan.

— Djeluje nesposobno — prišapne Tateu.

— Kazao sam ti, kad bi kojim slučajem mozak bio sastavljen od baruta, on svojim ne bi uspio ubiti ni mrava.

Galama je bila toliko zagušna da je bradati vlasnik saluna Jake Burkhart morao drvenim batom zabubnjati nekoliko puta po šanku kako bi utišao prisutne.

— Za one koji još ne znaju pojedinošti — piskutavo počne šerif — reći ću ukratko: jučer je opljačkana banka. Četiri zakrabiljena pljačkaša pucala su u Charleya Clarka i odnijela oko dvadeset tisuća dolara u gotovu. Gospodin de Witt izvijestit će vas pobiže o svemu. Ja sam sakupio potjeru...

— Htio si reći da je potjera pokupila tebe, ha šerife? — poviče neki duboki glas iz dubine saluna, što ostale nagna u grohotan smijeh. Malo kome u Hanging Rocku nije bilo poznato da se pozamašni Brady za popodnevnne žege povlači na partiju hrkanja u hladovinu.

Šerif je nastojao zastrašujućim pogledom dokučiti izazivača, no kako to nije uspio, nastavi:

— Kako sam rekao, organizirali smo potjeru i pojurili za pljačkašima, koji su pri bijegu u širokom luku zaobišli grad i krenuli prema Badlandsu, gdje smo ih naposljetku izgubili. Pokušati pronaći tragove na tom jalovom zemljištu isto je tako nemoguće...

— Kao tebe natjerati da platiš rundu pica! — upade neki šaljivdžija sa strane.

Brady ljutito skupi pesti, a zatim se maši za revolver o pojasu.

— Pripazi što govoriš — dreknu zaja-puren od bijesa — jer bi se lako mogao nekoliko dana odmarati iza brave! Hajde, junačino, javi se da te svi vidi-mo! Da vidimo tko je taj mudrijaš koji vjeruje da može nekažnjeno zadirkivati šerifa Hanging Rocka!

Na Suddenovo veliko iznenađenje svjetina se razdvoji da bi propustila razbarušenog muškarca, koji je čvrstim koracima grabio prema Bradyju.

— Patches, ovdašnji liječnik — pro-gunda Tate. — Baš me zanima kako će se šerif iskobeljati iz ovoga!

I doista, Bradyjeva jarost naglo je splasnula kad je spazio neuglednog, neobrijanog i mrzovoljnog Patchesa.

— Onda, idem li u zatvor, pametnja-koviću? — podrugljivo dobaći liječnik.

— Ti i sam znaš da te neću pritvori-ti pošto si bolestan, ali jednog dana bit ću na to prinuden a za sve bit će kriv tvoj prebrzi jezik...

— Ma siđi već jednom, budalo! — podvikne liječnik jakim glasom. — Lju-di, pođimo i poslušajmo nekoga tko će nam reći što pametno. Ja sam potpu-no siguran da jedna jedina rečenica de Witta sadrži više nego knjiga koju bi napisao ovaj tupan. Ovo, na-ravno, pod uvjetom da imamo pisme-nog šerifa! — završi liječnik obračun s predstavnikom zakona.

Brady zakoluta očima, dok se prema šanku probijao jedan muškarac.

— To je de Witt? — upita Green.

Tate kimne.

Bankar je bio visok i nevjerojatno mršav, tako da je lako uspravan izgle-dao grbav. Na njemu su najživlje bile oči, koje ni tren nisu mirovale. Kad se ne bi znalo odakle je, netko bi se mo-gao zakleti da ima u sebi indijske krvi, prosudio je Jim.

— Gospodo — započe bankar — čini mi se da ne moram ponavljati da je opljačkano dvadeset tisuća dolara u gotovu. Usko povezana s tim neugod-nim otkrićem jest činjenica... koju, na žalost, šerif nije znao, pa je nije mo-gao priopćiti... da je to bio jedini no-vac kojim je banka raspolagala. I zato — de Witt podigne ruke da stiša uzne-mirene duhove — nemam druge alter-native nego da pozovem sve dužnike da u najskorije vrijeme podmire svoje svoju obavezu. Usput vas obavješta-ljen zato što rudnicima moram isporu-čiti novac za plaće, a to je bio depozit u banci i dužnost je banke da ispuni svoju obavezu. Usput, vas obavješta-vam da će u najskorijoj budućnosti stići novac iz Santa Fea koji će nam pomoći da nastavimo poslovanje na jed-nak način kao i ranije... dakle, opet ćete moći dizati hipoteke, obične zaj-move.

Skočivši sa šanka, de Witt pohita prema izlazu iz saluna, ne osvrnuvši i ne pozdravivši se s bilo kim. Tek kad su se rasklopiva vrata za njim zanjihala, iznova se čuo žamor.

Sudden se okrene svom poslodavcu, koji je upravo raspravljao s Mikeom Mountfordom i nekim niskim alčvrstim muškarcem u besprijeekornom sivom odijelu. Tate predstavi nepoznatog.

— Pat Newman, upravitelj rudnika srebra.

Newmanovo lice bilo je smrknuto.

— Nadam se da će de Witt uspjeti sakupiti sav novac za plaće, i to što prije — jadao se. — Ja naravno uvijek mogu posuditi nešto novca, barem toliko da isplatim manji dio zarade. Ali, i sami znate kako je u rudniku kad se pročuje da je blagajna prazna. Začas iskrsnu nevolje, proizvodnja opada, a na što će rudare navesti saznanje da su prevareni ružno je i pomisliti. Ne kažem da ih neću biti kadar smiriti dođe li do pobune, samo bi za sve nas bilo bolje da se to ne dogodi.

Promatrajući ovog čovjeka, spremnog na sve, Sudden je bio sklon povjerovati da je upravitelj rudnika odista sposoban održati red u rudniku.

— Hm, hm, čini se da moram isplatiti hipoteku — reče Tate. — Tko bi povjerovao da će me tako što snaći? Da bude još gore, u ovo doba godine govedina nikako ne ide... u blizini nema tržnice koja bi sada otkupljivala stoku. A kako drugačije namaknuti novac da se isplati hipoteka? Baš sam nadrijaao.

— Na svu sreću, ja nisam u takvom sosu — prozbori Mountford. — Imam neku užtedevinu u banci, iako ne veliku. George, ako bi ti pomoglo nekoliko stotina dolara, rado ću ti pozajmiti.

— Vrlo ljubazno od tebe, Mike, zahvaljujem unaprijed. Međutim meni je potrebno mnogo više od nekoliko stotina dolara da bih se izvukao iz ove kaše — turobno nadoveže Tate.

Najednom se Sudden prisjeti nečega i pozove na stranu upravitelja rudnika.

— Nešto bih vas zapitao. Gdje vi kupujete govedinu za rudnik?

U prvi tren Newman nije shvatio šta Green želi, a onda odgovori:

— Aha, vjerojatno mislite meso za svakodnevne obroke, je li? Dakle, govedinu redovito kupujemo od Martyja Blacka sa South Benda. Zašto pitate?

— Koliko goveda kupujete?

— Oko pet stotina. Ali, slušajte, mladiću, ako mi namjeravate prodati goveda s ranča »Osmi usjek«, odmah vam mogu reći da od toga neće biti ništa. Od Martyja dobijam meso po vrlo povoljnoj cijeni, a uz to on se nalazi na jedva deset milja od rudnika i nema nikakva problema s gonjenjem. Njegova stoka nije mršava, niti se ijedno grlo izgubi na putu do rudnika.

Sudden značajno kimne, a licem mu zatitra zagonetan osmijeh.

— I, ne zanemarite ono što sam već rekao — nastavi Newman — Blackova je cijena više nego prihvatljiva. Nikome se ne bi isplatilo po toj cijeni dopremati stoku izdaleka.

— Kladim se da se varate — primijeti Sudden.

— Izgubili biste, mladiću. Za mene je kupovanje stoke od Martyja Blacka najekonomičnije rješenje.

— Ostajem pri svom prijedlogu. Kladim se da niste u pravu, a prije nego što ću vam objasniti zašto u to vjerujem zamolio bih vas za uslugu. — Newman kimne u znak da se slaže, pa Sudden produži. — Ovo što ćete sada čuti, zadržat ćete za sebe. Obećajete?

— Dobro.

— Evo o čemu je riječ — poslovno počeo Sudden, viđeci da upravitelj postaje sve nestrpljiviji. — Kladim se u pet stotina grla stoke, ili u odgovarajuću novčanu vrijednost, da vam mogu do rudnika dopremiti stoku koja će biti jednako svježa kao Martyjeva, i to za istu cijenu. Ako ne bude tako, ili ako stado nije u 'onoj kondiciji koju vi ocjenjujete kao zadovoljavajuću, odričem se svih goveda ili novca u vrijednosti stada. Što kažete na moj prijedlog?

— Kažem da niste pri zdravoj pameti — obrecne se Newman. — To je neizvedivo!

— Ne brinite, za mene je to i te kako izvedivo, mirno će Green. — Nudim vam takvu pogodbu uz uvjet da svu dotjeranu stoku kupite u roku od deset dana. Jesam li sada pri zdravoj pameti?

Newman je pažljivo proučavao čovjeka pred sobom. U cijelom njegovom držanju nešto je govorilo da je to osoba od riječi i akcije i da će, ako već nešto predlaže, to biti ostvarivo.

Osim toga, bilo mu je jasno zašto se Tateov jahač upušta u sve to. Ako mu pode za rukom da proda stoku, rančer će skupiti svotu potrebnu za isplatu duga banci.

— Gospodine Green — Newman sa smiješkom pruži desnicu — prihvaćam okladu.

— Zovite me Jim! I, hvala vam. Upravo ste svojim ljudima nabavili nove zalihe svježeg mesa.

— Molim, molim. Povjerovat ću u to kad budem vidio stoku u svom oboru.

— Računajte da je stado već prispjelo k vama — šaleći se namigne Sudden. — Ako iz bilo kojeg razloga budem spriječen da dođem do vas, poslat ću vam pravovremeno glasnika da vas upozori kad stoka stiže kako biste mogli pripremiti novac.

Zaključivši pogodbu, njih se dvojica pridruže ostalima.

— Gdje si, do vraga, tako dugo? — pomalo s prijekorom Jima upita Tate. — Zar si zaboravio da nas očekuje sastanak s bankarom?! Pođimo već jednom i završimo s tim. Ionako neću čuti ništa nepredviđeno.

IV

Jasper de Witt bijaše oprezan čovjek... štovite, vrlo oprezan. Na to je ukazivala svaka sitnica u njegovu uredu. U radnoj sobi samo pisaci stol, dvije stolice za posjetioce, ormar za spise i veliki sef. Ulazilo se na dvorja vrata; jedna su vodila u banku, druga na stubište prema bankarevu stahu. Vratima na stubište služio se jedino de Witt.

U času kad se Sudden dogovarao s upraviteljem rudnika o prodaji stoke, vrata koja su spajala bankarov ured s bankom bila su zaključana a staklo zastrto pomno navučenim zavjesama, dok je o kvaku bila obješena pločica s natpisom »Vraćam se za jedan sat«. Nitko napolju nije naslutio što se zbiva iza zatvorenih vrata. Pred bankarevim pisaćim stolom stajala je ljudeska- ra s ružnim ožiljkom od uha do gornje usnice. Bio je to Burly Linkham,

predradnik s Barclayjeva ranča. Prema njegovom potištenom držanju moglo se zaključiti da mu razgovor s de Wittom nije nimalo ugodan...

— Kad se vraća Barclay? — derao se bankar.

— A, valjda za nekih sedam dana. Odsjeo je...

— Znam ja vrlo dobro gdje se on sada nalazi! — urlao je de Witt.

— Pardoe jedva čeka da još jednom susretno tog Greena — ponizno je mumljao Linkham.

— Ma što ne kažeš!? — izbezumio se bankar i stao siktati kao raspornamnjela čegrtuša. — A što bi bilo kad bih se ja riješio nesposobnog Pardoca? Da si i ti bio tamo, i tebe bih mogao otpisati, jer bi te ljudi prepoznali na ulici.

— Gazda, momci su imali peh...

— Oni tvoji idioti su imali peh i Green je preživio! A s njima i onaj starac! Proklete budale! Dopustili su da ih se otjera kao šmrkavce.

— Bio je to peh — ustraje Linkham. — Postarati ću se da se tako nešto ne ponovi. Samo vi meni recite što moramo obaviti i ja ću se osobno pobrinuti da sve bude kako naredite.

De Witt se malo smiri.

— Zahvaljujući vašoj nespretnosti, morat ću potpuno reorganizirati sve poslove. Jeste li imali muke s potjerom? — zapita suhonjavi novčar.

— Nimalo — ponizno otpovrne Linkham. — Dojahali smo do kanjona bez ikakve opasnosti.

— A novac?

— Pohranjen je ondje gdje ste odredili.

— Dobro, barem nešto. Ova pljačka omogućuje mi da Tatea dotučem, što je možda i bolje nego da ga gađamo mecima. Prema tome, nema svrhe da »Sjenke« ponovo odu u posjetu tom žilavom starcu. Nego, tko je taj stranac koji pomaže Tateu? Što ste doznali o njemu?

— Ime mu je Green. Nosi dva kolta i sudeći prema onome što su naši momci osjetili na svojoj koži stručno ih koristi.

— Želim da mi uljeza maknete s puta! Poduzmite sve potrebno. Nove neuspjehe neću uvažiti. Razumiješ?

— Ne uzrujavajte se, gazda — zamumlja Barclayjev predradnik. — Ja ću ga sam uzeti na zub.

— Ubuđuje vas ne želim vidjeti u gradu, pogotovo nakon obavljena posla. — De Witt izvuče iz ladice smotak novčanica, izbroji nekoliko i baci ih preko stola. — Ovo ti je za tri kove. Ljude isplati prije nego što ih pošalje na zadatak. Utuvi u tu tvoju glavurdu: novac osigurava šutnju!

Linkham se nakloni, uzme šešir i pođe prema vratima.

— Burly, pazi da i ovu akciju ne uprsbate — zaustavi ga glas bankara. — Nemoj da ja s vama obračunam!

Kakva god se grožnja krila u tim riječima, bilo je očigledno da je ozbiljno lecnulo Linkhama.

Ubrzo nakon Linkhamova odlaska Tate i Sudden su bili ljubazno primljeni u bankarevu uredu. Rančer odmah prijeđe na srž problema.

— Da Witt, vi držite hipoteku nad mojim rančem. Kakva je moja situacija?

Činilo se da bankaru nije bilo nimalo neugodno što će starca poraziti svojim odgovorom.

— Neobično mi je žao, gospodine Tate, što vas moram zamoliti da mi isplatite dug ili predate hipoteku.

— To sam i pretpostavljao. — Koliko mi dajete vremena da podmirim dug?

De Witt je bio odličan glumac i veoma je dobro vladao osjećajima, no istančanom Suddenovom uhu nije izbjeglo likovanje u bankarevom glasu kad je kazao:

— Ne više od deset dana, Tate!

— Deset dana! — prasne rančer. — Prokletstvo, kako mislite da ću doći do tog novca u samo deset dana? Morate mi dati više vremena.

I Tate je pomalo glumio. Na putu prema banci Sudden mu je ispričao vijest o svom dogovoru s Newinamom i, iako je rančer bio uvjeren da će Green uspjeti u svom naumu, ne bi bilo naodmet dobiti još koji dan povrh.

— Tate, budite iskreni, zar deset dana nije dovoljno za vraćanje duga? — tvrdoglavio je de Witt. — Zamislite kako biste se osjećali kad bih zahtijevao da dug odmah vratite! Nego, ako sam vas dobro shvatio, postoji mogućnost da sakupite novac? Jer, ako je doista tako, želio bih znati zašto niste

ranije učinili i na vrijeme podmirili dugove oko hipoteke?

— Pritjeraj ste me u tjesnac, de Witt. Moram prodati goveda kako bih vam vratio dug. Da ne zahtijevate novac sada, pričekao bih do proljeća i prodao goveda po mnogo višoj i unosnijoj cijeni.

— Izenađuje me da ste uspjeli na brzinu pronaći kupca. Da to nije netko iz Summerfielda?

— Ne, kupca smo pronašli u South Bendu — prostodušno reče Tate. — Zacijelo ga poznajete. To je Marty Black.

— Zar će te stoku goniti preko Badlandsa? Izgubit ćete previše goveda pri gonjenju i sumnjam da će vam se takva trgovina isplatiti.

Prije nego što je njegov poslodavac dospio odgovoriti, javio se Green.

— Nemamo drugog izbora. Vi tražite svoj novac, a ovo je jedini način da do njega dođemo.

— Na tom putu proći ćete kroz nekoliko opasnih zona — zamišljeno napomene de Witt. — Kako banka ima određeni interes, ne znam smijem li vam dopustiti da se kockate sa stokom koja će, možda postati vlasništvo banke... — Vidjevši da se rančer nakostriježio, bankar pomirljivo dodao: — Nadam se da znate što radite. Nećete valjda biti takve zlehude sreće pa da naletite na one bandite koje je gonio šerif Brady a za koje se priča da im je leglo negdje u Badlandsu.

— Ne bojimo se — odvratí Sudden. — Jednom smo im dobro potprašili, pa možemo opet. Nas neće zaskočiti...

— Jim, zaboga, o čemu to pričaš!

— Znam, gazda, željeli ste da to ostane u tajnosti — opravdavajući se Sudden sliježe ramenima — ali ja nisam mislio da to treba kriti i pred gospodinom de Wittom. Ako on nije upoznat s našim planovima, kako će onda pristati da nam produlji rok za vraćanje duga?

Da nije odranije poznavao Jima, Tate bi posumnjao da je ovaj šenuo.

— Silno mi je žao što ste se našli u takvoj situaciji — reče bankar — a još mi je više žao što uz najbolju volju ne mogu produljiti rok. Tih deset dana... to je najviše što mogu za vas učiniti.

— Koliko drugih dužnika čeka ista sudbina? — upita Tate.

Bankar zatrepia očima.

— Dragi prijatelju, postavili ste pitanje, za koje ste unaprijed znali da vam neću odgovoriti. Bankari su, poput liječnika, obavezni čuvati svoje tajne.

Rančer ustane i pokaže glavom Greenu da krene prema vratima.

— Ako se ne varam, polazite odmah? — zapita bankar.

— Uskoro — procijedi Jim i de Witt se morao zadovoljiti s tim šturim i neodređenim odgovorom.

Kad je zatvorio vrata za posjetiocima, de Witt slavodobitno protrlja ruke. Lice mu je sijalo od radosti. Bubnjajući prstima po glatkoj površini pisaćeg stola, poluglasno je izgovarao kao da se zaklinje:

— Čeka tebe, gospodine Green, grdno iznenađenje! Deset dana ili deset minuta, kao da to išta mijenja u stvari? Ranč »Osmi usjek« već je moj!

V

Poslijepodnevno sunce već je zapadalo kad su Tate i Sudden izjahali iz Hanging Rocka. Rančer je mučao, pogledavajući Greena ispod oka. Kad ga je izdao strpljenje, izvalio je neraspoloženo:

— Jim, što ti je bilo tamo u banci?

— Čitam vam s čela da se ljutite — prihvati veselo Green. — Priznajem, nije lijepo što sam izvrnuo istinu, kao i vi.

— A šta bi bilo da je kojim slučajem de Witt poznavao tog tvog izmišljenog tipa? Zašto je tvoju nagodbu s upraviteljem rudnika trebalo obaviti tolikom tajnom? Opravdam te jedino ako ti neko šesto čulo govori da je de Witt lupez nad lupežima. Ne prećvaraj se, Jim, tebi je nešto na umu, nešto smjeraš...

— Kao prvo, došao sam do zaključka dok smo se vrmzali Hanging Rockom da je najbolje ako što manje ljudi zna za naše planove. De Witt može biti najpošteniji čovjek na svijetu... u što

živo sumnjam... ali jedna jedina neoprezna riječ izgovorena u pogrešno vrijeme i na krivom mjestu može nam prouzročiti velike nevolje...

— Točno — promrmlja rančer. — A što se tiče tog bankara, mogu ti reći u povjerenju da dijelim tvoje sumnje.

Sudden upitno pogleda rančera, koji nastavi:

— Čuo si kad sam ga zapitao hoće li i od ostalih zahtijevati povrat dugova? Pitao sam ga to zato što mi je vrlo dobro poznato da s mojim pišljivih nekoliko tisuća dolara ne može nadoknaditi manjak rudarskih plaća. U našem kraju osim Barclayja nema posjednika koji bi banci mogao namaknuti gubitak od dvadeset tisuća dolara. A ako je tako, a drugačije ne može biti, tada de Witt inzistira na povratku duga iz drugih razloga. Dotle mi je stvar jasna, samo nikako da dokučim što slijedi.

— Jesu li de Witt i Barclay dobri prijatelji?

Rančer pritegne uzde i zaustavi konja.

— Besmisleno pitanje, Jim.

— Besmisleno ili ne, zanima me odgovor. Dakle?

— Ne znam, doista ne bih znao reći. Ponkad Barclayja nema tjednima, što je opće poznato. Navraća li do de Witta, da li prijateljuju, ne bih znao, no još nijednom nisam ni od koga čuo da su njih dvojica prijatelji. Zašto pitaš?

— Očekivao sam da će i Barclay biti danas u gradu.

— Rekao bih da je opet odsutan. Međutim, vidio sam u gradu njegova predradnika Linkhama, a gdje je jedan, tu je najčešće i drugi.

Neko su vrijeme jahali šutke utabanim stazom prema ranču. Iznenada, uz karakterističan fijuk, Suddenu prhne šešir s glave i on se istog djelića sekunde baci s konja na zemlju. Odahnuo je kad se uvjerio da je i Tate uradio isto. Konji pojuriše naprijed i zaustave se deset metara dalje. Oslonivši se o lakat Sudden prošapće rančeru:

— On je tamo sprijeda, iza neke stijenice. Štitite me...

Ušuti, jer je shvatio da se starac nije uopće maknuo s mjesta otkako je

skočio iz sedla. Puzeći, požuri do nje-
ga. Našao ga je kako leži licem utisnu-
tim u prašinu. Disao je isprekidano.
Čim ga je okrenuo na leđa, zamijeti
krvavu mrlju na starčevim grudima
koja se naglo širila. Nije to bilo prvi
put da susreće smrt i odmah je znao
da starcu nema spasa. Nježno mu po-
digne glavu i rančev otvori oči.

— Teško sam ranjen — protisne Tate
— rekoh ti sinko, oni će me... dokrajči-
ti...

— Polako, starino. Donijet ću vam
svježe vode.

— Ne... ne idi! — Tate ščepa Jima za
rukav. — Zelim ti... nešto reći...

— Do vrata, to može i pričekati.
Moram vam dovesti liječnika!

— Samo bi izgubio... vrijeme... mlako
se usprotivi Tate. — Jim, ranč...

Ta velika starčeva briga kao da je
načas obuzdala bol koja ga je razdira-
la.

— Ništa ne brinite za ranč, ja ću sve
srediti — uvjeravao ga Sudden.

— Suca Pringle... zna... za naš spora-
zum... — teškom mukom izgovori sta-
rac i klone. Niz usnicu prelio mu se
tanak mlaz krvi. — Grace... pazi...

— Naravno, brinut ću o Grace. Sada
vas moram prebaciti kući.

— K...u...ć... — posljednjim snagama
naredi stari rančar a odmah zatim
Sudden osjeti kako se to slabašno tijelo
ukočilo na njegovim rukama.

Obazrivo položi starčevu glavu na
zemlju. Njegove su se usnice zategnu-
le u tanku crtu koja je mogla značiti
samo jedno. Bez oklijevanja izvadi
revolver i odmakne se od pokojnika.

Svuda naokolo vladala je grobna ti-
šina. Sudden se naglo uspravi, pa opet
zalegne, ali taj njegov manevar nije
popratio nijedan metak. Pretrčavajući
od humka do humka, od stijene do sti-
jene, Jim otkrije ubojičine tragove.
Vodili su do mjesta odakle se pružao
izvanredan pogled na stazu kojom su
dojahali. Sasvim slučajno zapazi
metalni odsjaj iz trave i pronađe čahu-
ru. »Repetirac Remington«, promrm-
lja. U blizini su bili i tragovi konjskih
kopita. Nije bilo nikakve sumnje: ubo-
jica je već daleko. Slomljena srca, ko-
račao je prema svom vjernom Nigge-
ru...

Prenuo ga divlji galop. Na zavoju
puteljka pojave se Dave Haynes i
Gimpy. Maltene nisu naletjeli na nje-
ga, ščućure nog pored staze.

— Do đavola, Jim — opsuje Gimpy —
što se to dogodilo?

— Bili smo na sjevernom pašnjaku
kad smo čuli pucnje — zadihano obja-
sni Dave.

— Steta da niste prispjeli prije deset
minuta — gorko reče Sudden, dok se
Gimpy glasno psujući nadvijao nad ti-
jelo Georga Tatea.

— Pakla mu, tko je to učinio?

— Nisam ga uspio vidjeti.

Ukratko im ispriopovijeda o zasjedi i
starčevoj smrti, i o tome kako je naba-
sao na ubojčin zaklon. Pripomene da
je pronašao praznu čahuru i komadić
crvenog platna.

— Tko sve ovdje ne nosi crvenu ko-
šulju. — Gimpy je drhtao od bijesa. —
To nije dokaz vrijedan pažnje. Možda
ćemo nešto postići s repetirčem, tak-
vih zaista nema mnogo u dolini. Nego,
Jim, kako bi bilo da počemo do Bar-
clayjeva ranča i propitamo ih za
zdravlje?!

— Oprosti, dragi Gimpy, ali to bi
bilo glupo i opasno. Nemamo dokaza
da su ljudi s Barclayjeva ranča umije-
šani u ovo, a kad bismo i posjedovali
takav dokaz, otkud nam pravo da ode-
mo tamo i zahtijevamo neka nam po-
kažu svoje oružje. Iako bi nam ga dra-
govoljno pokazali, samo s cijevima
prema nama. Mislim da je najpametni-
je prijaviti se neko vrijeme, već ćemo
nanjušiti vlasnika repetirke.

— U pravu si, Jim — zlovoljno pri-
hvati Gimpy. — Znaš, malo sam izgubio
živce videći jadnog Tatea...

VI

Narednog jutra Sudden pošalje Gim-
pyja u Hanging Rock, da bi obavijestio
Tateovoj kćeri u New York i obavije-
stio šerifa o ubojstvu rančera.

— Reci mu da tražimo potpunu
istragu — naglasi Sudden.

— Ta debela budala — zabunda sta-
ri kauboj — ne zna ni slova sricati,
kamoli što drugo!

— Kazao bih da si u pravu, no mi sada moramo poštivati pravila igre, a pored toga trebamo sve napismeno do dolaska nasljednice, je li tako?

— Jim, ne prigovaram da radiš loše. Stvar je u tome da bih najradije osedlao konja i pojurio u lov na tog gada. Nemam ni živaca ni strpljenja za »potpune istrage«.

— Drugačije ne možemo, jer će i tako biti mnogo suvišnih pitanja oko mog preuzimanja ranča i zato je bolje da se odmah pobrinemo kako poslije ne bi nastali veći problemi.

Mrmrljajući, kako on zna što će uraditi s onima koji budu postavljali takva pitanja, Gimpmy osedla konja i otkaaše u grad. Sat ili dva kasnije leš je, umotan, položen u kola, kojima je upravljao Cookie. Uz pratnju ostalih kauboja s ranča tužna se povorka zaputila Gimpmyjevim tragom.

Onog trenutka kad su osvanuli u Hanging Rocku, svi stanovnici gradića već su znali što se zbilo. Sudden je zaključio da će, najvjerojatnije, Burkhartov salun biti mjesto gdje će se održati istražni postupak.

Čim su stali pred salunom, na nogostupu se stvorio šerif Brady.

— Mičite se s puta — vikao je pun važnosti. — Sklonite se! Napravite mjesto!

Kao i uvijek, njegove riječi nitko nije uzimao za ozbiljno. Prolaznici su se okupljali da vide pokojnika, koji je trebao biti prenesen u salun. Kad je i to obavljeno, kaubojski s ranča okružili su mrtvog gazdu, ne dopuštajući nikome da mu se odviše približi.

Brady se smjestio za susjedni stol, dok se na brzinu zaprisegnuta porota građana Hanging Rocka poredala na stolicama uredno od njega. Šerifove svinjooke očiše otprva su zapazile da je momčad s »Osmog usjeka« naoružana do zuba.

— Jeste li vi, momci, došli da pristupujete istrazi ili da otpočnete rat? — zapita službeno.

— Izaberj sam, Brady — odvratila Gimpmy. — Spremni smo i na jedno i na drugo. Tvoje je da povučesh prvi potez.

Šerif napadno približila.

— Sjedni i ne brbljaj! — nabusito drekne. — Ovo je službena istraga i

mi ćemo je provesti onako kako to propisi naređuju.

— I bolje ti je tako! — dovikne netko iz gomile.

— Prestani s glupostima i počni već jednom — doda drugi glas.

Udarcem drvenog mlatja o stol Brady označi da je istraga počela.

— Otvaram službenu istragu povodom smrti Georgea Tatea, vlasnika ranča »Osmi usjek«.

— On je ubijen — nadopuni ga hladno Sudden. — I mi smo zato ovdje da biste otkrili tko ga je ubio.

— Vi kažete da je ubijen — nadmeno će šerif. — Zasad to jedino vi tvrdite.

Ove riječi izazvale su komešanje među slušateljima, no žamor odmah utihne kad Sudden ledenim glasom upita:

— Šerife, želite li time naputiti da sam lažov?

Još jednom šerifovo lice u hipu izmijenilo boju.

— Ja nikoga ne nazivam nikakvim imenima — procijedi. — Samo želim naglasiti da ne možemo priznati nikakve druge činjenice osim onih koje ovdje je utvrdimo.

— Ipak, sa sigurnošću možemo prihvatiti činjenicu da se Tate nije sam ubio, pucajući sebi u leđa.

Ta upadica potekla je od Patchesa. Liječnikov opori glas spriječi Bradyja da bilo što kaže. Liječnik, koji je dole klečao uz leš, sada je ustao i promatrao šerifa.

— Jeste li spremni? — upita.

— Da čujemo — obrecne se šerif nestrpljivo. — A ti vodi zapisnik — naredi bljedunjavom čovjeku do sebe.

— Što očekuješ da ćeš čuti? — narogušeno se obrati Patches. — Tate je mrtav oko dvadeset sati, nikako manje od dvanaest. Ubijen je s leđa i to s visine, kako je već udomaćeno u ovom našem lijepom kraju. Smrt je vjerojatno nastupila nekoliko minuta poslije pogotka! Nisam baš veliki stručnjak za oružje, ali mislim da je ubijen iz cijevi srednjeg kalibra. S obzirom da je tane okrnulo kost unutar tijela, nemoguće je sa sigurnošću procijeniti o kojoj se vrsti oružja radi. Uostalom, gospodo, evo tog kobnog taneta!

Nemarnom kretnjom baci komad iskrivljenog željeza pred šerifa, pa iz-

vadi iz džepa ne baš čistu maramicu i otare ruke. Potom nalije piće iz boce koju mu je dodao osobno Burkhart, vlasnik saluna.

Dok je liječnik požudno srkab viski, šerif je prevrtao u ruci izobličeno tane.

— Patches je u pravu — reče naposljetku. — Vjerojatno je u pitanju kalibar četrdeset i četiri, a svi revolveri na ovom području istog su kalibra. Znači, ovo nam neće biti od posebne pomoći. — Rekavši to preda tane poroti, koja ga počne razgledavati, pa pozove Suddena neka istupi.

— Vi ste posljednji vidjeli Georgea Tatea živog. Kako bi bilo da nam ispričate svoju verziju događaja.

Sudden još jednom ispriča sve o zasedi, o svom istraživanju na mjestu zločina i završi s pojavom kauboja s ranča. Jedino je prešutio da je pronašao čahuru. Kad je završio, Brady ustane i unese mu se u lice.

— Jeste li vidjeli ubojicu, Green?

Jim zaniječe.

— Vi kažete da je posljednje što je George Tate rekao bilo u vezi preuzimanja ranča s vaše strane i brige za njegovu kćerku Grace?

— Točno.

— A vi ste ovdje tek nekoliko dana, Green. Kako to da je Tate za tako kratko vrijeme stekao toliko povjerenje u vas?

— Bio mu je potreban netko tko će voditi ranč dok mu ne prispije kćerka iz New Yorka. Što se mene tiče, ja bih bio odgovoran za ranč dok ona ne navrší dvadeset i jednu godinu. To je sve što mi je Tate povjerio.

Zagor iznenađenja prostruja salunom, što podbode Bradyja da se pakosno iscrpi.

— Sigurno je jedno; dopao vam je ruku veoma dobar i uveden ranč, na ovaj ili neki drugi način — reče zlobno.

— Što bi to trebalo značiti? — zapita Sudden ledeno.

— Nije važno. Kojeg su kalibra vaši koltovi?

— Četrdeset i pet, a tog istog kalibra je i moja puška. Zašto vam je to važno? Pokušavate da me osumnjičite za smrt Georga Tatea?

— Sve što ja kažem jest to da ste imali dobar motiv da ubijete starca.

— Debela budalo! Da sam bio u potrazi za zemljom, ne bih izabrao ranč koji je tako opterećen hipotekom! Hipotekom koja se mora isplatiti u roku od deset dana!

— Mogao si imati i druge razloge!

— Isto tako mogao bih biti George Washington, ali nisam — odvrati Sudden. — Nadam se, Brady, da i sam uviđaš kako glupa pitanja postavljaš. Naposljetku, samo nekoliko minuta poslije na poprištu ubojstva našla su se dva objektivna svjedoka.

— Do đavola, to ništa ne dokazuje. Mogli ste međusobno biti u dogovoru — nije odustajao šerif.

— A koju bi mu vražju mater to sve bilo potrebno? — umiješa se nečiji glas sa strane. Brady se okrene i sučeli s Patchesom. — Pretpostavimo da je Green i ubio Tatea, u što bi povjerala samo potpuna budala, što bi mogao s tim nesretnim rančem?

Brady je pogledom lutao po salunu, u potrazi za bilo čijom podrškom, jer uistinu nije imao pojma kako da se obrani pitanja što mu ga je liječnik postavio.

— Otkud bih ja to znao! — odvrati napokon. — Taj prijan je imao vrlo jak motiv, to je nedvojbeno. Bio je sam s Tateom i ubio ga je! A što bi s rančem? Možda bi ga i prodao...

— Green nam je upravo saopćio da je ranč pod hipotekom — nastavi Patches. — Poznaješ li ti takvog idiota... naravno, sebe ne spominji... koji bi bio spreman kupiti prezaduženi ranč, ha, šerife?

— Pa... — Šerif najednom postane svjestan situacije u koju je zapeo. — Slušaj, doktore, moja je dužnost da postavljam pitanja. Kako ćemo inače doći do istine?

— Jesi li siguran da ćemo u tome uspjeti? — dobaci Gimpny.

— Ako ti prestaneš sa glupavim dosjetkama, možda nam to i uspije — prasne Brady. — Dakle, Green, promišleno sam mišljenje o tvom udjelu u ubojstvu.

— Drago mi je da to čujem, šerife — smireno reče Sudden. — Maloprijašnja teorija nije bila baš najbolja.

U sveopćem hihotu koji je zatresao salun, Brady se svojski trudio da povratiti izgubljene poene. Bacajući pogled na sve strane, ugleda bankara koji je nenametljivo stajao uz vrata.

— Gospodine de Witt — pozva ga — možete li potvrditi da je pokojnikov ranč bio pod hipotekom, i to upravo onako kako je to maločas opisao Green?

— Bio je pod hipotekom — potvrdi bankar mirnim glasom. — ali mislim da nije bitno o kojoj je svoti riječ. Međutim, ako biste dopustili, želio bih nešto zapitati.

Sve glave okrenu se prema njemu.

— Zar nitko od prisutnih nije pomislio da oni banditi s brda imaju svoje prste u ovom ubojstvu rančera Georgea Tatea?

— »Sjenke«? — zapišta Brady. — Kakvog bi oni imali razloga da obračunaju s njime?

— Koliko je meni poznato, Tateu su prijetili neki zakrabiljeni ljudi, ali su ih on i Green otjerali s ranča. Možda su upravo ti razbojnici postavili zasjedu, ne bi li se obojci osvetili za raniji neuspjeh? Uzput, gospodine Green, čestitam vam što ste izbjegli smrti iz zasjede.

— I to je lako moguće — suglasi se brzo šerif, kojem je svaka nova ideja bila dobrodošla. — Nisam znao da su vam »Sjenke« prijetile, odnosno da ste se uopće susreli s njima. Zašto niste podnijeli prijavu?

Sudden se lijeno nasloni o stol, a na licu mu se pojavi podozriv izražaj.

— Pa, da vam kažem istinu, šerife, vi ste bili tako zauzeti potjerom za banditima koji su opljačkali banku da mi se činilo sasvim besmisleno da li dam uhapsiti samo zato što su prijetili ljudima s »osmog usjeka«.

Ponovo je šerif Brady bio zasut salvom poruga. Jedva je obuzdao prisutne lupajući velikim drvenim čekićem po šanku.

— Ovo što smo sada doznali, bacilo novo svjetlo na ubojstvo — reče s visoka. — Pretpostavljam da će porota prihvatiti da je George Tate, vjerojatno, ubijen iz zasjede od jednog ili više pripadnika bande »Sjenke« i da je, prema svemu sudeći, motiv osveta.

Okrenuo se čovjeku iza sebe i došapnuo mu nešto. To je, očigledno, bio

predsjednik porote, jer nakon nekoliko minuta Brady objavi:

— Ako nitko nema novih dokaza u vezi s ubojstvom, porota će... kao što sam i predmnijevao... donijeti odluku da je rančer George Tate poginuo od osvetničke ruke »Sjenki«.

Tijesno likovanje šerifa splasnu kao mjehurić sapunice čim se oglasio liječnik.

— Sada, kad smo donijeli tako važan zaključak, što namjeravaš poduzeti, šerifičino? — klimajući glavom zapišta Patches.

Šerif se zabezeknuto osvrnuo.

— Poduzeti? Što očekujete od mene da uradim? Ovak ovdje moinak -- i pri tome pokaže na Suddena — lijepo nam je objasnio da nije uspio pronaći tragove ubojice i da nije ubojicu uopće dospio vidjeti. I što bih ja sada mogao učiniti? Da odem tamo i izmislim tragove?

— Ne bi to bilo prvi put -- odgovorio je liječnik. — Nastojiš nam utuviti u glavu da su zločin počinile »Sjenke«... dobro, zašto onda ne sakupiš potjeru i odjezdiš u planine? Tvoje je da pažljivo pročešljaš sve kanjone i pronađeš bandu!

Liječnikova primjedba izazvala je buru povika, a nekolicina je pripitih promatrača stala lupati šakama po stolovima, derući se:

— Brady, zapovijedi i mi polazimo s tobom nakraj svijeta!

— Svi znate da to nije moguće — prasne Brady, izgubivši žvece. — Planina je puna skrovišta svih vrsta i potjera bi mogla ondje provesti mjesec dana a da ništa i nikoga ne pronađe. — Zatim, da bi okončao istražni postupak, obrati se kaubojima s Tateova ranča: — Vas se to, momci, najviše tiče: da li ste suglasni s odlukom porote?

— Recimo ovako — hladno ga dočeka Green — to je jedini zaključak koji smo od nje uopće mogli dobiti. Što se mog osobnog mišljenja o poroti tiče, ja joj ne bih vjerovao niti kada bi mi kazala da sada glupavo stojim usred bijednog saluna u još bjednijem Hanging Rocku!

Nakon tih riječi promatrači zametnuše žučnu raspru, pa je šerif opet dohvatio malj.

— Ako nitko ne raspolaže novim čljenicama koje se odnose na ovaj slučaj, zasjedanje je završeno.

Brady krene prema mjestu gdje je Sudden razgovarao s Gimpyjem i Daveom.

— Green, htio bih nasamo s tobom riješiti neke stvari — kiselo zareži šerif.

— Samo ti reci svoje — odvratil Green.

— Mislio sam nasamo! — Brady podigne glas.

Suddenove oči postadoše hladnije.

— Ako mi imaš bilo šta reći, uradi to pred Daveom i Gimpyjem. Ili tako ili nikako... odgovara li to tebi ili ne.

Brady se primakne bliže.

— Želim te upozoriti, Green. Ne pokušavaj uzeti zakon u svoje ruke. Duzan si me obavijestiti o svakom izgredu, kao što je na primjer bio onaj kad su prijetili starcu i tebi. Pazi, ponavljam: pripazi na svoje ponašanje i na vrijeme me obavijesti! Jesi li shvatio?

— A sada ti poslušaj mene, debela žabo! Ja ne znam što je ovim građanima da vještaju srebrnu zvijezdu na takvu krastaču kao što si ti, no to je problem Hanging Rocka. Kazat ću ti nešto, a ti nastoj da to upamtiš za sva vremena: pokušas li činiti teškoće ljudima s ranča »Osmi usjek«, dogodit će se veliko zlo! Kauboju s ranča »Osmi usjek« sami pokapaju svoje mrtve i sami rješavaju svoje probleme. Ako si to primio k znanju, gubi se!

Dobacivši mu pogled pun mržnje, šerif se udalji, a Sudden se ponovo obrati Gimpyju i Daveu.

— Potpuno mi je jasno zašto doktor Patches ne podnosi tu mješinu od šerifa — reče.

— Patches nikoga naročito ne voli — primijeti Gimpy. — Ipak, valja priznati da svakom kaže u lice što misli, a to je u Hanging Rocku izuzetna vrлина.

Sudden kimne, pa krene do bara da se pridruži liječniku. Prilazeći, zaključil da Patches i nije tako star. Mogao je imati oko četrdeset i pet godina, no nemarno odijevanje i zapušten izgled dovodili su žitelje Hanging Rocka u zabludu, pa su o njemu govorili kao o ishlapjelom starcu.

— Želio bih vam platiti piće, gospodine — ponudi Sudden. — Red je da vam se odužim za maloprijašnju pomoć.

— Kauboju, ja sam onako govorio zato što sam ljubitelj istine, a ne zato što mi vi ili ljudi s ranča »Osmi usjek« naročito prirasli za srce — reče Patches. — Nemam toliko vremena da bih ga uludo tratio na stvaranje simpatija!

— Dobro — nasmije se Sudden. — Doktore, molio bih vas da mi kažete je li blagajnik nešto ispričao prije nego što je izdahnuo?

— Ne. Siromašak je preminuo a da nije proslavio ni slova. Zašto vas to zanima.

— Da budem iskren, mislio sam da je možda prepoznao nekoga od napadača, pa su ga stoga »Sjenke« ubile.

— Vrlo ste pronicljivi, gospodine Green. Raspolažete li s još nekom teorijom?

— Dapače, s njih nekoliko. Jednog dana ću vam ih sve detaljno obrazložiti.

— Svakako, gospodine Green. Nemojte to nipošto zaboraviti. I dok teoretizirate, postavite sebi slijedeće pitanje: kako je de Witt znao da su Tateov ranč posjetile »Sjenke«?

— I mene je to zapanjilo — prizna Green smiješeći se.

— Štošta tu zapanjuje, gospodine Green. Do viđenja! — Liječnik se nakloni i udalji prema izlazu iz saluna.

Sudden odšeta do svojih. Pomogao im da smjeste pokojnika na kola, kako bi ga posljednji put odvezli do njegova ranča.

VII

Svakog drugog četvrtka u mjesecu u Hanging Rocku bi se zaustavljala poštanska kočija koja je saobraćala između Santa Fea i Las Crucesa, na jugu. Ovog četvrtka u dva poslijepodne Rye Johnson je, praćen vihorom prašine, dovezao kočije u glavnu ulicu točno prema redu vožnje. Povukavši kočnicu, saderao se iz petnih žila:

— Hanging Rock! Trideset minuta odmora za pivo i druge tekućine!

Rye Johnson nije bio od onih koji bi dopuštali da ih žed mori dulje nego što je neophodno. Okrenuvši leđa kočiji, odmah se brzim koracima zaputio prema Dutchyjevom salunu, ostavljajući putnike da sami brinu o svojoj prtljazi. Grupa neizbježnih dokoličara uopće nije obratila pažnju na prva dva putnika koji su se iskrcali. Njihovu radoznalost je zaokupio muškarac u prašnjavu ali zato skupocjenu odijelu. Sve u svemu, djelovao je nadmeno i imućno. Na tamnoputu licu zrcalio mu se srdačan osmijeh namijenjen nekome tko se još nalazio unutar poštanskih kola. Na veliko čuđenje prisutnih, na vratima se pojavila sitna plavuša dvadesetih godina.

— Hvala vam na iskazanoj pažnji — kazala je djevojka naočitom muškarcu. — Bilo bi to vrlo dosadno putovanje da vas nije bilo, gospodine Barclay.

— Ja bih trebao biti vama zahvalan, gospođice Tate. — Barclay se duboko naklonio. — Nadam se da ćete me zvati Zack. a isto se tako nadam da ću biti u prilici da vas još koji put sretmem, a obzirom da postajemo susjedi.

Djevojka lagano pocrveni na njegov izazivački pogled ali Barclay to nije zapazio jer je bio zabavljen doživljajem jednog od promatrača ispred saluna.

— Hej, ti! Ponesi gospođici prtljagu do hotela — naredio je glasom koji nije trpio pogovora, i vjerojatno bi njegova naredba bila i odmah i izvršena da se kojim slučajem nije namjerio na predradnika ranča »Osmi usjek«. Jim koji je tog jutra došao s Daveom Haynesom da bi dočekali Grace Tate, koja je brzojavila da će stići tom kočijom. Barclay je shvatio da je pogriješio tek kad je začuo iza sebe:

— Gospodine, vi možete uobražavati da ste kralj cijele doline, to čak i možete biti, ali ja nisam vaš sluga!

Barclay nije dolazio k sebi od zaprepastjenja. a kako dotad nije vidio Suddena poviče:

— A tko ste vi, do vraga?

— Odmah, ću vam objasniti: ne ubrajam se među vaše obožavatelje.

Provuče se pored skamenjenog Barclaya i, skinuvši šešir, predstavi se djevojci:

— Gospođice, zovem se Jim Green. Upravljam rančem vašega oca. Stigao sam kolima kako bih vas što udobnije odveo do kuće, ali sam pretpostavljao da biste prvo željeli jesti i osvježiti se, te sam stoga uređio sve u hotelu za vaš doček. Na vama je da odlučite!

Grace Tate ga je promatrala nekoliko trenutaka. Bila je svjesna da ih svi gledaju, a kako nije htjela u Hanging Rocku biti zapamćena kao osoba koja stvara neprilike, položila je ruku na Greenovo rame i kazala:

— Hvala vam, gospodine Green! Već sam obećala gospodinu Barclayju da ću s njim ručati. Hoćete li biti tako dobri da me kasnije potražite u hotelu?

— Naravno, gospođice — odgovori Sudden, kojeg je malo lecnuo odmjereni ton Grace Tate, jednako kao i odluka da u Barclayjevu društvu provede više vremena nego što je bilo potrebno.

— Znači, vi ste Green? — javi se Barclay dok se Sudden pozdravljao s Grace. — Pričali su mi o vama.

— I meni o vama.

Suddenov reski glas joj je više razjario Barclayja koji je sada pošto-pošto nastojao zadržati drskog kavaljera.

— Trenutak — rekne Barclay, spuštajući ruku na Jimovo rame.

— Skloni šapu!

Ne znajući ni sam zašto, Barclay povuče ruku kao oparen.

— o —

Istog tog popodneva, samo nešto kasnije, Dave i Sudden sjahaše pred hotelom.

— Davide — dopadljivo se nasmiješi udovica Mulvaney kad ih ugleda — u posljednje vrijeme kao da me zapostavljate. Zašto niste došli ovamo na ručak?

— Čini se da je izgubio tek, gospodo — reče Green.

— Nije ni čudo poslije svih nevolja koje su nas snašle — pridometne Dave.

— Razumijem vas. Bilo mi je jako žao kad sam čula za Tateovu pogibiju — napomene vlasnica hotela. — A isto tako nisam ni slutila da ću doživjeti

dan kad će Tateova kćerka ručati s Barclayjem. Oprostite, bilo je to malo preslobodno s moje strane, no naprosto sam morala to reći.

Green i Dave kimnuše u znak odobravanja.

Nekoliko minuta iza toga pomolilo se na vratima hotelske blagovaonice Grace Tate sa Zacharyjem Barclayjem za leđima. Bogati posjednik duboko se naklonio i nešto dašnuo pri rastanku.

— Još jednom hvala vam na svemu, gospodine Barclay — dražesno se zahvaljivala Grace. — Bili ste vrlo ljubazni i ja vam to neću zaboraviti.

Dobacivši mrk pogled dvojici s očeva ranča, djevojka izađe na ulicu.

— Vi mora da ste David Haynes — podsjeti Davea. — Otac mi je toliko pisao o vama i ostalima na imanju da mi se čini kako vas sve već dobro poznajem.

Daveovo lice se zarumeni do korijena kose. Tada se Grace Tate ustremi na Suddena.

— A vi ste James Green! Rečeno mi je da ste revolveraš, gospodine Green.

— Kazao bih da to zavisi od onoga tko vam je to rekao, gospodice — odvratit Sudden mirno.

Načas kao da se djevojka zbunila. To je bilo tek na tren, jer je u hipu ovladala sobom.

— S obzirom na ono što sam o vama čula, sigurna sam da nećete više biti dugo u društvu s momcima našeg ranča.

Sudden ništa ne odgovori, ali zato je Dave pogleda zapanjeno.

— Vi... vi to ne mislite ozbiljno? — promuća.

— Ne da samo mislim, nego to namjeravam i ostvariti.

— Gospodice, vi ne znate da je Jim... — počeo Dave.

Grace Tate ga prekine.

— O tome ćemo raspravljati na ranču. Željela bih tamo stići što je prije moguće. Obaviještena sam o situaciji u dolini kao i okolnostima pod kojima je otac ubijen. Hvala, vaše suosjećanje mi nije potrebno — reče, podigavši ruku kad je primijetila da Dave namjerava nešto kazati. — Već sam dugo predmnijevala da će se to dogoditi. Nikad nisam mogla razumjeti zašto je otac smatrao da je zemlja vrijedna života a još manje vrijedna smrti. Je-

dino mi je krivo što nisam prispjela na vrijeme da prisustvujem pogrebu.

— Izenađen sam brzinom vašeg dolaska — dodao Sudden.

— I ja. Prometne veze u ovom zaboravljenom kraju znatno su primitivnije nego što sam očekivala. A što se tiče mog dolaska, doputovala sam da bih napokon okončala nevolje oko ranča.

— Na koji način to namjeravate postići? — upita Dave s iskrenim zanimanjem.

— Prodat ću ranč! — reče djevojka ravnodušno. — I to čim se ukaže prva prilika.

Dave se zapiljio u Grace kao da je prvi put vidi, no prije nego što je dospio bilo što kazati, Sudden predloži da dovezu kola i krenu.

— Dovedite osedlanog konja — naredi Grace. — Nisam zaboravila jahati. Dajte mi samo desetak minuta da se preodjenem.

Sudden i Dave izađu na ulicu. Dave baci šešir na zemlju i stade ga bijesno gaziti.

— Nikad u životu nisam vidio paprenije, opakije stvorenje andeoskog lica. I baš da to bude kći... — žestio se.

— Polako — stišavao ga Sudden. — Nije ona kriva.

— Ona da nije kriva? Što je tebi? Naziva te razbojnikom, daje ti otkaz namjerava prodati ranč...

— E, to neće ići tako jednostavno. Smiri se.

— Ne mogu! — praskao je i dalje mladić. — Ta... žena!

— Ne brini, Dave — razložno uze tumačiti Sudden pripalivši cigaretu. — Prisjeti se da je od glavnog grada do Hanging Rocka putovala s Barclayjem i da joj je on napunio uši svime i svačime.

— Ipak, kladim se da u toj djevojci ima dosta Tateove krvi i da će biti sasvim drukčija cura kad sazna cijelu priču. A sada pođi do staje i dovedi jednog konja. Naći ćemo se kod Dutchyja.

Bio je to loš dan za Zacharyja Barclayja. Po odlasku iz hotela pošao je ravno u banku, gdje ga je nestrpljivo iščekivao Jasper de Witt.

— Dugo ti je trebalo da dođeš ovamo — dočeka ga bankar.

— Imao sam sreće da sam u Santa Feu naletio na Tateovu kćerku, koja je upravo bila stigla iz New Yorka. Postarao sam se da svakako bude u kočiji sa mnom.

— Grace Tate je sada ovdje? — bio nuo je de Witt. — I ti si cijelim putem bio s njom u društvu?

— Svaki kilometar puta, prijatelju. Ne moram naglašavati da sam joj rekao sve što je potrebno. Dobro je bilo da si mi poslao poruku što se ovdje zbiva, tako da sam znao kako da joj prikazem stanje u dolini.

— I ona je to sve progutala? — sumnjičavo upita de Witt.

— Nego što! I blinker, i udicu, i štap — zadovoljno je trljao ruke Barclay. — Upravo sam se od nje oprostio. Suglasila se sa mnom da proda ranč, i to nikome drugome već osobno meni! Rekla mi je da će se posavjetovati sa svojim odvjetnikom i dogovoriti cijenu. Je li sada naposljetku dolina naša? Što je, de Witt? Šta se mrštiš?

— Razmišljam kako će pridobiti svog predradnika za prodaju. On je tvrd orah.

— Zeliš li time reći da djevojka nema pravo prodati naslijeđeno imanje? — zaurila Barclay, kome je teško palo bankarevo sumnjičavo držanje.

— Upravo to. I ja sam to sam doznao tek u toku istražnog postupka, prekasno da bih te obavijestio. Tate je napismeno prepustio Greenu upravu nad rančem sve do njene punoljetnosti. Dakle, ona nema pravo da pokosi pedalj trave na imanju ako to on ne dopusti!

Barclay je zamišljeno šutio. Najednom se trgnuo, sjetio se nečega.

— Ali, ti držiš hipoteku nad imanjem — zadovoljno primijeti.

— To je točno ali samo djelomično. Ako Green uspije prodati stoku u South Bendu i namiri dug, ja sam bespomoćan.

— Poremetit ćemo mu planove.

— Da, da. To mi je i Linkham nedavno obećao, pa ništa nije bilo urađeno. Taj tvoj klip an umjesto da ubije Greena, udesio je starca. A Green se i nadalje muva naokolo i ponaša kao da ga uopće ne zabrinjava što je trebao ležati pod leđinom.

— Do đavola, ne možeš mene kriviti za Linkove promašaje. Čovječe, ja uopće nisam bio tu da ga nadgledam.

— Ne lupetaj, Zack! On je tvoj momak i ti na neki način odgovaraš za njega — oštro će de Witt. — Pobrini se da se Linkham preda mnom pojavi s pravom isprikom, inače će biti svega.

— Da sam ja bio ovdje, sve bi to bilo drugačije — pomirljivo natukne Barclay.

— Sumnjam. Ipak, i ti ćeš dobiti svoju priliku. Trenutno me zanima što si otkrio u Kansas Cityju?

— Bio si u pravu, Seth... — započe povjerljivo, ali zanimaji i nasmrtni problijedi shvativši da ga bankar tako reći strijelja pogledom.

— Proklet da si i ti i tvoj dugi jezik! — zareži de Witt. — Ako još samo jednom čujem da si lanuo to ime, osobno ću ti iščupati tu poganu jezičicu!

Barclay prinese ruku licu kao da ga je netko ošamario.

— K vragu, nisam uopće bio svjestan što sam izgovorio! Vjeruj mi, to se neće ponoviti. Za boga miloga, Jasper, nije bilo namjerno!

— Potrudi se da ti to bude posljednji put! — zaprijeti bankar i doda: — Gospodine Barclay, sjetite se što bi se s vama zbilo kad bi vas kojim slučajem u ovom zabitom gradiću nazvali vašim pravim imenom i prezimenom! Objesili bi vas na prvom stablu! Ne budimo, dakle, toliko zaboravljivi! Ako se to još samo jednom dogodi, gotov si! Razumiješ? Gotov!

— Ti... ne bi valjda... I to poslije svega što sam uradio za tebe...

— Ti za mene nisi NIŠTA napravio! — procijedi s prijezirom de Witt. — Ja sam taj koji plaća račune, iznajmljuje revolveraše, upravlja tvojim rančem i kupuje ti žene, piće i kicoška odijela. Shvati ja tebe NE TREBAM! Ako ti to ne ide u glavu, iskušaj me.

Zmijski pogled bankara prodirao je u Barclayja kao nož u komad sira.

— Dobro upamti što ću ti reći — nastavi de Witt. — Radi ti onako kako se meni sviđa. Zasad, dopada mi se da se nađeš u blizini... A zar ne bih mogao prekonoc promijeniti mišljenje? No, da se vratimo na početak: što si otkrio u Kansas Cityju?

Barclay se nasmiješi poput djeteta kojem su nakon žestoke grdnje oprostilili što je bilo nevaljano.

— Kao što rekoh — stade žustro objašnjavati — bio si u pravu. Planovi su gotovi, a istraživači će za mjesec dana kretati unaprijed određenom rutom, tako da će ovdamo stići tek narednog mjeseca. Gradnjom željez...

— Opet ta tvoja preduga jezičina! Jesi li priseban? Zar želiš da te čuje cijeli Hanging Rock?

Barclay prošapće ispriku, iako je tog trena osjetio potrebu za zadavi svog ušljivog ortaka. Naravno, bilo mu je i te kako jasno da tako nešto ne smije počinuti, a s time je također bio načisto i bankar.

— Tako znači — zaključí de Witt — preostaje nam šest sedmica da sredi-mo poslove. A da bi od toga i ti imao koristí, budi spreman za pokret čim Green potjera stado prema South Bendu. Zaustavi to stado, zaustavi i Greena! Ali, zauvijek! Dok Green raspolaže Tateovim ovlašćenjem, u njegovim je rukama velika moć i mogao bi nam pokvariti sve što smo zamislili. Bez Greena djevojci nema druge nego da proda ranč.

VIII

Sudden je upravo poravnavao uzde svog konja i osvrtao se da vidi dolazi li Dave iz konjušnice. Budući da se Dave nije pojavljivao, uzjaše Niggera s nakanom da mu krene u susret.

— Imate divnog konja — prene ga nečiji glas.

Green nakrivi glavu i ugleda Zacharya Barclayja, čiji izražaj lica nije odavao maloprijašnje ponižavanje.

Kauboj kimne i okrene se na sedlu.

— Nudim vam stotinu dolara za njega.

— Žalim, nije za prodaju.

Nekoliko besposličara nalakćenih pred salunom čulo je ovaj razgovor i primakoše se bliže kako ne bi propustili nadmetanje.

— Dvije stotine — ponudi Barclay. Green odrečno zavrti glavom.

— Tri stotine?

Malo-pomalo i cijeli se salun okupio oko Greena i njegova konja.

— Četiri stotine, proklet bio! To je više nego što vrijedite i ti i tvoj konj zajedno!

Nekolicina najbližih primijetiše da je Green grčevito stisnuo vilice.

— Već sam vam kazao da moj konj nije za prodaju — resko napomene Jim.

— Reci tada svoju cijenu — poviče Barclay nezadovoljan razvojem situacije. Njegova je namjera bila da se napravi važan pred prisutnima, da još jednom i sebi i drugima dokaže koliko je bogat i moćan. — Reci svoju cijenu — ponovi. — Ja pod svaku cijenu želim kupiti tvog konja!

Sudden je nekoliko trenutaka promatrao Barclayja, a zatim kao da se odlučio sjaše s konja. Bogati veleposjednik se nasmiješi, pomislivši da ipak svatko ima svoju cijenu.

— Dakle, prodaješ ga? — obraduje se.

— Ne baš tako!

Barclayjevo likovanje pretvori se u iznenađenje kad mu se Green primakne, držeći uzde u rukama.

— Želio bih vam nešto ponuditi: ako ga uspijete jahati pet minuta, vaš je. I to besplatno!

Gomila se uskomeša, i Barclayju bi jasno da takvu ponudu ne smije odbiti jer je u pitanju njegov ugled. Ako odbije, tko zna što bi sve raspričali o njemu.

— Prištajem. Green — brzo prihvati, bojeći se da se Tateov predradnik ne predomisli. — No, kako Zack Barclay ni od koga ne prima poklone, ja ću ti poslije jahanja isplatiti konja po cijeni koju odrediš.

— Najprije ga zasluži — jetko odgovori Green.

Istog časa kad je Jim pružio Barclayju uzde na sve strane počeo sklupati oklade. Barclay se približi konju s namjerom da stavi nogu u stremen međutim Nigger je na svoj način protumačio njegovo primicanje i iskešenih se zubi ritnuo svojom snagom. Kopita su za samo nekoliko centimetara promašila Barclayjevo rame. Sa pov-

kom na usnama rančer odskoči, dok se gomila smijala iz sveg srca.

Zajapurenog lica i čvrsto stisnutih zubiju Barclay se ponovo približi konju i u jednom skoku, lakoćom koja inače nije svojstvena tako teškom čovjeku, vine u sedlo i zabije noge u stremenje. Njegov skok izmamli mnogim uzdah divljenja, ali sekundu kasnije svi obratiše pažnju na konja koji kao da je najednom podivljao. Propinja se, klečao prednjim nogama, zanosio i lijevo i desno, ne dopuštajući jahaču da se pribere. Zamalo Barclayjeve noge izgube uporište, nepovratno kliznu i časak zatim veleposjednik tresne o zemlju kao vreća. Uznemirena životinja oprtči krug i vrati se s nakanom da Barclajja dotuče kopitima.

Zack je nepomično ležao u prašini, a iz ugla usana potekao mu je mlaz krvi. Iako su svi vidjeli što se odigralo, nitko se nije približio da mu pomogne. Kad se napokon odlučio ustati, više je nalikovao prebijenu starcu nego prvom kicošu doline. Tada posve neočekivano, brзом kretnjom, izvuče iza pojasa mali revolver. Green mu je bio okrenut leđima.

— Ispusti ga!

Barclay se trgnuo taman na vrijeme da ustanovi kako je na nišanu Daveova revolvera kalibra četrdeset i pet.

— Baš mi je žao — dobaci Dave. — Ponadao sam se da ćete biti toliko lakomisleni i napraviti predstavu. Sređio bih vas u hipu!

Green se u međuvremenu našao u blizini.

— Neka te davao nosi! — zagrmi Barclay. — Dat ću ti tisuću dolara za konja, mada bih ga sada kupio samo zato da ga ustrijelim!

— Očito, teško podnosite gubitke Barclay. Uбудуće sklanjajte mi se s puta, ne bih volio prijeti ruke!

Narednog časa Sudden se vine u sedlo. Iako uvrijeđen, Barclay se nemalo začudio kako ga je konj dočekao a da nije ni ušima zastrigao, I baš tada zapazi da pred hotelom stoji Grace Tate. Je li prisustovala tom cirkusu od početka? Pa, ako i nije, ona irska vještica, vlasnica hotela, pobrinut će se da joj sve opiše do u tančine. Odavno je znao da ga gospođa Mulvaney ne podnosi.

IX

Poslije jedva dan boravka na ranču Grace Tate se ponašala kao da je ovdje odavno. Bila je silno iznenađena kad je otkrila da je privlačni takav život, a isto tako i priroda unaokolo. Morala je priznati da Green uspješno rukovodi imanjem. Ljudi su ga cijenili, a David — zarumenila se kad je u sebi izgovorila njegovo ime — on ga je naprosto obožavao. Ipak, za nju je bilo mučno saznanje da Green na određeni način vlada njenim životom. Prvog dana kad su prispijeli on ju je potanko obavijestio o obećanju što ga je dao njenom ocu i o pismenoj oporuci pohranjenoj u suca Pringlea u South Bendu. Djevojku je jedila pomisao da ne može održati riječ datu Barclajju. Svejedno, Grace Tate nije bila djevojka koja bi dugo bila u nedoumici šta da radi, i tako se trećeg zajedničkog jutra na ranču pred Greenom stvorio Cookie, krzmajuća držanja.

— Jim, gazdarica bi htjela razgovarati s tobom — reče.

Sudden zateče djevojku u velikoj dnevnoj sobi. Činila mu se blijedom, tamnih podočnjaka.

— Pregledavala sam očeve papire. Green — počeo Grace. — Prema svemu sudeći, poduzeli ste sve što je bilo prijeko potrebno.

— Nadam se da je tako, gospodice. Ravnao sam se prema željama vašeg oca.

— Pronašla sam pismo naslovljeno na mene — reče Grace drhtavim glasom. — Trebala bih poći u South Bend i posjetiti suca Pringlea. On je bio dugogodišnji očev prijatelj. Svakako ću ga obići. Hoćete li mi pripremiti konja, molim vas!

— Ne možete poći sami na tako dalek put. Kazat ću Daveu neka vas prati.

Pračena Daveom, Grace je uskoro izjahala s ranča. Mladi kauboj jahao je podalje i primakao se tek kad ga je djevojka pozvala. Bilo joj je dosadilo da sama trati vrijeme do South Benda i pomislila kako bi bilo najbolje da malo pročavrlja s Daveom. Nakon ne-

koliko minuta nevezanog razgovora zapita za Greena.

— Izvanredan je to čovjek — oduševljeno prihvati Dave i načne pričati o prijateljstevima pothvatima otkako su zajedno na ranču, izmišljajući pri tome poneku sitnicu ne bi li privolio djevojku da promijeni mišljenje o Jimu. Na žalost, njegovi su napori ostali bez odjeka.

— On meni izgleda kao profesionalni revolveraš.

— Gluposti, gospođice. Oprostite na izrazu, vi ne bi razlikovali revolveraša od skakavca. Vi sudite prema onome što vam je netko ispričao. Ne kažem da to ne može biti istina, ali je teško u to povjerovati. On jednostavno nema tu ubilačku narav. Da bi bio brži od svakog revolveraša litalice, u to sam međutim siguran.

Nastavio joj je pričati o nekim nadaleko čuvenim revolverašima: o divljem Billu Hickoku koji je ukrotio Hays i Abilene, o Wayattu Earpu iz Dodge Cityja, o Suddenu koji je od zlikovaca očistio Hatchetts Folly, o mnogim ljudima čija je srdačnost red i mir diljem Zapada.

Tog se časa djevojčin konj propeo i ona s užasom spazi sklupčanu čegrtušu. Prije nego što je dospjela kriknuti začu se pucanj.

— Rekli ste da je dobro kad pametni ljudi sjednu i rasprave o iskrsnulim teškoćama — javi se Dave, kao da se ništa nije dogodilo. — Neki su ljudi, međutim, poput ove čegrtuše koju sam upravo ustrijelio. S takvima ne možete raspravljati, jer oni vam to naprosto ne dopuštaju.

— Gospodin Barclay mi je ispričao o nekim pojavama u Sweetwater dolini — napomene Grace poslije kratke stanke.

— Baš smiješno.

— Što je smiješno? — Djevojka se namrgodi.

— To kako vas je moja primjedba čegrtuši navela da se sjetite Barclayja, što i nije bez veze. Gospođice Grace, poslušajte moj savjet: ne vjerujte ni jednoj jedinjoj riječi Zacka Barclayja, on je pokvaren.

— Kazao mi je da najviše nevolja pričinjavaju »Sjenke« — nije se dala

Grace. — Kako to da ih dósad nitko nije pohvatao?

— Idemo redom! Kao prvo, prema tumačenju šerifa Bradyja banditi su dobro sakriveni u brdima i jedva da bi ih odred vojnika iščeprkao iz pećina i splja. Kao drugo, a takvo je bilo i mišljenje vašega oca a sada Jima i mene, ta banda uopće ne postoji.

— Neshvatljivo! — zabezekne se djevojka. — Pa, bandite su vidjeli toliko puta! Barclay mi je rekao da su oni opljačkali banku u Hanging Rocku.

— Tako je nekako i bilo. Njima se pripisuje zasjeda iz koje je ubijen vaš otac. Nisam cjepidlaka, gospođice, ali slučaj vašeg oca navodi me na koje-kakve zaključke. Kako su »Sjenke« znale kad će vaš otac s Jimom izjahati iz Hanging Rocka? Kako to da sve njihove lupeštine, osim pljačke banke, donose korist Barclayju? Dalje, zar su to duhovi a ne ljudi od krvi i mesa da uvijek nestanu bez ikakva traga? I, na kraju, kako to da »Sjenke« nikad nisu napale ranč Zacka Barclayja?

— Ma, Davide, vi pretjerujete — prekinje ga djevojka. — Prilagođujete svoje teorije činjenicama, onako kako vam odgovara. Ozbiljno tvrdite da je Barclay u dosluhu s tim razbojnicima?

— Tvrdim? Ja se zaklinjem!

— Besmislica! Zack je najbogatiji posjednik u dolini. On ima dovoljno novaca da kupi sve što poželi, znači moćan je i bez nasilja.

— Uzmimo da je tako, gospođice Grace. Što zapravo hoće »Sjenke«?

Djevojka se zamisli. Dave ju je potaknuo da iznova razmotri vlastite sumnje. Ako su banditi ubili njena oca, kako joj je to Barclay lijepo obrazložio, koji je onda motiv njihova zločina? Osveta? Zašto? Zašto su se uopće okomili na očev ranč, i ne samo na očev nego i na ostale prije njega? Je li to zaista zato da bi ih Barclay mogao otkupiti ispod cijene? Zapravo, i nju je kopkala suština istog pitanja kao i Davea.

Neko su vrijeme jahali bez riječi, i onda djevojka ponovo progovori.

— Green mi je spomenuo da namještava prodati nešto stoke u South Bendu. Ne misli valjda proći sa stadom ovim tjesnim usjekom pored rijeke?

— Ukoliko ne namjeravamo stoku prenijeti na ledima preko vrha planine Thunder Mesa, ovo nam je jedini put — odgovori Dave zamišljeno. — Bit će to opasan zadatak, a iskrсну li neke nepredviđene nevolje, teško ćemo se izvući.

— Uvjeravali ste me da Green vrlo dobro zna što radi.

— Ništa vi ne brinite — nasmije se Dave. — Jim se ubraja među one rijetke ljude koji ništa ne rade nepromišljeno.

Grace Tate na to ništa ne prozbori.

Sudac Pringle bio je stasit muškarac od nekih šezdesetak i pet godina, čiji je snažan glas odzvanjao kao grmljavina.

— Znači, ti si Georgeova kćerka? Drago dijete, ne mogu ti iskazati kako mi je bilo kad sam čuo za smrt tvog oca. Znaš, on mi je pisao neposredno prije svoje smrti.

— Znam. To je glavni razlog zašto sam vas posjetila. Otac mi je ostavio pismo u kojem mi naređuje neka odem do vas.

— Točno — potvrdi sudac. — Grace, ima mnogo toga o čemu bih rado s tobom popričao. Zato se udobno smjesti, a moja domaćica će donijeti kavu.

Dave je pričekao da djevojka sjedne, pa se onda zaputio prema vratima.

— Ja ću prosvrljati ulicama i navratiti za otprilike sat vremena — predloži — Vi i sudac imate dosta toga da sredite.

— Oh, Davide, ne budite djetinjasti! Suče, ovo je David Haynes, jedan od naših. Mislim da se ovdje neće govoriti ni o čemu što on ne bi smio čuti gospodine Pringle? — zapita djevojka.

— Naravno, ostanite s nama, Dave — ljubavno nadoveže sudac. — Situacija je relativno jednostavna. Tvoj otac me ovlastio da vodim njegove poslove kako najbolje znam i umijem, a posebno me zamolio neka se pobrinem za dvije stvari: neka mladom Jimu Greenu omogućim da preuzme rukovođenje rančom, pošto je otac u njegovu imao neograničeno povjerenje, i da tebi pripadne ranč odnosno sva pokretna i nepokretna imovina čim navršiš dvadeset i jednu godinu. Koliko je meni poznato, postaješ punoljetna za tri mjeseca.

Kad djevojka potvrdno kimne, sudac nastavi.

— U svom pismu upućenom meni tvoj otac mi je iznio neke podatke o Jimu Greenu, ali ja sada ne bih bio toliko slobodan da ti ih odmah priopćim. Nepotrebno je spominjati da sam se osobno obavijestio o njemu i mogu ti kazati da ne moraš ni trenutka sumnjati u njegovu privrženost i sposobnost. Za njega mi jamči osobno guverner Bleke iz Arizone, a što to znači, nadam se da ne moram naglasiti.

Grace se nasmiješi, dok je uz nju Dave blistao od zadovoljstva, jer je sudac odao svako priznanje njegovom prijatelju.

— I tako sam ja imenovan tvojim skrbnikom za naredna tri mjeseca, curice — reče sudac blago i u šali podigne kažiprst. — Priznajem, ja sam tom dužnošću počašćen.

— Hvala vam, suče — nakloni se djevojka. — Ako sam sve dobro shvatila, ja zasad nemam nikakvih ovlasti što se tiče ranča?

— Nipošto, mala moja — usprotivi se sudac. — pogrešno se me razumijela. Ti možeš činiti što te volja, a osim toga raspolažeš popriličnom svotom ušteđevine. Ali, molim te jedno... napominjem da te molim a ne da ti naređujem: ako je to ikako moguće o svojim namjerama prije obavijesti Greena.

— A kad bih poželjela prodati ranč i vratiti se na Istok?

— Tvoja volja! Možeš i to uraditi, samo ne sada nego tek za tri mjeseca, kad navršiš dvadeset i jednu godinu. Vjerujem da to čekanje ne bi smjelo ometati nijednog ozbiljnog kupca. Za takvo se imanje vrijedi strpiti tri mjeseca, to je moje osobno mišljenje.

— Da, to mi je jasno. Mene, zapravo zanima nešto drugo. Da li bih odmah mogla prodati ranč, suče?

— Plašim se da bih se u tom slučaju morao obratiti Greenu za savjet. Ja tako malo znam o upravljanju rančevima da bih trebao potražiti savjet stručnjaka, a uz to sam siguran da bi Green uvažio moje pravno gledište.

Sudac je bio ljubazan, slatkoričiv. Domišljata Grace odmah je nazrela pravu istinu: stari ošev prijatelj nije htio povrijediti njene osjećaje, a zapravo je bio protiv njene namjere o pro-

daji zemlje. Osim toga, sada više nije dolazilo u obzir da otpusti Greena. Namrgodila se.

— Dakle, slijedeća tri mjeseca morat ću podnositi i dolinu Sweetwatera i gospodina Greena, sviđalo se to meni ili ne — uzdahne na kraju.

— Zar ti je Green stvarao neprilike? — sudac se začudio.

— Ja ga ne volim, ide mi na živce. Isto tako ne sviđa mi se niti dolina u kojoj je ranč. A Green se ponaša kao da je on vlasnik ranča.

— On se tako i mora ponašati, to je njegova dužnost — strpljivo objasni sudac. — Ako ne bi bio takav, bilo bi to loše za sve vas. Moram ti reći da ja smatram Greena odgovornim za svaki novčić dokle god ti ne stekneš svoje pravo.

Vidjevši da se djevojka snuždila, sudac je pokušao oraspoložiti.

— Draga moja, nemoj se nepotrebno uzrujavati. Ovdje si tek kratko vrijeme, a toliko si toga doživjela. Nadam se da shvaćaš kako sama ne bi mogla upravljati rančom, sve da to hoćeš i da imaš sva ovlaštenja.

Grace je to morala priznati.

— Samo, kad bi ranč bio moj, tada ne bih imala nikakvih problema. Gospodin Barclay se ponudio da ga kupi po bilo kojoj cijeni. Moje je da odredim cijenu. Nekako mi se čini da bi se prodajom ranča sredile sve nevolje u dolini.

— Očigledno je da niti tvoj otac ni Green nisu tako mislili — primijeti sudac trpkoo. — Tvoj otac mi je prilično opširno pisao o tom Barclayju.

Ton kojim je to sudac kazao nedvojbeno je davao naslutiti da on nema visoko mišljenje o Barclayju. Grace shvati da je njena posjeta South Bendu bila uzaludna, pa ustane i oprosti se.

...

Slijedećeg jutra pojavio se na stazi čovjek vodi od rijeke prema »Osmom usjeku« osobno Zack Barclay. Sudden i Dave su nešto popravljali oko ograde obora kad Dave prepozna jahača koji se približavao.

— Barclay! — uzvikne i pljune. — Zaista me razdražuje kad vidim tu hulju kako uzdignuta nosa ulazi na naše zemljište.

— Ovdje je po naredbi njenog veličanstva — podsjeti Sudden prijatelja. To je, čini se, prvi put da kralj doline navraća ovamo? Koje li časti!

— Točno, prvi put je ovdje.

Zack zaustavi konja i uzvitla kovitlac prašine. Utegnut u besprijekornom odijelu i s novim stetsonom na glavi, djelovao je odista naočito. Na veliko iznenađenje dvojice kaubojja prišao im je sa smiješkom na licu.

— Green — pozove Suddena — želio bih ti kazati nekoliko riječi.

— Hajde, ne oklijevaj — dočeka ga Jim.

— Htio sam kazati da ti dugujem ispriku za ono neki dan u Hanging Rocku. Žao mi je da sam onako postupio.

Sudden nastavi grickati travku koju je držao u ustima i namjerno previdi Zackovu ispruženu ruku.

— Bio si spreman da mi pucaš u leđa! — resko primijeti Sudden. — Zar si toliko glup ili toliko naivan pa očekuješ da ću to tek tako zaboraviti?

Rančer se smeo, ali nije to htio pokazati. Njemu je taj susret značio mnogo više, nego što se to na prvi pogled moglo pretpostaviti. Stoga, oblivert znojem, ponovi:

— Žao mi je da sam onako postupio. Eto, pogriješio sam!

— To sam već čuo — hladno otpovrne Green. — Ima li još nešto?

— Slušaj ti — prasne Barclay — nisam naučio da se sa mnom tako razgovara!

— Tada nauči. To ti jedino preostaje, namjeravaš li još koji put dolaziti ovamo! — uplete se Dave.

— Klipane, prokleti! — procijedi rančer, zaboravivši maloprijašnje nakane. Bio se već spremio sjahati kad ga sustigne Suddenov glas, britak i zlosutan.

— Miruj! — naredi mu Jim i pokretom glave pokaže prema kući na čijim se vratima pomolila Grace.

— Zašto mi niste javili da je prispio gospodin Barclay? — zapita djevojka čudljivo.

— Ovaj čas sam stigao, draga moja dovikne Barclay, pazeći da zatomi jaroš što ga je bila obuzela. — Evo me.

S verande gdje je sjedila, Grace Tate je krajičkom oku motrila svog predradnika, koji se bavio nečim pored obora. Tek poslije, kad je već Barclay bio otišao, shvatila je da se Green uopće nije udaljavao od tog mjesta dok je njen gost bio na ranču. Prisluškivati njihovom razgovoru nije mogao, za to je bio predaleko, no imao je dobar pregled na sve što se zbivalo pod strehom balkona. Još pri rančerozu dolasku primijetila je da ga njeni ljudi nisu dočekali osobito ljubazno.

Sjedeći nasuprot Grace, Barclay vidje kako se namrštila i kao da je pogodio njene misli.

— Čini se da me vaš predradnik ne voli — reče. — Dobit će on svoju lekciju čim kupim »Osmi usjek«. Naučit ću ga tko je gazda. Nema svrhe da svoju lijepu glavicu mučite takvim trećerazrednim stvarima.

Grace se nasmiješila, a Barclay je to protumačio kao ohrabrenje.

— Ovo je za mene vrlo sretan dan, i to ne samo zato što vas ponovo vidim, već zato što mislim da vam mogu pomoći. Je li točno, draga susjedo?

— Pomoći? Meni? — zapanji se Grace. — A kako biste vi to meni pomogli i htjeli pomoći, gospodine Barclay?

— Molio bih vas da me zovete Zack — hineći nelagodnost protrepao je rančer. — Ta sveukupna tajnovitost...

— Tajnovitost? — začudi se djevojka. Ne razumijem o čemu vi to...

— Oh, mene nesmotrenog! Možda sam upotrijebio prejaku riječ. Mnogo sam razmišljao o svemu što se zbiva na ovom području i najednom došao do zaključka da je Greenova pojava obavijena velom tajne. On je iznenada banuo među naš, ne znamo odakle je, niti što mu je namjera. Sada je vaš prinudni upravitelj imanja. Zar to sve nije pomalo čudno?

Djevojka zamišljeno kimne, a Barclay se nagne prema njoj da bi tiše nadovezao.

— Koje li slučajnosti! Samo nekoliko sati po njegovu dolasku vaš mu otac prepušta vođenje ranča! Očeva zami-

sao da netko vodi brigu o ranču u vašu korist potpuno je opravdana, no siguran sam da stari Tate nije pojma imao s kakvim se prevejcancem upoznao. Green je tada, vjerojatno, predložio da preuzme nadzor dok vi ne stasate do punoljetnosti. On je prije toga starcu spasio život i vaš otac iz zahvalnosti pristaje na tu ponudu. A, zapravo, taj vaš vajni predradnik sam je upriličio navodni napad na ranč, kako bi se u datom trenutku umiješao i ispaio plemeniti spasilac. Dobrodućni Tate prihvaća prijedlog i u tom smislu obavještava svog prijatelja suca Pringlea. I, što se tada događa? Vaš je otac ubijen, svjedoka nema! Nema nikoga tko bi nepristrano opisao kako se sve odigralo. Ostao je jedino Green, i to nepovrijeđen!

Bilo je ponešto logike u rančerovoj izmišljotini. Svejedno, Grace se nikako nije mogla odlučiti da se prikloni toj teoriji.

— A, što je sa sucem Pringleom? — zapita djevojka.

— Bah! — Barclay lupi šakom po stolu. — Zar bi to bio prvi podmitljivi sudac u ovom dijelu svijeta? Prema onome što sada znam, njih dvojica su u dosluhu.

— Nemoguće, gospodine Barclay! — usprotivi se Grace. Sudac Pringle mi je povjerio da Green posjeduje najbolje preporuke! On ih je osobno provjerio!

— A što ste drugo očekivali? Je li vam pokazao neku od tih preporuka?

Djevojka zaniječe glavom.

— Eto, što sam vam rekao — slavedobitno zaključí Barclay. Zašutio je načas, kako bi joj ostavio vremena da se zagrije za njegovu teoriju, a onda pohita dalje. — Na svu sreću, ima nešto na što naš dovitljivi prijatelj nije mislio, nešto što će mu pokvariti njegovu prijavu igrú. Poslušajte me, djevojko! Od prvog trenutka kad sam vas ugledao meni ste samo vi pred očima. Bogat sam čovjek, a bit ću još bogatiji. S vašim rančem pridodatim u moje imanje nas dvoje možemo zasnovati svoje carstvo u dolini. Tako bi sve nevolje u ovoj dolini zauvijek prestale, jer siguran sam takva bi promjena stanja otjerala Greena a zajedno s njime i njegove prijatelje — bandu »Sjen-

ki. Vi biste bili kraljica i imali sve što poželite. Ako prihvatite, nikakva protuha na svijetu neće vam zapovijedati, a najmanje Jim Green. Sve što posjedujem bit će vaše. Bit ću presretan kad čujem vaš odgovor. Molim!

Promatrao je Grace požudnim pogledom i razmišljao kako će mu ona dvójako poslužiti kao oružje kojim će dokrajčiti ljigavog de Witta i kao jedra mlada supruge.

Nekoliko časaka Grace je zabezeknuto piljila u uparadenog rančera.

— Ne morate mi odmah odgovoriti, djevojko moja — opetovao je Barclay. — Jedino obećajte da ćete razmotriti moj prijedlog. Pri tome imajte na umu da ja nisam čovjek koji se razbacuje strpljenjem. Želio bih da se odmah vjenčamo, to jest onog časa kad vi tako odlučite.

Zatečena, Grace je kao hipnotizirana sjedila u naslonjaču. Bila mu je iskreno zahvalna kad je promijenio temu.

— Ništa vi ne brinite — važno je kazao rančer. — Imam najozbiljnije namjere da raskrinkam Greena. A najbolji način da ga nasamarim jest da se vjenčamo.

Kad je Barclay odjahao s »Osmog usjeka«, djevojka je bila zbunjena, zgromljena, čudno uzbuđena. Što je najvažnije, pije ga zapitala što sve smjera, očito pod dojmom skorog obračuna s Greenom. Netrpeljivost koju je osjećala prema Greenu učvrstila ju je u uvjerenju da Barclay i nije tako loš, gubeći pri tome iz vida da ako radi protiv Greena, radi i protiv sebe same. Ono što je rančer htio bilo je na najboljem putu da uspije. U djevojčine misli usadio se crv sumnje!

U takvom razmišljanju i tmurnog raspoloženja koje je nije napuštalo cijelog dana, Grace Tate je čula od svog predradnika da će sutradan stoka biti odvedena na prodaju u South Bend.

— Momci je upravo okupljaju — obavijesti je Sudden. — Htio bih krenuti izjutra što ranije. Nadam se da ćemo imati pogodno vrijeme za putovanje.

— Kad ćete se vratiti?

— Ako sve pođe kako sam zamislili, u četvrtak smo ovdje. Do tamo ćemo putovati dva dana, nazad dan i po.

— Novac ćete donijeti ovamo?

— Naravno, gospodice. — Sudden je bio iznenađen pitanjem. — Pretpostavljam da ćete tada poći u grad do banke, kako biste isplatili hipoteku. Ja ću svakako s vama.

— Dobro — hladno se suglasi djevojka. — Kolika je hipoteka?

— Tisuću i pet stotina dolara, barem tako mi je bio kazao vaš otac — objasnio Green. — Bit će tu još nekih pristojbi i kamata. Nadam se da će nam od prodaje preostati dovoljno i za plaće i za stočnu hranu

Za večerom Green izloži svoj plan okupljenim kaubojima.

— Polazimo u svitanje — reče. — Gimp, ti ćeš biti na čelu, ako pristaješ.

Stari kauboj podigne dva prsta do oboda šešira u znak suglasnosti, a Dobbs dobaci:

— Dakako, Gimp, uvijek dobija najlakše zadatke. Ali, što se tu može. Stariost ima prednost pred ljepotom.

— Ne raduj se prerano — dobaci mu Green. — Našega Gimpja je zapala najteža dužnost, jer stoku gonimo preko planine.

Začuju se uzvici zaprepaštenja i neverice. Sudden zapazi da se njegova odluka ipak najviše dojmila Curta Parra, koji je stajao kao skamenjen.

— Jim, bit će da se zavilavaš — uskoči Dave. — Pa, nema puta kojim bi stoku preveli preko masiva Thunder Mesa. Izgubit ćemo više stoke nego što smijemo.

— Ako nabavimo krila, sve će biti u redu — kiselo pridoda Shorty. — Ali, ne zaboravi: morate nabaviti krila i za goveda!

Nastade sveopća graja, u kojoj je svatko iznosio svoje mišljenje, ne obazirući se na društvo oko sebe. Tada se javi Curt Parr iz prikrajka:

— A što nedostaje putu kroz dolinu? Ni to nije lagan put, ali ako se potrudimo sproved ćemo stado bez većih neprilika.

— Zar da cijeli dan prebacujemo dva po dva grla, a da i ne govorim o

mogućem napadu Sjenki* — prigovori Sudden.

— Jim, očekuješ neprilike? — zapita Dave.

— Bude li se sve odvijalo onako kako sam zacrtao bit će sve u redu. Sudden izvadi iz džepa papir na kojem je bila naznačena ruta puta. — Onog dana kad si ti s gospođicom bio u South Bendu, ja sam bio na izviđanju. Postoji staza preko planina koja baš nije najpovoljnija, ali može poslužiti za prolaz stoke.

— Zar misliš na zapuštenu stazu prema rudniku? — zapanji se Gimpy. — Do vraga, Jim, ta se staza već godina-ma ne koristi, jer je opasna zbog odrona stijena. Pričali smo ti, ti su odroni posljedica srebrne groznice.

— Nisam rekao da će biti lako. Ako niste smetnuli s uma, ja sam samo kazao da je staza upotrebljiva. Imam valjane razloge koji su me naveli da izaberem baš tu stazu!

— Koliko nas ide? — zanimao se Curt Parr.

— Ti, Gimpy, Dave, Shorty i ja — odvrati Sudden. — Dobbs, ti ćeš nas ovdje sačekati s Cookiejem, jer nema smisla da gospođica Tate bude sama dok mi izbivamo.

Dobbs kimne a ostali raspravljajući pođu na spavanje.

Ubrzo nakon svanuća družina je krenula. Sudden im je naredio da stado ne gone zasebno već da se prilagode brzini kojom će goveda pratiti bika predvodnika. Na taj je način Green htio sačuvati snagu krda za mukotrpne dionice u kanjonima. Kao što su Dave i Jim predviđjeli, vrlo brzo su prispjeli u podnožje planine.

Nekoliko milja prije ulaska u kanjon Gimpy je napustio čelo kolone i dojahao do Suddena.

— Staza nam nije ni najmanje naklonjena — obavijestio je. — Sve me više hvata strah da je dovoljno kihnuti pa da nas zatrpa lavina kamenja. Ne kad ti kažeš da je staza prohodna, idemo dalje i sačuvaj nas bože kihanja!

Nesto kasnije svi su dijelili Gimpyjevu zebnju. Prelazili su planinski pote-čić s jednim okom na krdu a drugim na gromadama iznad njih.

— Ove me stijene počinju uzrujavati! — povjeri se Shorty Daveu. — Stalno se zamišljam prekriven kamenjem na dnu ovog bijednog potočića.

— Ne znam kako se krave osjećaju — reče Dave. — No ja bih se na njihovu mjestu odmah dao u stampedo.

Sudden je jahao posljednji. Baš kad je pomislio kako imaju sreće, odjeknu dva hica iz revolvera. Pohitao je naprijed i našao Curta Parra kako tupobulji u zadimljeni revolver u svojoj ruci.

— Jesi li priseban? — poviče Sudden. — Želiš da nam se cijela planina sruči na glavu, budalo?

— Zao mi je, Green — pravdao se Parr. — Nije mi bilo udobno jahati s revolverom u koricama, pa sam ga izvadio i on je iz čista mira opalio. Poštena riječ, uopće mi nije jasno kako se to dogodilo!

— Stavi ga u torbu — zapovijedi Green — i pazi da opet nekog đavola ne zabrljaviš, jer bi se moglo svašta zbiti! Pored ostalog, mogao bi požaliti da ti se planina zaista nije sručila na glavu!

Samo je po sebi razumljivo da Suddena nije zadovoljilo kaubojevo objašnjenje i stoga odlučio da ga odsad pa nadalje ne ispušta iz vida. Jahao je iza njega na nevelikoj udaljenosti. Zamalo primijeti kako Parr silazi s konja i ispituje potkovu svog konja. Požuri prema njemu i zaustavi se uz njega.

— Konj mi hramlje, bit će najbolje da vi požurite, a ja ću vas slijediti — reče Parr.

— Samo ti uziaš; pa da vidimo.

— Sto je? Zar mi ne vjeruješ? — zapita Curt svađalačkim tonom.

— Uzjaši! I pripazi da ti konj ne nagazi na ovo šljasto kamenje pored staze.

— Na šta ciliaš...

— Ni na šta! Kad se budemo vraćali, možeš otežati koliko hoćeš, ali sada mi je potreban svaki čovjek. Stoga se, drži uz stado i ne stvaraj mi nepotrebnu glavobolju!

Uskoro su stigli do šireg dna kanjona. Najteži dio puta bio je za njima. Nekoliko milja dalje pronašli su izvanredno mjesto za noćenje i poslije obilne večere svi su zaspali tvrdnim snom.

U zoru nastaviše put, dobrog raspoloženja. Pred samo spuštanje u dolinu Green požuri naprijed, da bi se dogovorio s Gimpyjem i predao mu kolo-
nu, kako bi pojurio da najavi Newma-
nu dolazak stoke.

Upravitelj rudnika bio je nemalo iznenađen kad je ugledao Greena pokrivenog debelim slojem prašine.

— Došli ste mi reći da naša pogodba više ne vrijedi, je li tako? — nasmijao se Pat Newman.

— Ne. Došao sam vam reći da je kucnuo onaj trenutak o kojem sam pričali u Hanging Rocku. Dođite do prozora!

Pat pòtrči do prozora i stane kao gromom pogođen. U daljini se jasno raspoznao oblak prašine što su ga podigli stoka i ljudi s ranča »Osmi usjek«.

— Dobili se okladu — tronuto prizna Newman — Pođimo da damo uputstva kako da smjestite stoku.

Malo zatim njih su dvojica prisustvovali utjerivanju i brojenju goveda. Kad je sve bilo gotovo, Newman naredi da se Greenovim ljudima izda obilan ručak, a njega pozove na razgovor u svoju kancelariju. Sudden mahne Daveu i reče mu:

— Kad napuniš želudac navrati ovamo i potraži me. Ostali neka odmah poslije ručka pođu nazad prema ranču i slobodno, mogu pronijeti glasinu da se vracam dolinom.

Dave je gorio od znatiželje, no Green mu nije dao vremena da išta zapita, već se okrenuo i nestao u upraviteljevu uredu.

— Vi se ovdje zaista odlično hranite — obrati se Green Newmanu, nakon što je potamnio gomile mesa iz dva tanjura. — Da, odlično se hranite, gotovo isto tako dobro kao mi na našem ranču.

— Ako zaista dobijete bolju hranu, onda se jednom moram pozvati k vama na ručak ili večeru — odvrati Newman, dobro raspoložen.

Čim je stol bio raškrčen od zdjela i tanjura, njih dvojica uglave pojedino-
sti oko prodaje stoke. Newman je na-
pisao neke brojke na komadu papira
kad je završio s računanjem, gurnuo
je pred Suddena.

— Hoćete li biti zadovoljni s ovom svotom, gospodine Green?

— Meni izgleda da je sve u redu. Pet stotina goveda po pet dolara jedna-
ko dvije tisuće i pet stotina!

— Ne muči li vas slučajno sumnja da sam vas možda prevario? — Newman se nasmiješi. — Niste me pitali koliko plaćam Blacku?

— Koješta. Da me varate, ja bih to prije ili kasnije otkrio, a onda bih se na vas naljutio i to ne bi bilo dobro po vas.

— Na to sam i mislio — odgovori Newman nakon što je pogledao na dva revolvera na sugovornikovim bokovima. — Dakle, da ne bude zabune, cijena je ista kao i za Martyja.

— Da budem iskren, nisam ni posumnjao da će biti drugačije.

— Ima jedna stvar, koju nikako ne razumijem a nadam se da ćete mi je razjasniti. Kako vam je uspjelo preba-
citi toliku stoku preko planine i dopre-
miti je ovamo u tako primjernoj svje-
žini.

Green se nakašlje i nakrivi šesir.

— Bilo je mnogo jednostavnije nego što smo očekivali. Nego, ako ste za to, mogli bismo sklopiti pogodbu i za ubu-
duće.

— Možete li mi ponuditi prihvatljiviju cijenu?

— Naravno, ali tek u proljeće. Ovo doba godine nije najpovoljnije za pro-
daju stoke i da nije bilo hipoteke, bilo bi kudikamo drugačije.

— Slažem se. Razgovarat ćemo o tome. Ako možete jamčiti da ćete ispo-
ručivati stoku u tako primjernom sta-
nju i ponuditi mi prihvatljiviju cijenu,
i dalje ću kupovati od vas.

Malo zatim Newman iz blagajne iz-
vadi novac i preda ga Suddenu. Tog
časa banu na vrata Dave, koji je sa-
općio prijatelju da su ostali spremni
za povratak na ranč.

— Jesi li ozbiljno mislio kad si re-
kao da natrag namjeravaš dolinom? —
zabrinuto će Dave a kad mu Sudden
potvrdi uzvikne: — Ti si lud kad nam-
jeravaš onuda proći s tolikim nov-
cem?

— Nisam lud. Novac ćeš ponijeti ti,
i ideš nazad zajedno s ostalima. No,
bježe da nešto raščistimo: je li Parr
još odlepršao?

— Tko ti je javio? Bogami, dobro si obaviješten. Otišao je pred dvadesetak
minuta, jer da navodno nije gladan.

— To sam i očekivao. Evo ti novac i dobro pripazi na njega. Taj iznos ravan je desetgodišnjoj zaradi običnih smrtnika. Dakle kreni, mladiću i do ranča se ne zaustavljaj!

Newman ih je promatrao bez lijedne riječi. Kad je Dave napokon izašao upravitelj rudnika zapita:

— Što je, zapravo, posrijedi?

— »Sjenke«. Dosad su zbijali nepodopštine sa svima nama. Došlo je vrijeme da se netko poigra i sa njima.

Rekavši to, Jim se srdačno rukuje s Newmanom i ubrzo iza toga bio je na putu za South Bend.

XI

Odmah po dolasku u South Bend odjahao je do sunca Pringlea, kako bi ga upoznao sa svime što je poduzeo u rudniku.

— Drago mi je da ste svratili! — ljubazno ga je dočekao sudac i uveo u radnu sobu. — Vama je svakako, gospodine Green, poznato da mi je George Tate pisao o vama?

— Predmrtijevao sam da će to urediti. Je li vam saopćio cijelu priču?

Kad je sudac rekao da je Tate sačuvao njegovu tajnu, Sudden se nasmijeshi.

— Takav je on bio, gospodine. Budući da vam on nije ništa povjerio, red je da vam ja sam kažem kako sam postao Sudden, čovjek izvan zakona.

Sudac ga je pažljivo saslušao i čim je Green završio svoju ispovijest, Pringle ga pokušao razvedriti.

— Drago mi je da si mi to sve ispričao, Jim. To ništa ne mijenja na stvari. Meni je, doduše, tek sada jasno na što je mislio George kad mi je pisao neka sudim samo prema tvojim najnovijim pothvatima. Pisao mi je i to da budem pripravan na poprilično iznenađenje. Ipak, čovjek ne može očekivati za osobu izvan zakona tako dobre preporuke kao što ih je za tebe dao guverner Arizone.

— Jednom sam mu učinio uslugu — šturo objasnio Green.

— Mene zabrinjava nešto drugo — nastavi sudac. — a to je nepovjerenje Grace Tate prema tebi. Ta djevojka se ponaša kao da joj braniš da uživa svoj posjed.

— Čim me upoznala, rekla mi je da namjerava ranč prodati Barclayju, a stari Tate se protiv toga borio do posljednjeg dana — ozlojeđeno doda Green.

— Znam mladiću, i meni je to kazala kad me posjetila. Budimo konkretni: što mogu uraditi za tebe?

— Nekoliko sitnica. Vi imate i dovoljno vremena i potrebna poznanstva, a ja se time ne mogu pohvaliti. Prije svega, znate li koliko točno iznosi hipoteka na Tateov ranč?

— Mislim da je u pitanju tisuću i pet stotina dolara. George je to spominjao u svom pismu, samo ne pamtim kojem. Nije imao dovoljno gotovine za neke nove nastambe na ranču, pa je u Hangu Rocku podigao zajam, koristeći se cjelokupnim imanjem kao zalogom.

— Raspolazete li prijepisom hipoteke?

— Ne, ali je mogu nabaviti ako želiš.

Sudden kimne i zamoli suca da se pozabavi još nekim stvarima, što mu starac od srca obeća.

Podne se bližilo kraju kad se Green našao na pustoj stazi koja je od South Benda vodila do ranča. Namjerno je jahao polako, predosjećajući da će se uskoro zbiti ono što ga je od jutra zaokupljalo. I, bio je u pravu! Posve neopazice pojavile se dvije ljudske prilike koje se ispriječile nasred staze.

— Ruke uvis! — zareži prvi muškarac.

Sudden podiže ruke i istog časa oslobodi noge stremena, te spuzne s konja. Primakavši se razbojnicima, razabrao je da obojica imaju krinke.

— Hajde, Green, predaj nam što imaš!

— Što da vam predam? — naivno upita Jim.

— Ne pravi se blesav! Predaj nam novu koju si dobio za stoku.

Sudden se grohotom nasmije, što natjera razbojnika da se zbune i bolje ga odmjere.

— Novac nije u mene, poslao sam ga na ranč po jednom od mojih ljudi.

— Pričam ti priču! — izdere se prvi bandit, onaj što mu je naredio da podigne ruke. — Ray, pretresi ga!

— Sasvim si pobudio! — obrecne se drugi bandit, zvan Ray.

— Samo ti učini što sam ti rekao. Uostalom, što smeta ako zna tvoje ime?

— Ispravno, momče — umiješa se Green. — Baš mi je drago da sam opet susreo se s Rayjem. Je li, Ray, kako tvoja glava?

Bandit po imenu Ray ništa ne odgovori, nego se daje na pretraživanje. Kad je pomno pregledao Greena, pođe do njegova konja i počne rovatiti po bisagama i torbama. Kako ništa nije našao, ljutito je doviknuo sudrugu:

— Ni jednog dolara!

— Zar vam nisam rekao? — opet se javi Sudden. — Bit će da ste se u životu naslušali toliko laži da vas istina uopće ne dira, pa čak ni onda kad je očigledna.

— Umukni! — zaurila Ray i približi se Greenu mašući revolverom. — Meni ne treba mnogo da te napunim olovom, uobraženko!

Naglim zamahom lijeve ruke Green odbaci banditov revolver u stranu i snažnim udarcem obori Raya na njegova ortaka. Iznenadeni bandit opali iz revolvera, ali kako se na njega sručio Ray, tane skrene prema stijeni. U tom trenutku Sudden sredi razbojnika jednim hicem. Naredne sekunde već je jezdio niz dolinu na leđima svog vjernog Niggera, ostavivši na poprištu prepadana onesviještenog Raya.

Nesmanjenom brzinom napredovao je prema ranču i već izdaleka primijetio da ga kod ograde nestrpljivo čeka Dave.

— Bio sam siguran da će se tako nešto dogoditi — reče Sudden nakon što je prijatelju potanko opisao zgodu iz kanjona. — Nije bilo nikakve sumnje da će netko proturiti »Sjenkama« vijest o našem sprovođenju stoke. Mogu zamisliti kako su bili iznenadeni kad im nismo uletjeli u zamku dolje u dolini.

— Samo, kako su doznali da ćeš se vratiti tim putem?

— Pa, ja sam im to poručio — nasmije se Sudden, videći namršteno mladicevo lice. — Što si postao zaboravljivi!

Zar se ne sjećaš da sam ti rekao neka kažeš momcima kako ću ja nazad dolinom?

— I ti misliš da je netko odmah skoknuo do »Sjenki« i podnio im izvještaj?

— Tako je. Dave. Uostalom, hajdemo porazgovarati s tim našim odanim drugarom.

Green se uputi prema spavaonici. Dočekao ga veseli zbor glasova, koji su mu poželjeli dobrodošlicu, ali odmah utihnu jer očito je bilo da je smrknut.

Sudden se odmah ustremio na Parra.

— Curt, što si ono izvodio pred rudnikom?

— Otišao sam prije ostalih. Nije to nikakav grijeh — pravdao se kauboj. — Bojao sam se da će mi konj opet šepešati, a to se na kraju i dogodilo, tako da su momci prispjeli na ranč prije mene.

— Nije ni čudo. Dugo ti je trebalo do kuće... predugo, Curt. Već sam ti na putu za rudnik napomenuo da se pripaziš, a sada tome dodajem još nešto: gubi se odavde i da te više nisam vidio!

— Požalit ćeš zbog toga!

— Sumnjam. Nikad mi nije žao kad se otarasim nekog lažljivca i kukavice. — Uočivši Parrovu nakanu da se dočepa oružja, doda: Ne uzimaj ga u ruke, jer ćeš inače ostati ovdje zauvijek!

Nekoliko trenutaka njih dvojica su se netremice promatrala u grobnoj tišini, a onda Parr skrene pogled.

— Kao što rekoh, kukavica — promrmlja Sudden i napravi pokret kao da će otići.

U hipu se našao nad Parrom, koji je podlo htio iskoristiti priliku i puca ti mu u leđa. Sudden ga je sve jače stezao oko vrata i tresao njime kao mačićem. Promatrači su već bili povjerovali da ga namjerava zadaviti golim rukama, kad ga Jim pusti da tresne o tle. Curt je jedva dolazio do daha, sklupčan podno kreveta, dok je Green izvukao iz džepova nekoliko novčanica.

— Ovo ti je mjesečna plaća — reče, ispuštajući novac. A sad pokupi prnje i nosi se odavde!

XII

Izjutra Sudden obavijesti družinu da namjerava malo pronjuškati unao-kolo. Bez ikakvog drugog objašnjenja osedla Niggera, uzme nešto hrane i pokrivač i galopom odjuri stazom koja je vodila uz rijeku. No, tek što je zamakao iza visokog grmlja, začuje se topot kopita. Okrenuvši se, spazi Davea kako žuri za njim.

— Tko zna šta ti se može dogoditi samom — zabrinuto spočitne Dave prijatelj. — Pošto sam pretpostavljao da će ti biti potrebna dadilja, evo i mene!

Desetak minuta su žučno raspravljali da bi naposljetku Sudden otvoreno priznao kako mu je drago što ima društvo.

— Stalno mislim na tu bandu — povjeri Jim Daveu. — Ne idu mi u glavu oni koji tvrde da je to mnogobrojna družba.

— I? — zapita Dave, ne shvaćajući.

— Promućkaj malo glavom. Koliko je meni poznato, nitko dosad nije vidio više od četvorice bandita zajedno na jednom mjestu.

— To je točno, samo to ništa ne dokazuje.

— Ma nemoj? Imam čudan predosjećaj da će se sve to uskoro izbištriti. Neće nam biti naodmet da malo procunjamo dolinom.

Produže stazom pored rijeke. Nakon nekoliko okuka naiđu do mjesta gdje se mali gorski potok Bonito ulijevao u rijeku. Uđu u vodu i bez teškoća se popnu na suprotnu obalu, gdje se odjednom pred njima ispriječila velika ploča sa slijedećim natpisom:

Ranč B

Ne prilazi!

To se tiče i tebe!

— Gostoljubivo društvo, je li? — primijeti Sudden.

— Jako. Davao će ih znati, vjerojatno i misle tako kao što tu piše. Priča se da su oni koji su bili suviše ljubopitljivi a nisu obraćali pažnju na slična upozorenja završili s rupom na čelu.

— Smiri se, čovječe. Ne namjeravam zavirivati po Barclayjevu ranču. Naš

vođi tamo. Sudden pokaže na stazu koja se protezala ulijevo.

— U Badlands? — izbezumi se Dave.

— Zar stvarno želiš da pođemo tamo? — Aha! Ako smatraš da je to za tebe prenaporno, ili preopasno, vrati se kući.

— Ni slučajno! Kad si ti već takav tupan da moraš onamo, najmanje što mogu uraditi za tebe je da ja krenem s tobom i pripazim da ne prebiješ palac ili tako nešto.

— Nema šta, pravi si prijatelj — razgali se Sudden. — Pazi, ako mi neočekivano pozli, ja ću te pravovremeno upozoriti.

Pred njima se protezalo pustinjско područje po imenu Badlands.

• • •

Nakon što je bio otjeran s ranča, Curt Parr je odjahao u Hanging Rock, gdje je pokušao svoj jad utopiti u boci tekile. Međutim, zahvaljujući toj ljutoj meksičkoj rakiji snašlo ga čudno zlo: što je bio pijaniji, to je više razmišljao o tome kako je malo značio Zacharyju Barclayju.

Bila je već zora svanula kad je stigao na Zackov ranč. Prolazeći dvorištem nije nikoga susreo. Tek kada se približio glavnoj zgradi, otkrio je da je netko buđan i to po metalnom, odsjaju s jednog prozora. Uspne se stubama, a tren kasnije vrata pred njim su se bešumno otvorila. Pojavio se Burley Linkham, s koštom četrdeset i pet milimetara u ruci.

— To sam ja, Link, Curt Parr — hitro izgovori mladić. — Moram smjestiti razgovarati s Barclayjem.

— A o čemu?

Parr na brzinu ispriopovijeda što mu se dogodilo i rastumači kako bi mu Barclay trebao pomoći da se izgubi iz ovog kraja.

— Zašto misliš da netko mora brinuti o tvojoj zlohudoj sreći? — podsmješljivo će Linkham.

— Link — Parr se trudio da zagospodari svojim glasom — ne umišljaj da si ti glavni gazda samo zato što sam tebi podnosio izvještaje. Ne tvrdoglav, moram razgovarati sa Zackom!

— Potreban mi je novac. Odlazim oдавde.

— Samo ti putuj sinko, to je za tvoje dobro. Samo, još nisi objasnio zašto bi ti gazda bio obavezan dati novac?

— Zato što mnogo znam, eto zašto.

— A što ti to znaš, Curt? — Linkhamov glas je bio gotovo nježan.

— Dovoljno — otesito grune Parr. — Odvedi me do Zacka, ili ćeš požaliti!

Linkhamov odgovor uslijedio je munjevito, i to lijevom rukom u kojoj je držao revolver: teški kolt svom je žestinom udario u Parrov nos. Posrnuvši unazad Curt se strovalo niz nekoliko stepenica.

— Ti ne znaš ništa. — Linkham mu se unese u lice dok se uvijao od boli. — I ništa nikome nećeš reći. Ako se slučajno sutradan ili kasnije nađeš negdje u blizini, pa čak i u ovoj državi, ja ću te osobno ukokati! Već danas ću pustiti glas da te svaki od mojih ljudi smije ustrijeliti kao kojota, što i jest. Marš odavde, prije nego me izda strpljenje!

Okrvavljeni Parr teškom se mukom uzverao na konja i krene. U tom napola bunovnom stanju naiđe na tragove dvojice jahača. Smjesta je zaboravio na bol i u strahu se zapitao nije li možda bio prespor, tako da ga je sustigla potjera s Barclayjeva ranča. Da mu nisu negdje postavili stupicu?

Pride mjestu gdje su konjanici zastali da se odmore. Dodirnuvši još topao pepeo, zaključivši da su odmoriste napustili malo prije, možda pred petnaestak minuta. Osvrnuvši se unaokolo, dođe na pomisao da se popne uz strminu. Sa zaravanka mogao se nadzirati velik dio pustinskog krajolika. Zaklonio je oči rukama i uskoro zapazio dvije prilike na konjima, udaljene otprilike milju. Prema svemu sudeći jahačima se nije žurilo, što je Parru potpuno odgovaralo. Krene li laganim kasom, održat će povoljan razmak i prije njih izabrati u planini pogodno mjesto za noćenje. Već se bio spremio da siđe sa stijene kad mu pažnju privuče jedan jahač. Ponovno natkrije dlanom oči i zapilji se u daljinu.

Green!

Nema sumnje... Green! Teško bi bilo naći u cijeloj dolini takva dva crna konja. Curt je naprezao vid još desetak minuta, a zatim zapljeskao od radosti. Nebo je uslišalo njegove molitve i poslalo mu Greena kao na plad-

nju. Odmah je zaboravio i bol i žed, naježen od čežnje za osvetom. Presrest će Greena i završit s njim jednom zauvijek, smišljao je na brzinu.

— Sada, Green, ćemo vidjeti tko više vrijedi!

XIII

Put kroz pustinju bio je zamoran. Sunce je nemilice žarilo, a čuturice su bile gotovo prazne. Greenovo dotle sumorno lice razvedri se kad njegov Nigger stane frktati, osjetivši izvor u blizini. Bilo je to jedino vrelo u tom dijelu pustinja.

— Voda? Možeš se i okupati ako poželiš. Mislim da ti je uranjanje u vodu potrebno kako bi opet poprmio izgled čovjeka — pecne Jim Davea.

— Nadam se da ću prije tebe stići do vode, jer kad ti jednom zamočiš svoju gubicu, bit će to blatna kaljuža.

— Ja sam se napio do guše. Gdje si dosad, nesprenjakoviću? — zapitao je nedužno Green. — Da znaš, Dave, ozbiljno sam zabrinut za tebe. Čim ti okrenem leđa, ti se izgubiš. Kako samo pronađeš put do ranča na grbači te vreće kostiju koju nazivaš konjem?

Parr ih je promatrao s uzvišice, i to od časa kad su se ulogorili pokraj izvora. Prvo je uzeo Davea na nišan, a prilika za hitac pružila mu se kad je kauboj sišao po vodu.

Pucanj je Davea presavio napola. Green se munjevito bacio prema Niggeru, da izvuče vinčesterku, no Curt ga je pretekao i po drugi put opalio. Jim se srušio i ostao nepomično ležati s jednom rukom iznad glave i drugom čudno savijenom ispod tijela.

Parr sačeka četvrt sata, da provjeri pogotke. Kao što je očekivao, nitko se nije pomaknuo. Dave je srušen, zaključivši primjećujući da se crveni voda oko mladićevih nogu.

S prstom na otponcu vinčesterke najprije se prišulja Jimovu prijatelju, koji je obično krvario, onda zadovoljno kimne i prosljednji do Greena. Pogrnvši se naprijed, gurne mu čizmu pod slabine kako bi ga prevrnuo na leđa. Upravo taj trenutak je Green i

vrebao. Zgrabi rukom Curta za nogu, tako da ovaj izgubi ravnotežu i svalji se na zemlju. Kad se pribrao od iznenađenja, nad njim je stajao Green s koltom u ruci.

— Ne pucaj! — poviče Parr ustrašeno.

— To je baš ono što bi valjalo uraditi — mrgodno će Green. — Trebalo bi ti prosuti mozak i ja bih to učinio s užitkom, budi uvjeren, ali nešto mi govori da bi mi još mogao biti od koristi i zato ću te zasad poštediti!

Parru je bilo i te kako jasno da se Green ne šali, pa je krotko dopustio da mu sveže ruke na leđima a zatim istim konopcem i gležnjeve, tako da je bio zategnut poput luka.

— Idem vidjeti je li Dave živ — procijedi Green. — a ti se u međuvremenu pomoli bogu za njegovo zdravlje. Jer, bude li njemu loše, neće ni tebi biti puno bolje.

Potrči do Davea i poslije površnog pregleda ustanovi da rana nije pogibeljna.

Poslije pola sata mladić je došao k svijesti i otvorio oči.

— Do đavola — izusti tiho — možda sam već u raju, ali neće biti da je tako. Odakle im samo ti ružni anđeli? — Ugledavši tada vezanog Parra, zapita: — Dobili smo posjetu?

Green mu ukratko ispriča o napadu.

— Pasji sin! — uzvikne s mukom. — Zašto nam je postavio zasjedu?

— To mi nije kazao — reče Green i značajno doda — zasad!

— Ako snuješ bijeg, bit će ti to posljednja glupost u životu — izdere se Green na Parra, koji se bespomoćno ogledavao na sve strane. — Hajde da popričamo! Postavit ću ti neka zanimljiva pitanja, a tvoje je da se potruđiš i na njih daš zanimljive odgovore!

Svezani kauboj se posprdno osmijehne, što Greenu ne promakne.

— Jesam li ti ikada rekao da sam odgojen među Indijancima? — obrati se Green Daveu. — Dogodilo se to dok sam još bio dječak. Zatekao sam se u kočiji koju su napali Komanči. Nakon što su pobili sve odrasle, povelj su me sobom i ja sam proživio nekoliko godina s njima. Kasnije su me prodali Piutesima koji su me dalje odgajali i naučili mnogo čemu. Ti Piutesi su posebnu pažnju poklanjali načnima saslu-

šavanja zarobljenika. Moram priznati da su bili pravi majstori! Nije bilo zarobljenog bijelca ili Indijanca koji bi izdržao dulje od petnaest minuta. Da, da! Ili bi odmah propjevali ili bi zauvijek zanijemili!

Shvativši što to Green smjera, Dave mu odlučio pomoći.

— Jesu li i tebe naučili kojem triku? — tobože radoznalo zapita.

— Naravno — odgovori Green i zahvalno pogleda prijatelja. — Baš mi pade na um kako mi malo vježbe ne bi naudilo, a naš dragi Curt zna neke stvari koje bismo željeli čuti. Dakle, na posao!

Parr problijedi.

— Oho! Ovo je tvrd orah — nasmiješi se Green. — Takvi ponekad istraju cikle tri minute!

Green pođe do konja i iz torbe izvađi veliki lovački nož koji turi u vatru. Parr nije skidao pogled s njega dok mu se u ušima čitala zebnja.

— Šta ... šta to radiš? — promuca.

Green prečuje pitanje i primakne se ranjenom prijatelju.

— Upozoravam te da ovo što nailazi neće biti nimalo dražesno — napomene Daveu.

— Nije važno. Nadam se da će Parr podnijeti barem toliko da naučim najosnovnije zahvate. Počni već jednom!

Green kimne i pride Parru. S posebnom pažnjom provjeri mu spone na rukama i nogama, a zatim uzme s vatre nož kojega se oštrica rumenila. Curt ispusti stravičan krik i pokuša se odmaknuti u stranu.

— Poslušaj me, Parr — iskesi se Green. — Na pedeset milja uokolo nema žive duše, a da kojim slučajem netko i naleti, sumnjam da bi zbog tebe stavio glavu na kocku. Ti si ništa-rija i što god napravio s tobom, bit će još uvijek premalo. A sada, potrebna su mi neka objašnjenja i želim ih što prije čuti!

— Ti ... ti to ne smiješ! — zavapi Parr. Ne smiješ! Ti si bijelac! Ne smiješ se služiti indijanskim trikovima za mučenje ...

— Curt, ne lupetaj! Ja ne samo da se mogu baviti onim čim želim, već ću to i ostvariti. Valjda si napokon shvatio da se ja ne volim igrati! Onda, odgovorit ćeš gubicu, je li? Evo i prvog pitanja: tko je tvoj gazda?

Parr se dvoumilo. Nije mu bilo lako. Najednom, na veliko čuđenje Davea i Jima, zaniječe glavom. Strah od Greena ipak nije nadmašivao strah od Barclayja i Linkhama. K tome, Parr očito bijaše uvjeren da se Green neće poslužiti onim što je naučio među Indijancima.

— Ti si budala — drekne Green — a ja ne želim tratiti dragocjeno vrijeme na takve kao što si ti. — Kazavši to, sagne se i razdriji mu košulju na prsima. Čvrsto držeći Parra približi mu užareni nož.

— Barclay! Barclay me unajmio! — zavili Parr.

— Osobno Barclay te zaposlio?

— Ne — stenjao je Parr, dok su mu se niz čelo kotrljali grašci znoja. — Da radim za njega pridobio me Linkham, Barclayjev predradnik, no, to je isto. Točno je da sam bio Barclayjev čovjek ...

— Tko je obavještavao Barclayja o svemu? Ti ili Linkham?

— Ja ... ja sam izravno odlazio Linkhamu i pričao mu o svemu što ga je zanimalo, a on je to onda prenosio gazdi. Molim te, skloni taj nož ... opeći ćeš me!

— Dobro, šmokljane! Jesi li se sada primirio? Pazi, nož je opet na vratu! Slijedeće: tko upravlja »Sjenkama«?

— To vam ne smijem reći, jer će me ubiti!

— Vidi mamine maze — zaurila Green i ponovo se maše noža. — Govori ili ću te nabiti na ražanj!

— Linkham! Linkham je glavni za »Sjenke«!

— Ne lažeš?

Parr ga pogleda proklinjući.

— Ima ih osam: Morley, Smith, Callaghan, Roberts, MacAlmon, Ray i Bull Pardoe. Taj Pardoe je vođa kad nema Linkhama, što se događa dosta često.

— Je li taj Pardoe krupan kauboj slomljene nosne kosti?

Zarobljenik pokorno potvrdi, spreman da kaže sve što zna.

— Bull, međutim, ne izdaje nikakva naređenja — nastavi objašnjavati. — Oni rade prema izričitim zapovijedima Linka. U međuvremenu se krije u skrovištu ...

— U kojem?

— Postoji jedan kanjon ... ako želite mogu vas povesti tamo — ponudi Parr, iskreno vjerujući da će njih dvojica pristati na njegov prijedlog.

— Nikud ti ne ideš — prekine ga Green u mislima kako će im usput pobjeći. — Ne opterećuj mozak beskorisnim planovima! Opiši nam to mjesto i nastoj da te pogani jezik ne navede na laž!

Parr zakoluta očima, kao da ga je netko tog trena pogodio šakom među oči.

— Molim vas, pa ja vam govorim istinu! Ako krenete sjeverozapadno stazom preko Badlandsa, naići ćete na kanjon. Prepoznat ćete ga otprve, u blizini su stijene koje podsjećaju na goleme guštere. Na početku se čini da nema izlaza iz kanjona, međutim on završava u tjesnoj dolini s brvnarom u kojoj prebivaju »Sjenke«.

Green sumnjičavo odmjeri Parra.

— Klipane, zašto ti mene tako bezobrazno lažeš?

— Ne! — jaukne uplašeno Parr, videći nož u Greenovim rukama. — Sve je živa istina! Bio sam tamo. Kazao sam vam istinu! Morate mi vjerovati!

Sudden okrene leđa Parru i namigne Daveu. Tada se naglo zamisli i zapita Davea:

— Možeš li se sam vratiti na ranč?

Ranjenik se pobuni.

— Do vraga Jim, pa meni je dobro. Dopusti da pođem s tobom.

— Ne, Dave. Ako možeš sam do ranča, onda pođi tamo. Ja ću malo prošvrljati i izbliza pogledati tu brvnaru. Ne vratim li se za četrdeset i osam sati, odmah kreni u South Bend i sve ispričaj sucu Pringleu. On će najbolje znati što valja poduzeti. Prijatelju, nemoj se sa mnom prepirati! Imam osjećaj da ćeš biti potreban na ranču, a moraš voditi računa i o svojoj rani.

Dave je gundao, ali se naposljetku suglasio; ranjen, bio bi Jimu više na stetu nego od koristi.

Sudden se okrene Parru.

— Pustiću te, Curt! Čitam ti s lica da su ti gazde naredile neka se gubiš iz doline, a ja ću ti to isto ponoviti: odlazi dok te noge nose! Doznam li da nisi otišao, već se motaš ovuda, osobno ću se pobrinuti za tebe!

Tada to neće biti tako šaljivo kao ovo danas!

Prignuvši se, Green nešto šapne zarobljeniku na uho, na što Curt razjapi usta od čuđenja.

— Ti si...

— Da, to sam ja! — podvikne Sudden. — Sada znaš da ne pričam uludo.

Malo zatim, oslobođen konopca, Parr se nesigurno vine u sedlo i nestade u tami.

— Jim, smatraš li da je to bilo pametno? A što ako pojuri tim klipanima i upozori ih na tvoj dolazak?

— Neće — odgovori Sudden. — S njim je gotovo, i on je toga svjestan. Isto tako zna da nije vrijedan metka.

Usljedio je rastanak.

— Sretno, Jim! — reče Dave i pruži ruku Greenu.

XIV

Tek poslije četiri sata jahanja Dave je prispio na ranč. Mora da su ga spazili izdaleka, jer su se čim je prešao ogradu na verandi pojavili Gimpy i Grace. Ubrzo su se okupili i ostali. Njihov zabrinut pogled odavao je iskreno strahovanje. Pomogli su mu da siđe s konja i na Graceinu naredbu prenijeli ga u kuću, iako se žestoko protivio.

Dok ga je Grace vijala, Dave je ispričao o Parrovoj zasjedi i svemu ostalom što su Green i on proživjeli toga dana. Mladić nije mogao ostati ravnodušan na nježni dodir djevojčinih ruku i, da bi skrenuo misli, zapita što se novoga zbilo na ranču.

Grace predloži Gimpyju neka on saopći kako su pošli u Hanging Rock, kamo su njih dvojce bili pošli da isplate hipoteku. Gimpy reče da ih je de Witt primio suzdržano i odmah napomenuo kako ne želi s njima razgovarati dok ne dođe šerif. Kad je Brady stigao, Grace je položila novac na stol i zamolila de Wittu da ga prebroji. Po prebrojavanju bankar je to uradio, a onda rekao:

— Gospodice Tate, ovdje je samo tisuću i pet stotina dolara.

— Gospodine de Witt, koliko je meni poznato naša hipoteka iznosi upravo toliko — nije se dala zbuniti Grace.

— Tada vas moram razočarati i reći vam da ste bili pogrešno upućeni — hladno je dodao de Witt. — Zato sam i smatrao za potrebno da pozovem šerifa. — Bankar iz ladice pisaćeg stola izvadi ugovor banke s rančerom Tateom. Kako ćete se i sami uvjeriti, ugovorena svota je tri puta veća i iznosi četiri tisuće i pet stotina dolara. Vi to, dakako, niste znali?

— Ne, nisam — odgovorila je zapanjeno Grace i primijetila: — Sigurna sam da je posrijedi zabuna, gospodine de Witt.

Međutim, bankar se nije predavao.

— Gospodice Tate, ne možete poreći da je ovo potpis vašeg oca? Ne vjerujem da ste povjerovali kako ja cjepidlačim zbog tričavih tisuću i pet stotina dolara?

Grace je bila zanijemila dok joj je bankar tumačio kako je već dovoljno uradio za ranč »Osmi usjek« kad je pristao da sačeka na prodaju stoke.

— Sada doista moram podići hipoteku — obrazlagao je de Witt. — Ako možete isplatiti punu svotu, bit će u redu, ako ne zamolit ću šerifa da se pobrine za javnu prodaju ranča. Pamтите li, vašim sam ljudima dao rok od deset dana, a taj rok istječe za četrdeset i osam sati. Pričekat ću još toliko, a onda nastupa Brady.

— Razumijete, za četrdeset i osam sati ode ranč na bubanj — ponovio je važno šerif.

Poslije toga su Gimpy i njegova gospodarica odjahali iz Hanging Rocka kriomice, poput lopova, obuzeti crnim mislima.

— Tako smo ti se mi divno proveli u gradu — reče stari Gimpy. — Niste se vi jedini zabavljali za svoj račun!

— Ali, ne može Brady tek tako prodati naš ranč! — razgnjevio se Dave. To nije prema zakonu!

— Na žalost, to i jest ono najgore, Dave. Sve je potpuno zakonito — s tugo-om u glasu odgovori Grace.

— Ja to ne mogu tek tako prihvatiti. — Dave lupi šakom zdrave ruke po stolu. — Meni tu nešto smrdi, samo ne znam što!

— Oh, Dave, kad bi to bila istina! — obradovala se Grace. — U protivnom, morat ću prodati ranč Barclayju!

— Barclayju? Nikada! — poviče Dave. — To nipošto ne smijete uraditi!

— Davide, prisiljena sam. Uostalom, Barclay će mi barem platiti punu vrijednost. Sukobim li se s de Wittom, ostat ću bez ičega.

— To je ono što mi ne ide u glavu — zamišljeno će Dave. — Zašto bi Barclay platio punu cijenu kad za četrdeset i osam šati može dobiti taj isti ranč tako reći badava?

— Postoji uvjet za koji ne znate... Zachary Barclay me zaprosio!

Dave skoči sa stolice, odgurnuvši prijatelje koji su ga htjeli zadržati. — Udati se za tu vucibatinu? Ja vam to zabranjujem!

— Oh, vi mi zabranjujete? — začudi se Grace. — Kojim pravom?

— Zato što ćete se udati za mene, eto zašto! — prasne Dave i shativši što je rekao, pocrveni do korijena kose. — To jest... ako me hoćete... kad se sve ovo... jednom završi — promrmlja.

Grace ga je promatrala sjajnih očiju. Izenada je Dave uhvati za rame. Nekoliko trenutaka kao da nisu bili svjesni prisutnosti ostalih.

— Gospodice Grace — pribrao se Dave — nisam imao pravo da vam to kažem, no imam pravo reći slijedeće: iz ovih stopa polazim u South Bend i dovest ću ovamo suca Pringlea, jer nam jedino on može pomoći. Molim vas, obećajte mi da nećete ma što se zbilo, ma što vam Barclay ponudio... ništa poduzeti dok se ne vratim s Pringleom. Obećajete?

Djevojka kimne i tek tada najednom postadoše svjesni da nisu sami. Dave se bez riječi udalji iz sobe. Malo zatim začuli su topot konja. Da bi prikrla zbunjenost koja ju je obuzela, Grace reče ostalima:

— Učinit ću kao što je zatražio.

— Pravilno, gospodice — javio se Gimpy, a djevojka rumena lica istrči iz sobe.

...

Na ulasku u kanjon Sudden se prisjeti Parrovih uputa. Doista je izgledalo da je to slijepi prolaz, koji se sve više sužavao.

Baš me zanima imaju li stražara, razmišljao je. Najvjerojatnije, da. Bit će najbolje pripaziti, mada nije žala

bosim nogama tumarati po ovom užarenom kamenju i pijesku.

Sjahao je, a zatim konja privezao u guštiku, gdje je bila ugodna hladovina. Skinuvši čizme počeo oprezno napredovati kanjonom. Zamalo osjeti da je izranjavio tabane, no to ga nimalo ne ometa u proučavanju krajolika. Najvažnije je da pronade stražarsko mjesto. Naposljetku naiđe na udubinu u stijeni. Odluči da se tu pritaji i sačeka.

Oko sat i po ležao je potrbuške, nepeto promatrajući obje strane kanjona. Naposljetku trud se isplatio. Na pedesetak metara od njega sunčeva zraka je otkrila neki metalni predmet. Sudden zaključio da je kucnuo čas za obračun sa stražarom. Nečujno otpuže do mjesta gdje se presijavala cijev puške. Razbojnik je spavao. Sudden otkoči revolver, prišulja se na prstima i svom snagom odalami stražara po potiljku, pa ga onda sveže.

Kad se ponovo našao na dnu kanjona, pohita dalje. U najužem dijelu otkrio je zaklonjen prolaz u stijeni. Vratio se potom do konja, uzjahao i provukao se zajedno s njim kroz otvor u stijeni. S druge strane protezala se dolina ne šira od pola milje i duga oko milju i po, po sredini presiječena bistrim gorskim potočićem. Svuda uokolo pašla je stoka.

Prirodni obor! Odakle potječu ova goveda?

Zigovi su dokazivali da je to stoka iz svih onih rančeva u dolini koje su napale »Sjenke«. Naravno, nisu nedostajala ni grla s ranča pokojnoga Tatea.

Znači, Parr ipak nije slagao, zaključio Sudden dok se šuljao prema brvnari iz čijeg se dimnjaka vio dim. Za njega je bilo najvažnije da brvnara nije prazna, napuštena. Minulo je više od dva sata kad se naposljetku iskrao iz grmlja. Bio je siguran da će iznenaditi bandite u brvnari. Ali...

— Oho, vidi tko nam je došao u posjetu! — zabrundao je netko iza njega.

Iako prekasno, Sudden je spoznao da na prilazu »Sjenkama« postoje dva stražarska mjesta.

Hitrost zadatka koji je preuzeo kao da je Daveu dala krila. Još iste noći ujahao je u South Bend i imao sreću da suca zatekne u uredu. Jedva dolazeći do daha ispričao mu je o svim događajima na ranču, kao i Parrovoj zasjedi priznanju što je zatim uslijedilo.

— Kažete da je de Witt zahtijevao još tri tisuće dolara u ime hipoteke?

— Da. Grace... ovaj, gospodica Tate, bila je sigurna da je u pitanju samo tisuću i pet stotina, ali de Witt je odnekud izvukao neke papire s potpisom njena oca na kojima je bila zapisana svota od četiri tisuće i pet stotina dolara.

— I de Witt je taj papir čuvao u banci?

Dave kimne.

— Suče, ne vjerujem da bi stari posudio toliku svotu. U svakom slučaju na ranč nije utrošio ni približno.

— I ja tako mislim. To što ste mi saopćili odlično se uklapa u nešto što sam ja otkrio. Nego, kad ono navršava rok za predaju novca?

— Brady je izjavio da će se licitacija ranča provesti prekosutra u podne.

— Tada ćete mi, nadam se, oprostiti ako vam kažem kako nema potrebe da noćas hitamo do »Osmog usjeka«. Ja nisam tako mlad kao vi, a ni vi ne izgledate najbolje. Znaite onu staru poslovicu: Zuri se... polako!

— Pretpostavljam da ste u pravu, iako...

— Ne brinite mladiću. I ja sam neka-da bio mlad. Večeras se na ranču neće ništa dogoditi, tako da možete slobodno prespavati u mene ili negdje drugdje u gradu. Obecavam da ćemo krenuti u praskozorje. Dopustite da sada pozovem svoju domaćicu da vam pre-vije ranu i, ako ste suglasni, da vam pripravi postelju?

Dave se pokori sučevoj želji.

...

Još dok je Dave bio na putu za South Bend, »Osmi usjek« je posjetio Zachary Barclay.

— Njegovo veličanstvo kralj Barclay! Što misliš, trebalo bi se pokloniti? — zapitao je Dobbs Shortyja kad se rančer ukazao pored ograde.

Gimpy ih ušutka i pođe prema došljaku.

— Je li gospodica Tate kod kuće? — izusti Barclay umjesto pozdrava.

— Ovisi o tome tko je traži — promrmlja Gimpy. U vašem slučaju ne znam kako bih odgovorio, zato je najbolje da pitam je li kod kuće ili nije.

Ostavljajući omraženog rančera da proguta ovu uvredu kako zna i umije, Gimpy se uputi u kuću, odakle se malo zatim vrati u društvu s Grace.

— Smiri se, Barclay — dovikne mu Gimpy. — Gazdarica će te primiti, iako bih joj savjetovao da ubuduće pripazi koga prima u svoj dom.

Ovo Barclayja posve izbaci iz kolotečine i on ne suzdržavši se prasne:

— Pripazi na svoje ponašanje, šepavko. Jednom ćemo... — Umukne usred rečenice, jer spazi Grace.

— Nastavite, gospodine Barclay — slatko će djevojka — što ste htjeli kazati da ćete poduzeti jednog dana?

— Pa, htio sam reći... kad posjećujem jednu damu, ne očekujem da me kojekakve propalice vrijeđaju. Nego, draga djevojko, ja se ne namjeravam prepirati. Došao sam ovamo iz određenog razloga: da vas vidim!

— Zašto?

Barclay sjaše i priveže konja. Zabrlunuo se. Djevojka se izmijenila. Ponaša se negostoljubljivo, a to je loše. Ako se na vrijeme ne dočepam posjeda, pomisli, sve će pripasti de Wittu, i pored vjenčane ponude...

— Nudim vam pomoć — odgovori tek sada na njeno pitanje. — Gospodice, od prve sekunde našeg poznanstva ja vam nisam tajio svoje osjećaje. Osim toga, poznati su mi vaši problemi. Brady priča svakome tko ga želi slušati kako će s posebnim užttkom oglašiti prodaju vašeg ranča. Je li točno da vam nedostaju tri tisuće dolara za isplatu duga?

— Da, točno je, mada ne znam...

— Dozvolite da dovršim. Kao što ste već imali priliku čuti, ja sam za to da sjedinimo vaš i moj ranč, da zajedno gospodarimo dolinom. Bili biste kraljica doline Sweetwater. Udajte se za mene! Isplatit ću vaše dugove, spojiti ćemo imanja i vi ćete biti moja kraljica, kao što to i zaslužujete. Kakva je vaša odluka?

Rančer je sam sebi čestitao na uspješnom govoru, uvjeren da je očarao Grace. Presjekao ga njen hladan glas.

— A što ako odbijem?

— Gluposti! Pa, vama je i te kako jasno što vas u tom slučaju čeka. Banka će postupiti prema propisima, licitirati vaš ranč a ja ću ga kupiti pod najpovoljnijim uvjetima. Zar ne razumijete, za mene sam ranč ništa ne značil! Vi ste ta koju želim zaštititi! Zar da vas ponižava bagra u Hanging Rocku?!

— Jeste li sasvim sigurni da ne mogu platiti dug? — oštro upita Grace.

— Grace, zaboravili ste da sam ja najbogatiji i najmoćniji čovjek u dolini. Ja vrlo dobro znam kako tko stoji u banci, i to ne samo iz ove doline nego unaokolo pet milja. Uostalom, kakav bih ja bio biznismen kad to ne bih znao. — Barclay je i dalje igrao svoju igru i dobro pazio da djevojka ne razotkrije kako je njemu neobično stalo da se domogne ranča prije javne prodaje.

Djevojka se trudila da ne pokaže koliko joj je postao odvratan.

— Ja bih svakako morala zatražiti dozvolu za vjenčanje od svog skrbnika.

— Niti govora! Vjenčat ćemo se tajno i poslije to objaviti. Tako bih vas zaštitio od Greena.

— Zao mi je što vam ne mogu odmah dati pravi odgovor — nasmiješi se podozrivo Grace. — Moram zrelo razmisliti, to je važna odluka u životu.

— Grace, ja nisam od onih koji čekaju do u beskonačnost. Za tridesetak sati imanje će na bubanj. Želite li to spriječiti, udajte se za mene. Samo tako spasit ćete ono što je vaše. Drugog izbora nemate.

— Tako je, gospodine Barclay — odvрати Grace. Međutim, od dva zla radije ću izabrati manje. Radije bih i samu sebe prodala na licitaciji... i što sve još niste. Budite tako dobri pa odmah napustite ranč!

— Djevojko, upravo sada počinili ste najveću grešku u životu! — poviče Barclay, zelen od bijesa. — Nastojao sam biti ljubazan prema vama, ali sada ću vas otjerati u pakao. Sutra ću vas osobno izbaciti odavde!

— To će biti tek sutra — zagrmi Gimpby iza njega. — Danas će biti obrnuto i stoga zgrabite ga, momci!

Kauboji nisu čekali da im se dva puta kaže. Šćepali su Barclayja i tako reći iznijeli s verande. Kad se popeo na konja, rančer zaprijeti:

— Prokleti billi, zbog ovoga sve ću vas poslati u pakao!

XVI

Kad se Sudden osvrnuo da vidi tko ga je zaskočio, našao se oči u oči s Bullom Pardoeom, koji ga je držao na nišanu svog remingtona.

— Ohoho! — naruga se bandit. — Neka sam proklet ako to nije junčina s dva revolvera, glavom i bradom. Je li, heroju, što te dovelo ovamo?

— Lov na zmije. Eto, krenuo u lov na zmije, a nabasao na zmijsko gnijezdo!

— Na tvom mjestu ja se ne bih previše zavilavao, jer bi mogao biti ugrižen! Tako ti boga, sanjao sam te noću, sanjao da si mi dopao šaka, a ti sam došao...

Govoreći, Pardoe čvršće stisne pušku i stade nišanići prema Suddenu koji je mirno stajao kao da se to njega nimalo ne tiče.

— Ne misliš li da bi bilo bolje da pričekas dok ne porazgovaram s tvojim gazdom? — naoko ravnodušno priupita Sudden.

— On nije tu...

— Znam da nije. Na kraju krajeva, nema potrebe da se praviš važan, budući da ja vrlo dobro znam tko je gazda. S tvojom kratkom pameću ti to nikad ne bi mogao biti.

— Zaveži!

— Zar te ne zanima na koji način sam pronašao ovo vaše slatko gnijezdo? — Videći da se zlikovac zamislio, Sudden nastavi: — Dakle, dečko... Curt Parr je progovorio! Ja sam se pobrinuo da se to razglasi. Nemoj misliti da nitko neće znati što se sa mnom zblilo u dnu ovog šugavog kanjona. Zato, predlažem ti da dobro promozgaš o svojim namjerama. Zakon samo što

nije prispio. Valjda sam bio dovoljno jasan?

— Blefiraš — progunda s prizvukom nelagodnosti Pardoe.

— Ako vjeruješ da blefiram, pucaj — reče Sudden i podboči se pred banditom.

Pardoe je neko vrijeme oklijevao, a onda iznenada tresne Suddena kundakom, što je ovaj očekivao pa se izmakao u stranu. Ipak, preltvarao se da je ošamućen.

— Hajde heroju, ispričaj mi svoju priču. Svaka čast, odlično blefiraš. Zamalo ti povjerovah. No, kreni već jednom! Odbaci opasač i pođi prema kolibi. Ne pokušavaj ni sa kakvim trikovima, jer ću te napuniti olovom od glave do pete!

Nije bilo druge i Sudden poslušao. Kad se približio brvnari, pojave se i ostali.

— Pogledajte koga sam vam doveo — slavodobitno poviče Pardoe. — To je naš prijatelj s ranča »Osmi usjek«. Slobodno ga razgledajte, uopće ne izgleda opasno bez svoja dva revólvera.

Četvorka ga okruži i Sudden zamijeti da jedan od njih nosi na licu ružan crveni ožiljak!

— Zdravo Ray — pozdravi Sudden vedro. — Zar si se sudario s vratima?

Bandit krene prema njemu stisnutih šaka, ali Pardoe ga zaustavi.

— Polako, Ray! Svi smo mu dužni, momci. Svatko od nas ima poneku uspomenu od njega. Zatim, tu je i Morley.

— Tko je Morley? — nedužno zapita Sudden. — Je li to onaj koji provjerava klanac u dolini Thunder?

— Morley je mrtav, prokletniče, a ti ćeš mu se uskoro pridružiti.

— Ne gubi strpljenje. Bull — dobaci Sudden. — Vodi računa da će Linkham željeti da se pozabavi mojom sudbinom.

— Vrlo važno. Linkham će i tako odlučiti da ti tikvu raznesemo mećima, pa je potpuno svejedno izbušili te prije ili kasnije. Barem bi tebi trebalo biti svejedno. Momci, što predlažete?

Svi kimnuše u znak odobravanja.

— Zašto da na njega trošimo municiju — uplete se Ray. — Dajmo mu ono što je bilo namijenjeno starom Tateu.

— Dobar prijedlog — suglasi se razbojnik kojem Sudden nije znao imena.

— Donesite konopac! Sada ćeš, prijatelju, zaplesati na konopcu! Bit će to točno po tvom ukusu!

— Pa rekao bih — smireno i podrugljivo u isti mah odvrati Sudden — ti si jedino sposoban da vješaš starce i kriješ se iza revolverске cijevi. Nije ni čudo što nisi imao petlje da se suočiš s Georgeom Tateom. Više ti je odgovaralo da mu postaviš zasjedu!

— Opet griješiš, junačino. Pardoe pucne jezikom. Uostalom sada ti mogu sve objasniti. Linkham je taj koji je starcu došao glave, premda je zapravo htio tebe srediti. On je taj koji se poslužio puškom, remingtonom o kojem su se toliko raspricali rančeri i njihovi kauboji u dolini. I, eto, zato sam siguran da on neće imati ništa protiv ako se malo poigramo tobom, to više što si se sam potrudio da nas posjetiš. Kako ti je sada, sinko? — posprdno završi Pardoe i iznova mune Suddena u rebra.

Međutim, ovaj put je Sudden bio pripravan. Još dok je bandit govorio, on se primicao centimetar po centimetar da bi najednom munjevito zgrabio cijev puške i povukao je u stranu. Pardoe posrne i poleti prema naprijed. Prije nego što se snašao Sudden ga je priklješčio jednom rukom oko vrata a drugom u hipu potegao revolver iz njegova opasača.

— Tako je bolje, gospodo — reče. — Budite tako dobri i otpašite se! Tko ne poslušao odmah, putuje u pakao!

Četvorka razbojnika pomalo su oklijevali. Bez obzira na vlastite želje, u ovom trenutku činilo im se najpametnije povinovati se uljezu koji je mahao revolverom. I baš tada, kad su im prsti bili zabavljeni otkopčavanjem remenova, Pardoe se naglo spusti na koljeno i pri tome odgurne Suddena.

— Udesite ga, klipani! — zaurla kao da mu deru kožu.

Međutim, Sudden se brzo povratio od iznenađenja i već prvim hicem prosvirao maloprijašnjem zarobljeniku lijevo rame. Pardoe se stropošta. Vidio je kako je Ray hitro izvukao revolver, za razliku od ostalih koji su pohitali u zaklone. Njegova velika nada splasnula je naredne sekunde, kad se Ray našao na tlu pored njega pogođen u čelo. Treći Suddenov metak pripao je Callaghanu. MacAlmon se zaustavio

i okrenuo da opali na Jima, ali ga je promašio. Greenovo četvrto tane dostiglo je MacAlmona pored ograde obora i ondje zauvijek smirilo. Jim se pritažio iza bunara, Pardoe ga nije vidio, ali bio je siguran da odande vreba na Boba Roberta, četvrtog člana družine. Izbuzumljen od straha, Bob je izjahao iz staje u galopu, pucajući iz oba revolvera. Na samoj čistini njegov se konj propeo a on izvlio u sedlu i glavačke beživotno pao na zemlju. Bilo je to jedva djelić sekunde poslije petog pucnja iz revolvera u Suddenovoj desnici.

Opazivši Jima kako grabi prema njemu, Pardoe je žestoko prokleo.

— Kao što možeš zaključiti, tvoje ratovanje se okončalo — dovikne mu Green.

Bull kao da ga nije čuo. S nevjericom se prisjećao obračuna s njegovim momcima. Još nikada nije imao prilike biti nazočan tako kratkom i pogibeljnom dvoboju.

Iz razmišljanja ga prene udarac u slabine.

— Pardoe, odluči se! — unio mu se Green u lice. — Ja želim neke obavijesti! Ako ih dobijem od tvoje malenkosti, pobrinut ću se da ti pravedno sude! Ne bude li tako, pa recimo zanijemiš, naključat ću te olovom. Uostalom, to je i najbolje za takvog tipa kao što si ti! Dakle?

— Ja sam za to da... — promuća Pardoe. — Suviše si brz na revolveru da bismo se prepirali...

— Gdje je Linkham i kad ga ovdje očekuješ?

— Koliko je sati?

— Bit će oko šest.

— Onda je Link već na putu ovamo.

— Odlično, pričekat ćemo ga — živahno će Sudden. — Ne tuguji, možda ti donosi dobre vijesti.

Nasmijavši se svojoj primjedbi, Green priđe Pardoeu, obuhvati ga ispod pazuha i odvuče do brvnare. Kad ga je smjestio u kut sobe, rastvorio mu košulju i premota ranu. Bandit se u međuvremenu onesvijestio, a Jim je nakon previjanja izišao da ukloni leševe. Zatim se vratio u brvnaru i zauzeo mjesto uz prozor, s kojeg se mogao promatrati prilaz iz kanjona.

XVII

Burley Linkham je bio loše raspoložen. Iako je minulo više od tri sata kako je bio u uredu Jaspere de Witta, još mu je u ušima odjekivao bankarov siktavi glas.

— I tako, udeslo si Parra drškom revolvera i pustio ga da ode? — dobio mu de Witt. — Jesi li mi to htio saopćiti, nesposobnjakoviću?

Link se nije usuđivao progovoriti. Bilo mu je i te kako jasno da je opet pogriješio. Nije uspijevao dokučiti kako je i koliko pogriješio, no prema de Wittovim grimasama ispadalo je da mu se dobro ne piše.

I, nije se prevario.

— Ne mogu se više osloniti na tebe, Burley — režao je bankar. — Prvo ubio si Tatea umjesto Greena. Drugo, pustio si Parra da utekne s podacima koji te mogu otjerati na vješala. Magarče tupoglavi! Glupane! Budalo! Zar ja baš uvijek moram razmišljati i za tebe? Tikvane, zar da mi ti prekonoc uništiš sve što sam mukotrpno stvarao godinama? Odmah utvrdi kuda je Parr otišao!

— Ne mogu... Rekao sam mu neku uzjaše konja i odjaše što dalje. Prema svemu sudeći, za nešto drugo nije bio kadar...

— Zna li on gdje je naše sklonište? zapita značajno de Witt.

Nije bilo druge, Linkham je kimnuo glavom, gledajući u pod.

— I, naravno, on poznaje tebe kao što poznaje i ostale. — To je bila više tvrdnja, nego pitanje. — Bit će bolje da ga pronađeš, Burley. Ako on šeta unaokolo i zabada nos gdje poželi, a to je jako nezgodno po tebe. Imaš na umu, dovedeš li me u škripac koliko je crno pod noktom, nećeš poživjeti ni sekunde! A što se Parra tiče, u tvojim je rukama njegova sudbina! Savjetovao bih ti da ga što prije pronađeš! Jesi li me barem sada razumio? Što prije da si ga središ! I ne izlazi mi na oči bez vjerodostojnog dokaza da si uradio ono što ti je naređeno! Uostalom, bez dokaza o Parrovoj smrti nama više nisi potreban! Shvaćaš?

Mrmljajući nešto u vezi s Curliom Parrom, Linkham ustane i krene pre-

ma vratima. Uhvativši za kvaku, zastane i upita:

— Što je... ovaj... s onim drugim stvarima?

— Nemaš ti ništa s time. Ja mogu nastaviti onako kako sam zamislio i bez tebe. Sutra će Bardy oglasiti da se prodaje ranč pokojnog Georgea Tatea. Jer djevojka ne može pribaviti novac. Barclay će tada otkupiti ranč od banke. Mladoj dami neće poslije toga biti teško ukrcati se u poštansku kočiju koja vozi na Istok. Ti i tvoji ljudi pobrinut ćete se za kauboje s ranča. Ne budeš li u mogućnosti preuzeti na sebe tu sitnu zadaću, pronaći ću vrlo lako nekoga tko će te zamijeniti. Znaš kako kaže poslovica: koga nema, bez toga se može!

— Neće to ići tako — raskoračio se Linkham.

— Bit će tako i nikako drugačije, lijepi moj Burley. Naravno, to dolazi u obzir ako u roku od dvadeset i četiri sata ne navratliš s dokazima da je Parr mrtav. Bude li tako, naš dogovor vrijedi dalje! Upravljaš ćemo dolinom, a tebi će pripasti Barclayjev ranč. I stoga odmah kreni tragom Parra! Lako ćemo kasnije srediti naše račune!

Kad je Linkham za sobom zatvorio vrata, bankar zapali cigaretu prisjećajući se svojih posljednjih riječi. Lako ćemo kasnije srediti naše račune... zar to ne zvuči dobro? Bit će zabavno to sređivanje računa, dragi Link!

Gorostasni kauboj izjahao je iz grada prepun mržnje. Od njihovog prvog susreta naježio bi se na de Wittov glas. No, trenutno ga bankar nije zaoкупљјao do te mjere kao Curt Parr. Gdje li se djenuo?

Bilo je odviše rano kad se Parr pojavio na Barclayjevu ranču, tako da ga Zack na svu sreću nije ni čuo ni vidio, pa prema tome ne zna da je Parr bio bilo čiji špijun. Namrštio se kad se sjetio Barclayja i njegova načina gazdovanja. Išlo mu je na živce što ga rančer naziva svojom desnom rukom, a zapravo je pravi gospodar situacije bankar i on je bio njegova desna ruka. De Witt je ne jednom spomenuo da po završetku zauzimanja doline Barclay otpada iz daljnje igre. A Link-

ham je znao ispravno protumačiti bankarove riječi i obećanja! Kao i uvijek dosad, nije mogao da ne oda priznanje bankarevoj promućurnosti. Zack Barclay mu je služio kao paravan za kupovinu zemljišta. A zašto je njega, Linkhama, poslao da bude na ranču uz Barclayja? Jasno, zato da ga drži na oku. U isto vrijeme nikome u okolini ne može pasti na um da i on pripada »Sjenkama«! Barclay je bio toliko umišljen da je vjerovao kako ga ugled štiti od napada bandita. Zapravo, Pardoe i družina krali su po de Wittovu nalogu stoku s Barclayjeva ranča samo u manjim količinama. Linkham zatrese glavom. Pametan je taj de Witt! Na primjer, pljačka banke! Dopustiti pljačku vlastite banke kako bi se pronašao najbolji mogući izgovor za naplaćivanje hipoteke nad posjednikom koji se odupirao prodaji. Mudra glavica, nema šta! Možda i premudra! De Witt je osobno izdavao najstrože naredbe gdje da se pohrani ukradeni novac, ali Linkham ga je ipak prevario i novac sakrio na potpuno nepoznatom mjestu. Ha, ha, na kraju se pojavila rupa u planu tog mudrijaša! Postane li de Witt nezgodno prepametan, bit će prinuđen prije vremena odjezditi na ljenčarenje negdje u Meksiko.

No, prije mora dokrajčiti Parra! Na koju je samo stranu taj bijednik odjahao?

Dogodilo se to ovako: nije Burley pronašao Curta Parra, već je mladić pronašao njega.

Parr se odmarao podalje od puta, čekajući tamu da bi krenuo prema zapadu. Najednom je zapazio jahača u daljini i nije mu dugo trebalo da prepozna Linkhama. Razmišljao je. Otkrile li pravi Greenov identitet i kaže Linku da je pošao do skrovišta »Sjenki«, Burley se može negdje sakriti. I, dakako, bit će mu zahvalan za tu spasonosnu obavijest. Navjerojatnije, oprostiti će mu ono što je bilo, a možda će ga zapasti i koja mrvica plijena. I zato Parr istrči pred jahača mašući rukama.

— Burley! Burley Linkham! Moram razgovarati s tobom! Moraš me saslušati!

Gorostas nije mogao vjerovati svojim očima. Osjećao se kao da ga je uslišala dobra vila. Pred njim je stajao Parr i nešto nerazumljivo mljeo ustima. Linkham nanišani i povuče obarač puške. Malo zatim bio je na putu prema skloništu »Sjenki«.

— Prokleti Pardoe! — ljutio se Linkham. — Koliko puta sam mu rekao neka pazi da straže budu na svojim mjestima, i to danonoćno!

U tom trenutku bio je već u Greenovom vidokrugu. Pardoe je još uvijek ležao bez svijesti. Za minutu, dvije Linkham je nogom gurnuo vrata i proderao se:

— Pardoe! Gdje si, do đavola, Pardoe?!

Ujedno je to bilo posljednje što je izustio prije nego što ga je pomilovala po tjemenu drška Suddenova revolvera. Ali, Linkham se nije olako predao. Stoga, Sudden promijeni taktiku i svom protivniku turi pod nos cijev revolvera.

— Zar me namjeravaš ubiti, Green?

— Zašto da ne, ako budem morao.

— To sam i pretpostavljao — progundao Linkham i ustremi se na Greena, koji je tako nešto očekivao pa ga je dohvatio ljevicom.

— Bolje će biti da me ubiješ — istisne gorostas, dižući se s poda. — Ili ti, ili ja! Ne slistiš li me metkom, tući ćemo se do sudnjega dana! Hajde, hoćeš li se boriti kao čovjek?

Sudden je promatrao protivnika. Borba neće biti poštena, jer je Linkham viši i jači. Pa ipak, morat će prihvatiti izazov, kad ga već ne želi ubiti.

— Da nisi na pogrešnoj strani, bio bi čovjek i po — reče Green, skinuvši opasač.

Golijat je već jurišao. Njegov prvi udarac gotovo je ošamutio Suddena. Linkhamove šake treskale su poput malja i Sudden se morao povlačiti. Nakon serije udaraca i kraćeg predaha Linkham se spremao za novi napad. S divljačkim poklikom i savijenih ramena jurnuo je na protivnika, nadajući se da će se Greenu nabiti u noge i tako ga oboriti, no Sudden je uzmaknuo i obim šakama poklopio golijatov vrat.

— Zašto se ne boriš kao čovjek — zadihano će Linkham — umjesto što plešeš kao komarac!

— Svatko se bori na svoj način. Nije mi na kraj pameti da budem komarac kojeg ćeš ti zalijepiti za zemlju.

— Uzalud oblijećeš unaokolo, tebe neće mimoići ono što te pripada — samouvjereno nadoveže div i napadne. Kako Sudden nije izmakao, njih dvojica se žestoko pograbe ukoštac. Udarci su pljuštali iz najveće blizine, a krv je prštala po podu. Poslije najviše dvije minute borci se razdvoje.

— Platit ćeš mi to — procijedi Linkham kroz slomljene zube. — Trebalo je da te udesim iste noći kad sam ubio onu staru budalu Tatea.

Nakon tih riječi kao da se nebo prolomilo. Kao da se u Suddena ulila divovska snaga. Linkham je uzmicao pred njegovim pesnicama, koje su ubojito pogađale najosjetljivija mjesta. Pardoe, koji je tog trenu otvorio oči, uzdahnuo je suosjećajno kad je vidio što se zbiva s njegovim prijateljem. Iz Suddenovih zjenica vrcale su munje. I zaista, malo potom krupno Linkhamovo tijelo skljkalo se poput vreće na tle, gdje ostade ležati nepomično poput mrtvaca.

Dok ga je Pardoe motrio bez riječi, Green podigne opasač s revolverima i, kao da prvi put vidi njega svezanog, raspjetlja konopac.

— Ustaj, Bull, i bez smicalica! — reče Jim. — Idemo na kratku šetnju. Pomozi najprije da svezemo Linkhama.

Bandit šutke ispuni naređenje. Da mu je Green zapovijedio neka odleprša do Hanging Rocka, odmah bi poslušno počeo mahati rukama, samo da se više ne susretne s tim njegovim ubitačnim pogledom od kojeg mu se krv ledila u žilama.

XVIII

Cijeli je gradić bio na nogama. Vi jest da se prodaje ranč »Osmi usjek«, koji je slovio kao jedan od najboljih u dolini, ponukala je ljude iz bliže i dalje okoline da pohitaju u Hanging Rock i prisustvuju licitaciji. Štaviše, i oni koji nikako nisu bili u mogućnosti da kupe taj ranč, gorjeli su od znatiže-

Informativno-revijalna izdanja NIŠP »VJESNIK« pripremila su za ljetnu sezonu brojna iznenađenja. U trenucima odmora očekuju vas raznovrsni i zanimljivi sadržaji koji će vas informirati o događajima u zemlji i svijetu, ali i obilje zabave i razonode. U doba velikih turističkih seoba, vaša omiljena izdanja bit će vam nadohvat ruke i pomoći će vam da uspješnije provedete ljetni odmor. Želimo vas upozoriti na samo neka iznenađenja koja vas očekuju, a sve ostalo prepustit ćemo vašem »otkrivanju«!

»STUDIO«

STUDIO

»STUDIO« LJETUJE S VAMA, LJETUJTE I VI S REVIJOM »STUDIO«. »STUDIO« u ljetnom ruhu: vaše olimpijsko ljetno u koloru, »Studijeva« priča, ekskluzivni feljtoni, »STUDIO« vas vodi kroz najpopularnije ljetne priredbe i događaje. SA »STUDIJE« NA ODMORU SVAKODNEVNO PLANIRAJTE VEČER PRED TELEVIZOROM!

»START«

START

List modernog čovjeka. U ljetnim brojevima »STARTA« očekuju vas brojna iznenađenja — više razonode, humora, informacija o ljetnim zbivanjima kod nas i u svijetu... Startajte uspješno u turističku sezonu s magazinom »START«!

»SAM«

SAM

SA »SAMOM« NIKAD NISTE SAMI — bilo da svoje ljetno provodite radeći i gradeći, ploveći ili putujući! Redakcija magazina »SAM« u ljetnim će mjesecima javno demonstrirati i testirati brojne proizvode. Možda ćete i vi prisustvovati nekoj od tih akcija. Na licu mjesta, ili s vašim i našim časopisom u ruci — SA »SAMOM« SE UVIJEK ZNA VIŠE!

»ARENA«

arena

»Arenina« akcija »LJETO 76«: kako jeftino i ugodno ljetovati na Jadranskom moru, u kućnoj radinosti i u auto-kampovima? »Arena« i ove godine traži najboljeg turističkog radnika i najbolje turističko mjesto.

Na stranicama vašeg lista uvijek nove i korisne rubrike: razbi-briga na ljetovanju može vam donijeti 1000 novih dinara! Ako se pronadete u krugu na fotografijama s utakmica našega nogometnog prvenstva, bit ćete gosti »ARENE« na finalnoj utakmici prvenstva Evrope u nogometu! Ako ste štediša i ako kupujete »ARENU«, možete dobiti na poklon štednu knjižicu s tisuću novih dinara pologa!

»ARENA« — VAŠ OBITELJSKI LIST

»SVIJET« — jugoslavenska ženska revija Zagreb

Svijet

Vaš pomoćnik, savjetnik, vaša razonoda

»SVIJET«, jugoslavenska ženska revija Zagreb

U trenucima odmora i zabave — ne propustite reviju »SVIJET«.

»SVIJET« kupuje ona, a čitaju svi!

Ije da se nađu nadohvat sretnika koji će postati novi vlasnik. Stigli su i rudari iz rudnika na planini Thunder Masa, predvođeni upraviteljem Patom Newmanom.

Kauboji s Tateova ranča prispjeli su oko podneva. Grace je odmah pošla u hotel, gdje ju je udovica Mulvaney primila raširenih ruku, jer je doznala da je Grace napirila Barclayja. Dave i ostali pođoše u Dutchyjev salun. Okupljeni rudari poželjeli su im dobrodošlicu. Sudac Pringle se dotle pozabavio pripremama.

Newman pozove Davea na stranu.

— Je li istina da ne možete sakupiti ostatak novca?

Dave snuždeno kimne.

— Tražio sam Greena da mu kažem kako sam voljan odmah otkupiti još stoke ako bi vam to moglo pomoći. Gdje je Green?

— Ne znam. Pretpostavljao sam da će već biti ovdje. Ako se uskoro ne pojavi, namjeravam nekolicinu prisutnih postaviti nekoliko prilično nezgodnih pitanja.

— Slušaj, dečko, zapadneš li u neprilike, odmah nas zovi — šapne Newman. — Moji momci će ti pomoći. Da znaš, sviđa mi se tvoj Green.

— Kao i svima nama — umiješa se Gimpy, koji je upravo naišao. — Ja nisam zabrinut za njega. Nije on od takve vrste koja dozvoljava da joj neka propalica dođe glave.

— Nadam se da si u pravu — primi-jeti Dave.

Baš tada u salun uđe Zachary Barclay, u pratnji šerifa Bradyja. Nešto kasnije pridružio im se de Witt. Dave je stajao pogleda uprta u vrata, očekujući Grace. Kad je djevojka stigla, u društvu udovice Mulvaney, Dave im mahne i žene im priđu.

— Kada počinje? — zapita Grace.

— Svakog časa — odgovori Dave i pokaže na šerifa, koji se penjao na šank.

— Gospodo, danas smo se ovdje okupili da bismo oglasili javnu prodaju ranča »Osmi usjek«, vlasništvo kćeri pokojnog Georgea Tatea, i to zbog naplate hipoteke od strane banke — nadvikujući žagor u salunu objavi Brady.

— Jesu li prisutne sve zainteresirane stranke?

— Ovdje su, gospodine — otpovrne sudac Pringle.

— Kako ovaj posao nije u mojoj nadležnosti, zamolit ću gospodina de Witta, predsjednika banke u Hanging Rocku, da nastavi — reče šerif, nastojeći da se ne obazire na podrugljive upadi-ce sa strane.

Jasper de Witt ustane i krene prema šanku. Dave zaključa da bankar izgleda nekako drugačije, pomalo zagonetno. Prenese Gimpyju svoje utiske, no ovaj zatrese glavom.

— Samo je siguran u sebe, i to je sve, momče. On smatra da smo gotovi i to ga čini više nego zadovoljnim — pridometne stari kauboj.

— Gospodo — počne de Witt i, naklonivši se prema Grace i udovici Mulvaney, doda — i moje dame, kao što vam je svima već nekoliko dana poznato, naša banka je opljačkana. Da zlo bude veće, osiguranje nam nije pokrilo manjak, pa sam na svoju veliku žalost morao zahtijevati od dužnika banke neka vrate dugove. Takva sudbina zapala je i ranč »Osmi usjek«, čiji je vlasnik bio pokojni George Tate. Kako sadašnji vlasnici, to jest nasljednici, nisu mogli u zakazanom roku namiriti dugovanje, prisiljen sam oglasiti javnu prodaju ranča. Ali, prije nego što započnemo s licitacijom moram postaviti važno pitanje gospodici Tate. Gospođice Tate, jeste li pribavili svotu kojom biste isplatili dug?

Grace odmahne glavom, dok je sudac Pringle zamišljeno gledao u stranu.

— Dobro — nastavi de Witt. — Početna cijena je tri tisuće dolara. Izvolite, nadmetanje može početi!

Okupljenima se ote uzdah iznenađenja. Mada je iznos od tri tisuće dolara bio pozamašan, svi su vrlo dobro znali da ranč vrijedi pet puta toliko, i to bez kuće i stoke.

— Nudi li tko tri tisuće dolara? — zapita de Witt.

U salunu je zavladała nelagodna tišina, u kojoj je svatko mislio svoje.

— Nećete se predomisлити? — javi se Barclay za leđima Grace.

— Radije ću izgubiti imanje — uzbuđeno odvratí djevojka.

Barclayjevo lice obli rumenilo i on hitito odgovrne Davea i pride bankaru.

— Ja dajem tri tisuće — objavi glasno i nabusito promotri gomilu u goštonici.

— Gospodin Barclay daje, kao što ste čuli, tri tisuće. Nudi li tko više? — zadere se bankar i opazivši suca Pringlea da ustaje dovikne: — Želite li se i vi nadmetati, gospodine?

— Ne — kratko reče sudac. — Htio bih vas nagovoriti da odustanete od ove lakrdije. Nema smisla da vas javno raskrinkam!

— Ja vas ne razumijem, gospodine. Šta podrazumijevate pod time da odustanem? — žmirne de Witt pomalo ustrašeno.

— Gospodine de Witt, sami ste krivi za ono što slijedi. Ja znam... to znate i vi... da je dokument o hipoteci koji ste pokazali gospodici Tate najobičniji falsifikat! Ukratko, postupili ste nepošteno služeći se krivotvorinom!

Salunom se prolome uzvici iznenađenja. Kao što je bilo za očekivati, svi su nagnuli naprijed, da bi bolje vidjeli reakciju mrskog bankara. Kako bilo da bilo, objeda je pala. De Wittovo lice bilo je bijelo poput krede.

— Vi... vi ne znate šta govorite... ja ču.... — petljao je upirući prstom u suca Pringlea.

— Šta ćete poduzeti, gospodine de Witte? — oštro će sudac. — Ja vam predlažem da se umijete hladnom vodom i priberite, jer raspolazem ovjerenom kopijom ugovora o hipoteci između vas i mog prijatelja Georgea Tatca. Na njoj je naveden datum dva mjeseca prije njegove smrti. Svota koja je naznačena na tom dokumentu glasi na samo tisuću i pet stotina dolara. Imate li što na to dodati?

Galama je dosegla vrhunac. Brady je udarcima drške revolvera pokušavao zavesti red, ali tu njegovu lupnavu po šanku malo tko je čuo. Tajac je nastupio kad je sudac Pringle pokazao rukom da želi nešto reći.

— Optužujem vas, de Witt, da ste krivotvorili dokument, kako biste tim činom postigli osobnu korist. Zar nije bio dostatan samo jedan potez perom da se brojka jedan pretvori u brojku četiri? Smatram da ste to izveli u korist Zacharya Barclaya koji je, kao što smo se mogli uvjeriti, jedini kupac ranča »Osmi usjek«.

De Witt se povlačio prema šanku.

— Nisam se smio oduprijeti — cvilio je. — On me na to natjerao... Barclay! Prijetio mi je! Evo ga, tu je, pa neka vam slaže ako smije! — govorio je bankar pokazujući na debelog rančera koji je stajao zgromljen, ne vjerujući svojim očima i ušima.

— Sve je to Barclayjevo maslo, kažem vam! — pravdao se kukavički de Witt. — Prijetio mi je kako će poslati svog revolveraša Linkhama da me udesi. On je i banku opljačkao. Sve je to on sam radio, on i nitko drugi...

Barclay se napokon pribrao od prvotnog zaprepašćenja i prokrio sebi put do žgoljavog bankara. Psujući žestoko, nasrnuo je na njega.

— Ti prokleti lažove! Prevarantu! — vikao je. — Cijelo vrijeme si od mene pravio budalu, i ne samo od mene, nego i od svih onih koji su ti slijepo vjerovali. Ti i tvoje kombinacije, sada ću ispričati kako su tekle tvoje podvale...

Brzinom munje de Witt je gurnuo ruku u vjetrovku i izvukao maleni revolver marke derringer. Pucanj se razliježe salunom a tusti Zachary Barclay sruši se na prljavi pod, pogođen ravno u srce.

Nekoliko rudara pohita do de Wittu i otme mu revolver koji se još pušao. Bankar je odsutnim pogledom motrio Bradyja kako se saginje nad Barclayjem.

— Mrtav je — reče šerif. — Gospodine de Witt, ovo baš i niste morali uraditi. Ako je Barclay nešto zakuhao, trebalo ga je izvesti pred sud pa da porota odluči o njegovoj sudbini.

— Svi ste vidjeli što se dogodilo — poviče de Witt. — Da ja nisam potegao revolver, sada bih ja ležao umjesto njega na ovom podu. Pucao sam u samoobranu!

Salunom zamrmore sveopće odobravanje. Jedan je dio najbližih promatrača vidio kad je Barclay spustio ruku prema koricama s revolverom. Osjetljiv na ponašanje publike, šerif Brady naredi rudarima da ostave na miru bankara. De Witt baci lukav pogled uokolo. Sudac Pringle je još uvijek stajao i čekao.

— Šerife — pozove sudac Bradyja — gospodin de Witt je malčas nešto rekao u vezi pljačke banke i pri tome

spomenuo Barclayja. Kako Barclayja ne možemo ispitivati, iskoristio bih priliku i postavio nekoliko pitanja ovdje prisutnom bankaru.

De Witt je u sebi kleo suca i istodobno pretresao novonastalu situaciju. Pošto je Barclay sklonjen s puta, Linkham će slušati kao janje... Parr je vjerojatno mrtav ... Ostali su prišli »Sjenkama« samo zbog novca i nitko od njih neće se suprotstaviti kad im on servira cijelu priču na svoj način... Može se dogoditi da mu trenutno izmakne »Osmi usjek«, ali to nije bitno... Djevojku će, naravno, smaknuti...

— Sve je to zamijesio Barclay — sigurnim će glasom bankar. — Bio je prisegao da će jednog dana posjedovati cijelu dolinu, i kad ga je George Tate odbio, odlučio je milom ili silom natjerati Tatea na prodaju.

— A otkud je to vama sve poznato? — kao uzgred zapita sudac.

— Barclay mi je to povjerio. Točno je da mi je otkrio svoje karte, međutim to je bilo tek nakon što je bio siguran da mu ništa ne mogu. U početku niti meni nije bilo jasno koje su njegove prave namjere i odnosio sam se prema njemu s poštovanjem, kao što je i red kad je u pitanju najbolji ulagač. Naravno, i ja sam čuo kojekakve glasine o njemu, samo smatrao sam da to ljudi pričaju iz zavisti. Koliko je meni bilo poznato, on je bio vrlo vješt poslovan čovjek, a takvima se uvijek zavidi. Čak i kad su neki rančeri bili ubijeni, činilo mi se nemogućim da je on u to upleten.

— Ipak, nešto se dogodilo što vas je nagnalo da promijenite mišljenje? — primijeti Pringle.

— Da, svakako. Bilo je to sedmicu dana prije pljačke — ponizno će bankar. — Te večeri Barclay je došao u banku prilično kasno i ja sam ga, ništa ne sluteći, pustio unutra. Ponašao se vrlo tajanstveno i tražilo da zaključam vrata i navučem zavjese. Iako začuđen, ja sam poslušao. Tada mi je on rekao da ću napraviti odličan posao ako mu pomognem da postane vlasnik cijele doline Sweetwater. Ja ga nisam razumio. Onda mi je on objasnio da će upriličiti pljačku banke i da ja u svemu tome imam određenu ulogu. Usput, napomenuo je da namje-

rava slomiti Georgea Tatea na bilo koji način... ili će ga ubiti ili prisiliti na prodaju. Nasmijao sam se, misleći da se šali. Odmah sam uvidio svoju grešku. Udario me nemilice. U ruci je držao bič i njime me tukao, tukao... — de Witt je posljednje riječi izgovorio šapatom. — Naposljetku sam morao potpisati izjavu da sam pronevjerio dvadeset tisuća dolara iz banke radi svojih navodnih kartaskih dugova. Kazao mi je da će, ako se usprotivim suradnji, papiri biti upućeni mojim poslodavcima, a jedan prijepis i mojim starim roditeljima. Gospodo, ja to nisam smio dozvoliti. Taj stres bi ubio moje roditelje.

Na svim licima iako se zapažalo suosjećanje.

— Pljačka je bila zamišljena kako bi se gospođica Tate prisilila da prikupi novac za isplatu hipoteke. — nastavi bankar. Isto tako i u tu istu svrhu Barclay je planirao krađu stoke, ali se upleo predradnik Green i stvar je propala. Nešto poslije Barclay je doznao da gospođica Tate prikuplja novac radi isplate hipoteke i nagnao me da krivotvorim dokument. Morao sam obećati da rok za vraćanje duga neću pomaknuti niti za jedan jedini sat a kamoli dan, premda zapravo uopće nije bilo potrebno utjerivati dugovanja, jer je centrala s Istoka odmah sve podmirila.

Začuo se žagor negodovanja, a nekoliko šaka zavitalo je zrakom u smjeru rančerovala tijela. De Witt se važno nakašlja i produži.

— Ja tada nisam imao drugog izbora. Mogao sam jedino birati želim li pristati na ono što zahtijeva Barclay ili ću propasti i ostati žigosan do kraja života. Iako nisam čovjek sile, zakleo sam se da taj pokvarenjak neće uspjeti u svom podlom naumu. I zato mi je drago da sam ga ubio, drago mi je da je mrtav!

Sudac Pringle zamoli za tišinu.

— Zašto niste ispričali sve što ste otkrili šerifu Bradyju? Ili, recimo, svojoj upravi?

— Pa to je bilo neizvedivo pored predenog Barclayja — zapištao je de Witt. — On bi u hipu sve porekao, a ja nisam raspolagao nijednim dokazom protiv njega. Uostalom, dokumen-

ljetna iznenađenja vjesnikovih revija

ROMANI I STRIPOVI

Popaj – popularni junak stripa i njegovi prijatelji, novo je izdanje koje će se pojaviti na kioscima već 23. lipnja!

Sirius – biblioteka znanstvene fantastike najboljih svjetskih autora, izlazi 5. srpnja.

BIS – biblioteka izabranih stripova, na povećanom broju stranica uz nepromijenjenu cijenu i u novu ruhu!

»KVIZ« – NE ZABORAVITE!

U srijedu, 7. srpnja, na svim novinskim kioscima naći ćete jedinstveno izdanje »LJETO 76«. To je almanah zabave, odmora i rekreacije. Na 80 stranica, »LJETO 76« objavljuje skandinavske križaljke s temom Montreala i ljeta!

S »KVIZOM« NA MORE, U PLANINE, NA VIKEND!

»FOKUS«

Događaji koji su uzбудili svijet! U svakom broju, na posebnih 6 stranica ljetne razonode: zagonetna priča, križaljke, odgonetke...

»IZBOR«

Svijet sažet na 20^a stranica – »Izbor« u ruci, svijet na dlanu! Turizam u svijetu i kod nas – poseban prilog u srpanjskome broju!

»TINA«

»TINA« LIST ZA MLADE – ČITAJTE »TINU« – UPOZNAJTE SEBI SLIČNE. Serija reportaža o mladima na ljetovanju, savjeti i upute kamo i kako putovati, ljetna moda i kozmetika te ostala sadržajna i grafička iznenađenja.

ČITAJTE »TINU« DA VAS BRIGE MINU!

»VIKEND«

Za one koji žele pravi odmor, »Vikend« je, za ova tri ljetna mjeseca, pripremio posebno izdanje na 112 stranica. Zabavite se na plaži, uz zanimljiv kviz što ste bili i kakvi ste, uz savjete kroz igru iz kineske knjige mudrosti I Čing, uz najbolji humor svijeta, uz zanimljive romane i novele, uz 40 recepata za roštilj i gradele te uz mnogo drugih ugodnih iznenađenja.

NE ZABORAVITE: REVLIJA »VIKEND« – NAJJEFTINLIJI VIKEND NA SVIJETU!

ti su krivotvoreni mojom rukom! Tko bi mi povjerovao da se on mašio one priznanice o pronevjeri? Gospodo, valjda sada uviđate da bih bio potpuno uništen...

Bankar je nemirno žmirkao i napeto pratio ponašanje prisutnih. Prema njegovu sudu, ovo je bio preloman trenutak.

— Gospođice Tate — zavapio je, okrećući se prema Grace — ne mogu vam riječima iskazati koliko mi je žao zbog svega što vas je snašlo. Presretan sam da vam mogu javno saopćiti da je vaše imanje oslobođeno svih dugova!

Ne obazirući se na suca koji ju je pokušao spriječiti, djevojka pruži ruku i stisne bankarovu mlitavu šaku.

— Počnimo iz početka, gospodine de Witt — reče.

Malo zatim sudac navede djevojku da sjedne i obuzda provalu pomirljivog suosjećanja.

— Gospodine de Witt — javio se Pringle — još nismo dobili odgovore na neka pitanja! Vi nam zasad niste ništa kazali o zloglasnoj bandi kojoj je rukovodio Barclay, o »Sjenkama«? Tko su oni? I gdje je novac što su ga odnijeli iz banke?

— Ja o njima ne znam ništa — odvrati bankar. — Možda nikad i nećemo doznati pravu istinu!

Sekundu nakon te izjave de Wittu se sledila krv u žilama. Iz dna saluna zaorilo se:

— Lažljivče!

Bankar se ukočeno zapilji prema vratima, na kojima je stajao predradnik ranča »Osmi usjek«.

XIX

— Lažljivče!

Dobačepa uvreda odjeknula je salunom i nikoga se nije tako dojmila kao osobe kojoj je bila namijenjena. Bankar s molećivim izražajem na licu pogledom potraži šerifa, no predstavnik zakona je već brzao prema Greenu.

— Poslušaj me — upozori ga šerif — ne možeš tek tako nazvati nekoga...

— Brady, ti uopće nisi dostojan zviždezde koju nosiš — zagrmi Sudden —

Pomalo sumnjam i u tebe... rekao bih da si i ti umiješan u sve to. Preglup si da shvatiš tko te vukao za nos. Sklanjaj mi se s puta! Na tebe će poslije doći red, a prije ću obračunati s ovim lažljivim štakorom!

Rekavši to, Jim se uputi prijatelji-ma, koji ga srdačno dočekaše. Tapšući ga po ramenu, Dave ga ukratko izvijestio o maloprijajšnjem događaju. Spazivši tijelo rančera na podu, Sudden se smrkne. Iza toga sagnuo se do suca koji mu je potihom obrazložio ono što ga je zanimalo. Tada se konačno uspravi i okrene de Wittu.

— I tako si žrtvovao Barclayja — reče suho.

— Bilo je to u samoobrani, Green — uzjoguni se bankar očito vjerujući da se njegov položaj nešto poboljšao. — A vašu primjedu smatram neopravdanom i vrlo uvredljivom.

— Oh, koje li tankočutnosti! Razglabati ću o tome u besanim noćima — podrugljivo će Sudden. — Kako ne bi bilo zabune, bit ću određeniji. Gospodine bankaru, ne samo da ste lažljivac, nego ste i prevarant, lopov i ubojica!

U salunu preneraženje. Tvrdoglavi Brady pokuša se iznova umiješati.

— Hej, Green, red je da te svoje optužbe potkrijepiš nečim razložnijim od revolverskih cijevi! Gospodin de Witt nam je upravo objasnio...

— Ma, nemoj mi reći — naceri se Green. — Još ću i zaplakati. Ali, ako nam ti prestaneš upadati u riječ, ja bih zapitao uvaženog bankara za neke sitnice!

— Tako je! Kidaj, Brady! Bježi u stranu — uzviknuo je netko iz gomile i šerif se udaljio.

— Možete me upitati što god želite. reče de Witt, nastojeći sačuvati kakvo-takvo dostojanstvo — ali ja nisam toliko glupav da nasjednem vašim prozirnim trikovima. Ničim na svijetu vi me ne možete prisiliti da budem vaša igračka pred ovim ljudima.

— Opet griješite — mirno će Sudden. — Vi ćete i te kako govoriti pred ovim ljudima. Imam ja za vas izvanredan lijek.

Iz tajnog džepića Jim izvadi srebrnu zvijezdu i nemarno je položi na stol. Brady je uzme i s uzdahom nevjericke pročita:

— Pomoćnik saveznog šerifa!

— To je, znači, ta njegova igra — promrmlja Dave. — Sada mi je štošta jasnije. Pogleda na Grace, koja je jedva prikrivala zbuđenost. Bit će da se prisjeća kako je prosudila Jima pri prvom susretu, nasmije se u sebi Dave.

Srebrna značka koju je Green stavio na stol najviše je uznemirila de Witt.

— Prije svega vi ste bili Barclayjev bankar, je li tako? — De Witt potvrdi, a Sudden doda: — To bi značilo da ste upoznati sa svim njegovim poslovnim transakcijama?

De Witt i ovaj put klimne glavom.

— Kad je već tako, zašto ste sve ove ljude uvjeravali da je Barclay vlasnik svih rančeva u dolini Sweetwater?

— Koliko je meni poznato, to je istina.

Omalovažavajući bankarev odgovor, Sudden se okrene sucu Pringleu, koji mu doda neke listove papira.

— Ovo su — mahne Jim papirima da bi ih svi vidjeli — pravovaljani prijepisi ugovora o vlasništvu slijedećih rančeva: Sheppardovog, Carpenterovog, Stackopleovog, i svi oni glase na jedno ime! Hajde, de Witt, dopuštam ti da pogađaš koje je to ime!

— Barclayjevo, naravno — propen-ta de Witt.

— Kad me Green zamolio da pođem u Mesillu — nastavi sudac Pringle — i onde potražim ugovore o kupoprodaji, pomislio sam da je šenuo. Ali, sada uviđam da je bio u pravu. Ime na koje glase ugovori nije Barclayjevo, već je riječ o nekom Sethu Milleru, a koliko je meni poznato u ovom kraju nema čovjeka tog imena.

— Vjerojatno je to lažno ime kojim se Barclay poslužio da bi prikrio pravi identitet — požuri se objasniti de Witt. — On je uvijek u svojim poslovima bio lukav. Uostalom, zašto bi on meni povjeravao baš svaku zamisao?

— Ipak, druge stvari ti je u tančine povjeravao — dometne Sudden. — Uzalud se upinješ, bankaru. Barclay nije mogao registrirati tu zemlju bez dokaza da je on zaista Seth Miller!

— Tko zna, možda mu je to zaista i bilo pravo ime...

— A ti si se požurio da ga spriječiš da nam sam odgovori na to pitanje — primijeti Green. — Slijedeće pitanje: poznaješ li nekoga po imenu Bull Pardoe?

— Ne, nikad nisam čuo za to ime.

— Baš zgodno. Spomenuti kaže da te odlično poznaje.

— Pa, ja sam poznat u ovom kraju, zna me mnogo ljudi.

— Je li to objašnjenje za to što te odlično poznaje i Burley Linkham?

— S Linkhamom je u redu, njega stvarno poznajem. Bio je Barclayjev predradnik. Ponekad mi je donosio gazdine poruke.

— On međutim tvrdi da nije bio Barclayjev predradnik!

— Na šta to misliš? — trgnuo se de Witt. Znači, već je ispitao Linka. Valja biti na oprezu!

— Linkham tvrdi da je njegovo mjesto predradnika bilo izmišljeno, da je on zapravo radio za tebe, jer si mu obećao da će jednog dana upravljati Barclayjevim rančem, to jest od onog časa kad ti zavladaš dolinom a Barclayja smakneš!

U potpunoj tišini koja je nastala u salunu poslije ovih riječi de Witt je grozničavo razmišljao šta da kaže. Možda ipak ima nade, jer njegova je riječ jača od Linkove, ipak je on cijeni-njeni bankar. Dok se de Witt tako dovijao kako da se izvuče iz škrupca u koji je zapao, Green nešto prošapta na uho Daveu i mladić odmah istrča iz gostionice.

— Green, uistinu ne shvaćam zašto toliko cjepidlačiš na tim pitanjima — prigovori de Witt. — Ne smatraš li da je neumjesno pred ovim ljudima poklanjati veću vjerodostojnost riječima Barclayjevih vucibatina! Bez obzira na svoja ovlašćenja, pretjerao si!

Salunom zabruje glasovi. Green shvati da prisutni još vjeruju bankaru i da mu zasad nije pošlo za rukom da ga raskrinka. Bučniji žagor natjera Jima da se osvrne prema vratima. Upravo je Dave ugurao u gostionicu dvije sputane spodobе.

— Hej, pa to je Linkham! — dobaci netko.

— Tko te tako udesio? — dopre iz drugog kuta.

— Zaista, Linkham je izgledao kao da je preko njega prošao parni valjak. Doduše, ni Bull Pardoe, koji je koraćao uz njega, nije bio u boljem stanju.

— Još uvijek tvrdiš da ovog čovjeka nisi nikad ranije susreo? — zapita Green pokazujući na Pardoea.

— Da! — drekne de Witt.

— A Burleyja Linkhama poznaješ samo iz viđenja? — nastavi Green.

Bankar kimne.

— Ali, zato ja poznajem tebe! — gotovo zaurila Linkham. — Znam te prokleto dobro!

— Bah! — prijezirno će bankar. — Ovaj tip je običan lažac! Kako bih se ja s njim uopće družio? Šta je vama!

— Oni jesu banditi, ali nisu slagali kad su kazali da te znaju. A zašto? Zato što ste prepade izmišljali zajedno. Linkham je bio vođa »Sjenki«, Pardoe njegova desna ruka!

Prisutni u salunu se skameniše, a kad su se pribrali, nastala je zaglušna graja. Čuli su se povici: »Dajte konopac!« i »Na prvo drvo s njim!«

Serif Brady zavita revolverom iznad glave, vičući:

— Još jedan takav ispad i svi ćete u zatvor!

Po prvi put otkako je bio predstavnik zakona u Hanging Rocku, nisu ga ismijali. Njegova zapovijed bila je poslušana bez pogovora, što je i razumljivo, jer nikome se nije mililo da bude istjeran iz saluna. I Sudden je zapazio to njihovo zanimanje za kolo vođe »Sjenki« i stoga promijeni redoslijed svojih pitanja.

— Linkham, tko ti je bio šef? Tko ti je izdavao naređenja?

— On, naravno! — odgovori Linkham pokazujući na bankara. — Sam de Witt! To sam ti već rekao!

Linkhamov odgovor podijeli promatrače. Dok su jedni smatrali da Linkham ništa ne dobija ako laže, drugi su dotle dokazivali da je bankareva riječ ipak značajnija od izjave propalice Linkhamova kova.

— Ovo postaje nepodnošljivo! — obrecne se de Witt. — Odbijam da budem ovdje i slušam uvrede ovih protuha!

— Protuhe, kažeš? — zadere se Linkham. — Proklet bio ako dopustim da samo ja omastim konopac! Kunem se da ćeš biti obješen sa mnomi!

— Postoji samo jedan način da ovo okončamo — poče Green, obraćajući se građanima Hanging Rocka. — No, idimo redom! Linkham i Pardoe su priznali da su oni opljačkali banku. Linkham je postavio zasjedu meni i Tateu. Djelovali su, kako kažu, prema naložima de Witt. Barclay je bio sam pion u toj igri. S druge strane, bankar nas želi uvjeriti da oni lažu i da je Barclay bio glavni. Ja mislim da postoji odličan način da doznamo istinu. Niti Linkham, ni Pardoe nisu bili u salunu kad je sudac Pringle pročitao ime koje se nalazi na ugovorima. I stoga je na vama dvojici da odgovorite: jeste li ikad čuli da netko naziva bankara nekim drugim imenom?

Svi su s nestrpljenjem očekivali odgovor zlikovca. — Ja odlazim! — prasne de Witt. — Odlazim iz ovih stopa!

— Seth! — zaustavi bankara Linkhamov glas. — Barclay ga je jednom nazvao Seth.

Iskoristivši zabezeknutost okupljenih, de Witt istragne šerifu revolver iz navlake i podigavši Grace Tate se stolice postavi je pred sebe kao štít.

— Da se nitko nije pomakao s mjesta — zaprijeti. — Samo jedan jedini pokret i djevojka će biti mrtva. Ah, vidi junaka — pakosno se osmjehne de Witt i opali u Davea, koji ga je namjeravao zaskočiti. Mladić zatetura, držeći se za rame. — Svi ste vi mislili da ste mudri — kesio se bankar — a ipak nitko od vas nije uspio dokučiti pravu istinu. Da, ja sam bio vođa »Sjenki«. Ja sam Seth Miller. Došao sam ovamo bez igdje ičega, raspolagao sam samo s jednim jedinim korisnim podatkom. Budale! Nemate pojma da će se vašem dolinom protezati željeznička pruga! A ja sam vlasnik cjelokupnog zemljišta! Zemljišta koje će uskoro vrijediti milijune! Da, tako bi to bilo da se nije pojavio jedan nametljivac kojeg ću ja sada na licu mjesta kazniti za njegovu drskost! Crkni, Green!

De Witt se taman spremao da zauvijek obračuna s njemu najmrskijim bićem u dolini, kad ga lecne gromki povik:

— Stani, Seth Milleru!

Svi u salunu skoče na noge i propnu se na prste da bi vidjeli tko je to prepoznao njihovog dvoličnog banka-

ra, kojeg su zahvaljujući Suddenu počeli gledati drugim očima.

U dovratku se nazirao doktor Patches, uspravan poput svijee, utegnut u urednom i izgladanom odijelu. Nije to više bio poguren i neuredni starac, jedino kadar da ljušti tekilu. Čovjek na vratima bio je očigledno trijezan, svježe izbrijan i besprijekorno dotjeran i sa dva revolvera o pasu.

— Onda, Seth Milleru? Kako se osjećaš? Na ovaj dan čekao sam više od dvije godine — resko će liječnik. — Oduvijek sam znao tko se krije pod krinkom bankara. Da li i ti mene prepoznaješ, licemjeru?

Lupež maramicom otre znoj i propšće:

— De. Witt!

Liječnik zakorači k šanku i ogorčeno nastavi:

— Da, razbojnice, Jonathan de Witt, otac nesretnika kojeg si ubio da bi prigrabio njegovo ime i ugled. Kucnuo ti je posljednji čas! Jesi li pripravan platiti za svoje grijehе?

— Ne... nemoj! Ja ću... ubiti djevojkul!

— I u tom slučaju tvoja se sudbina ne mijenja — reče tvrdokorno pravi de Witt.

— Čekaj... čekaj... evo... ja se predajem — drhtao je voda »Sjenki«. — Evo, odbacujem revolver. Gledaj... — Odgurnuvši djevojkul u stranu, ispustio je kolt na pod.

— Nisi vrijedan metka — s gađenjem procijedi liječnik i odloži oružje.

Tog trena lažni de Witt posegne u nutarnji džep i u ruci mu se pojavi mali derringer. Međutim, svoj naum nije proveo do kraja: oborio ga hitac iz Suddenova revolvera. Rušeći se, opazio je tračak dima iz cijevi. Nadljudskim naporom pokuša podići derringer, ali odjekne i drugi pucanj. Ovaj put strijelac je bio Jonathan de Witt... Doktor Patches je održao obećanje.

— Ne ljuti se, Jim — reče liječnik. — Samtrao sam da je to moje pravo.

Dok su se građani Hanging Rocka polako izvlačili iz zaklona, Linkham je zamišljeno promatrao truplo svog bivšeg gazde.

Malo zatim obratio se Suddenu.

— Green, na časnu riječ nisam u životu vidio nikoga tko bi bio brži od

tebe na revolveru — prizna. — A taj davolski de Witt... ili kako se već zvao, Seth Miller mogao se slobodno i sam ubiti. Danas baš nije bio njegov dan.

Bio je to epitaf nesuđenom gospodaru doline Sweetwater.

Nekoliko dana kasnije društvo s ranača »Osmi usjek« okupilo se u osunčanoj spavaonici glavne zgrade. Tu je ležao Dave, pod budnom paskom Grace, koja je svima tumačila da je rana mnogo opasnija nego što se to, njima čini. Green, koji je navratio da se oprost, izmijenio je značajne poglede s ostalima, što je Grace natjeralo da pocrveni.

Daveu je iskreno bilo žao da mu prijatelj odlazi, pa je neraspoloženo dočekao Suddena.

— Zaista, Jim, ne bi trebalo toliko žuriti. Zašto uopće odlaziš?

— I ja tako mislim — dometne Grace. — Mi bismo ... odnosno... ja bih bila sretna kad bi ostao s nama.

— Mnogo vam hvala, ali ja ovdje više nisam potreban. Proričem vam bogatu budućnost u dolini. Kako više nema lažnog de Witt, red je da se spakujem.

Nakon pogibije Setha Millera, doktor Patches je u salunu ispričao svoju prošlost. Njegova sina Jaspера de Witt bili su poslali s Istoka da u Hanging Rocku otvori filijalu banke za koju je radio. Mladi de Witt se na putu zadržao u Santa Feu, gdje je nabasao na Millera i lakomisleno mu povjerio svoj zadatak. Miller ga je mučki ubio, preuzeo njegove dokumente i pohitao u Hanging Rock. Obavljajući svakodnevne poslove, bandit je doznao za projekt željeznice i odmah počeo kovati planove.

— Kako nije primao nikakve vijesti od sina, Jonathan de Witt, to jest doktor Patches krenuo je ovamo da otkrije što se dogodilo — raspredao je Jim. — Slijedeći trag sina, prispio je u Santa Fe, gdje je doznao da se mladić družio s nekim Millerom, čiji je opis u potpunosti odgovarao bankaru iz Hanging Rocka. De Wittovo pijanstvo nije bilo glumljeno, stari je zapao u krizu svjestan da nema čvrstih dokaza

protiv ubojice sina. Osvjedočen da je na pravom tragu, nije se udaljavao iz grada i željno iščekivao svojih pet minuta.

— I kad je sudac Pringle spomenuo pravo ime lupeža, starac je shvatio da je kucnuo trenutak osвете i potrčao kući da se dotjera za taj svečani čin. Bit će da se bankar grđno prepao kad se de Witt pomolio na vratima, kao da je vidio sablast...

— Upravo tako — pripomene Gimpy. — Otac i sin su bili jako slični. Zato je Patches išao pogubljen i neobrijan, bojeći se da ga Miller ne prepozna.

— U snu ne bih pomislio da ću ikad ugledati Patchesa s revolverima o pojasu — primijeti Shorty. — Nego, Jim, ako se ne ljutiš, gdje si naučio onako baratati oružjem?

Sudden se samo nasmiješi.

— Ja vjerujem da bi ti lako razračunao i s onim zloglasnim Suddenom — nastavlja Shorty.

Čuvši za Suddena, Grace se namršti.

— Shorty, baš si neukusan — prekori kauboj. — Što ti pada na um da uspoređuješ Jima i tog groznog odmetnika!

Na Suddenovu licu titrao je osmijeh.

— Gospodice Tate — reče — kad prvi put susretnete suca Pringlea morate mu obavezno reći ovo o odmetniku Suddenu. Uvjeravam vas da će Pringle biti zapanjen vašim sudom.

— Ti nešto kriješ od mene? — Grace ga je začuđeno gledala.

— Duga je to priča — odvrati Green — kao stvorena za dosadne zimske večeri.

— Oh, vi muškarci i vaše tajnovitosti! — naruguši se djevojka. — A sada, budite tako dobri i pustite ranjenika da se odmori. Pored tih vaših priča i cigareta to je zaista nemoguće. Izidite! Svi do jednoga!

— Gospodice, dozvolite mi još samo pet minuta — zamoli Green. — Odmah iza toga polazim!

— Ne misliš valjda ozbiljno — stuži se Grace i preklinjajući kimne Daveu, koji odmah počne nagovarati prijatelja neka ostane barem nekoliko dana. No, Green je bio odlučan.

— Moram dalje — ponavljao je. — Moj zadatak nije dovršen.

Grace napokon shvati da je Jim neumoljiv. Priđe mu i, zvučno ga poljubivši za sretan put, doda:

— Dobro, ali samo pet minuta! Ni sekundu više!

— Jim, imam osjećaj da ti o Suddenu znaš mnogo više nego što pokazuješ — dobroćudno će Dave istog trena kad su se za djevojkom zatvorila vrata. — Da li bi bar meni nešto od toga prišapnuo?

Sudden ga je promatrao kao da se predomišlja bi li ga poslušao ili ne, a zatim prasne u smijeh i odmahne glavom.

— Dave, i kad bih ti rekao ono što znam, ne bi mi vjerovao. Prema tome, sve ostaje na istome. — Pruživši prijatelju ruku, nadoveže: — Dobro je čuvaj, divna je to djevojka.

— Znam ja to — ozbiljno prihvati Dave. — Radije ti pripazi na sebe!

— Dragi moj, pa ja ništa drugo i ne radim — dvosmisleno odgovori Sudden. — A tako ću i produžiti.

Kod vrata zastane, natuče šešir i blagim glasom izusti:

— Prvencu daj moje ime!

Dave je napeto osluškivao bat Greenovih koraka i njegovo bučno pozdravljanje s kaubojima »Osmog usjeka«, a kad je odjeknuo topot konja, povikao je prema prozoru:

— Ne brini, Jim! Prvenac će nositi tvoje ime!

K R A J

DOSAD IZAŠLI ROMANI NOVE SERIJE »LASO«

103. J. T. Edson: ČOVJEK KALIBRA 44
104. Matt Chisholm: POBJEDA MCALLISTEROVIH
105. Lee Martin: ZLODUH SANTA RITA
106. Robert Ullman: KOLORADO KID
107. Bill Fargo: OTMJENI PLJACKAŠI
108. Matt Chisholm: CRNI KAUBOI
109. Frederick H. Cristian: DOUSNIK
110. U. H. Wilken: GROBAR JOE
111. Louis L'Amour: OPASAN PUT
112. G. F. Unger: UNAJMLJENI REVOLVERAS
113. Frederick H. Christian: SUDDEN U SKRIPCU
114. Lee Floren: REVOLVERI IMAJU RIJEČ
115. F. G. Unger: UMRIJETI ZA VIRGINIJU
116. Matt Chisholm: KRVAVA OKLADA
117. Marshall Grover: TRECA PLJACKA
118. J. T. Edson: VRIJEME OBRACUNA
119. U. H. Wilken: NA ZMIJSKOJ RIJECI
120. J. H. Edson: U SUSRET BORBI
121. Matt Chisholm: TRAGOVI BARUTA
122. Scott F. Scott: NESTALA KOČIJA
123. Louis L'Amour: NEUSTRAŠIVI BORAC
124. H. S. Sharon: TVRDOGLAVI ŠERIF
125. Jonny Pegg: BEZIMENI BORAC
126. L. L. Foreman: GRINGO
127. G. F. Unger: KILRAINOVA BORBA
128. Frederick H. Christian: SUDDEN ISTRAZITELJ
129. Mat Chisholm: MCALLISTER U POGIBELJI
130. Louis L'Amour: OBRACUN KOD ŽUTOG BRDA
131. G. F. Unger: TRAG VODI U PAKAO
133. Louis L'Amour: USAMLJENI
134. G. F. Unger: BIJEK IZ STUPICE
135. Thorne Douglas: TKO DA VIŠE
136. Louis L'Amour: SREBRNI KANJON
137. Frank Gruber: JAHACI ŽORE
138. Louis L'Amour: CONAGHER
139. G. F. Unger: TEKSASKI SILNIK
140. Louis L'Amour: UZARENA BRDA
141. G. F. Unger: ODMETNIK
142. Robert Ullman: SMRT PROKLETNICIMA
143. Louis L'Amour: ZACARANI KRUG
144. H. S. Sharon: SIN OCAJNIKA
145. Louis L'Amour: ŽIVOT ZA ZLATO
146. Rey Haves: GRINGOSI UMIRU U ČIZMAMA
147. Louis L'Amour: STAZA KIOWA
148. H. S. Sharon: USAMLJENI OSVETNIK
149. Louis L'Amour: KILRONE
150. Frederick H. Christian: SUDDEN VRAĆA UDARAC

U PRIPREMI:

151. H. S. Sharon: PRERIJSKI VUCI

Tražite za svoj odmor

1
Nedjelja

2
Ponedjeljak

TRAG - krimi roman
GORDANA - zagorkin roman

3
Utorak

Život - ljubavni roman

4
Srijeda

ALAN FORD POPAJ
TOM I JERRY svakih 14 dana
BIS CRTAJI

5
Četvrtak

od 5. srpnja "SIRIUS"
BIBLIOTEKA ZNANSTVENE FANTASTIKE

6
Petak

LASO - western roman

7
Subota

Timothy Tatcher 25. u nizu

kod prodavača novina